

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

**EMEKLİ GÖÇMENLERİN YAŞADIKLARI YÖREYE İLİŞKİN
MEKÂNSAL ALGILARI: KAZ DAĞI MİLLİ PARKI ÇEVRESİ
(BALIKESİR) ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuzhan ÖZKAN

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

EMEKLİ GÖÇMENLERİN YAŞADIKLARI YÖREYE İLİŞKİN
MEKÂNSAL ALGILARI: KAZ DAĞI MİLLİ PARKI ÇEVRESİ
(BALIKESİR) ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuzhan ÖZKAN

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Alper UZUN

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

TEZ ONAY SAYFASI

Enstitümüzün Coğrafya Anabilim Dalı'nda 201612515005 numaralı Oğuzhan ÖZKAN'ın hazırladığı "Emekli Göçmenlerin Yaşadıkları Yöreye İlişkin Mekânsal Algıları: Kaz Dağı Milli Parkı Çevresi (Balıkesir) Örneği" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav yönetmeliği uyarınca 28/12/2018 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

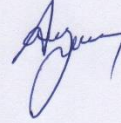
Üye (Jüri Başkanı) : Prof. Dr. Alpaslan ALİAĞAOĞLU

İmza:

Üye (Danışman) : Dr. Öğr. Üyesi Alper UZUN

İmza:

Üye : Prof. Dr. Serhat ZAMAN

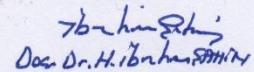
İmza:

Yukarıdaki adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

31.12.2018

Enstitü Onayı

Doç. Dr. H. İbrahim ŞAHİN

ÖN SÖZ

Göç, bireyleri olduğu kadar toplumları da etkileyen, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. İnsanların hayatlarındaki dönüm noktalarından birini oluşturmaktadır. Pek çok alt türü bünyesinde barındıran göç, kapsamlı bir yapı göstermektedir. Bu alt türlerden biri de emekli göçüdür. Emekli göçü, birçok nedenin birleşmesiyle meydana gelmiş ve artış göstermiştir. Son yıllarda dünyanın önemli turizm destinasyonlarında çokça emekli göçmen akışı olmuş, Türkiye de bu artıştan payını almıştır. Türkiye’de Ege ve Akdeniz kıyılarındaki popüler alanlarında hatırı sayılır emekli göçmen bulunmakla birlikte, eşsiz bir doğaya sahip Kaz Dağı’nda da bu özel gruptan bazı bireyler yaşamlarını sürdürmektedir.

Bu çalışmada, Kaz Dağı Milli Parkı ve yakın çevresinde bulunan emekli göçmenlerin yöreye dair düşünceleri, algıları ve tutumları incelenmiştir. Böylece, emekli göçmenlerin çevre hassasiyetinin boyutları da daha iyi bir şekilde anlaşılacaktır.

Bu çalışmada, bana bilgi ve birikimini sabırlı bir şekilde aktaran, tez süresince ihtiyacım olduğunda yardımını, desteğini, ilgisini ve yol göstericiliğini esirgemeyen ve çalışmanın ortaya çıkmasında büyük pay ve emek sahibi olan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Alper UZUN’a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın başlangıç aşamasında araştırma konusuna dair görüşlerini bıkmadan bana aktaran, araştırma yöntemlerine ve Kaz Dağı’na ilişkin çok şeyler öğrendiğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Yılmaz ARI’ya teşekkür ederim.

Emekli göçü olgusuna merak duymamı sağlayan, çalışmalarıyla beni etkileyen, ayrıca tezime dair bazı hususlar hakkındaki bilgilerini benden esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi İlkay Südaş’a teşekkür ederim.

Alan çalışması için ilk gittiğim yer olan Zeytinli Mahallesi’nde bana son derece yardımcı olan, misafirperverliğini esirgemeyen Muhtar Tarık Varol’a teşekkür ederim. Ayrıca araştırma verilerinin ortaya çıkması hususunda görüşlerine başvurduğum katılımcılara da teşekkür ederim.

Araştırma haritalarının oluşturulması konusunda katkıları olan Dr. Öğr. Üyesi Şevki Danacıoğlu’na ve Burak Oğlakçı’ya, ayrıca değerli arkadaşlarım Buse Yıldız ve Mustafa Hasbek’e ayrı ayrı teşekkür ederim.

Çalışmanın her aşamasında yanımda olan, desteğini, yardımını, dostluğunu ve en önemlisi içtenliğini hiçbir zaman esirgemeyen, zora düştüğüm zamanlarda beni tekrar ayağa kaldıran ve güçlenmemi sağlayan değerli arkadaşım Arş. Gör. Sema Çetinkaya'ya sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak, beni bugünlere getiren, her daim kahrımı çeken, tezin her aşamasında maddi manevi desteği olan, aynı zamanda beni hala küçük oğlu olarak gören biricik anneme içtenlikle teşekkür ederim.

Oğuzhan ÖZKAN

Balıkesir, 2019.

ÖZET

EMEKLİ GÖÇMENLERİN YAŞADIKLARI YÖREYE İLİŞKİN MEKÂNSAL ALGILARI: KAZ DAĞI MİLLİ PARKI ÇEVRESİ (BALIKESİR) ÖRNEĞİ

ÖZKAN, Oğuzhan

Yüksek Lisans Tezi, Coğrafya Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Alper UZUN

2019, 143 Sayfa

Çoğunlukla 50’li ya da 60’lı yaşlardaki orta-üst sınıftan varlıklı bireylerin dahil olduğu emekli göçü, insanların iş hayatlarının sona erip emekli olduklarında genellikle sıcak iklime sahip kıyı kesimlere ve bazen de kırsal alanlara gerçekleşmektedir. Türkiye’deki en özel alanlardan biri olan ve dikkat çekici doğal ve beşeri özellikleri bünyesinde barındıran Kaz Dağı da emekli göçmen çeken destinasyonlardan biridir.

Bu araştırmada Balıkesir ili Edremit ilçesi sınırları içerisinde yer alan Kaz Dağı Milli Parkı ve yakın çevresindeki yerleşimlerde yaşamayı tercih eden emekli göçmenlerin bu alana dair düşünce ve algılarının nasıl olduğu ve bu algı ve düşüncelerinin mekâna yönelik tutumlarıyla bağlantılı olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırmanın amacı, emekli göçmenlerin araştırma alanında daha yoğun olarak nerelerde toplandığı ve Kaz Dağı’nın beşeri ve doğal çevresine yönelik algı, düşünce ve tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını sorgulamaktır.

Araştırmada karma model benimsenmiştir. Bu kapsamda 127 emekli göçmene anket, 30 emekli göçmene ise zihin haritası tekniği uygulanmıştır. Anketlere SPSS 16.0 programı yardımıyla frekans ve yüzde analizi, güvenilirlik analizi, normallik testi, mann whitney u ve spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Zihin haritalarında gösterilen öğelerin türleri, kullanım sıklıkları ve haritalarda hangi kullanım sırasına

göre dizildikleri gibi kriterler analizde dikkate alınmıştır. Analiz sonucunda, zihin haritalarında belirtilen kavramlar çağrışım burcu tekniğiyle de gösterilmiştir.

Araştırma sonuçları, erkeklerin kadınlara göre çevreye yönelik düşüncelerinin daha olumlu olduğunu; buna karşılık kadınların algılarının ve tutumlarının ise erkeklere göre daha olumlu olduğunu göstermiştir. Örneklemden her 10 emekli göçmenden 9'unun KDMP çevresine göç ettikten sonra alandaki doğal çevreye yönelik görüşlerinin olumlu veya tamamen olumlu anlamda değiştiği anlaşılmıştır. Her 10 emekliden 7'sinin ise yerel halkla ilgili görüşlerinin olumlu veya tamamen olumlu anlamda değiştiği ortaya çıkmıştır. Emekli göçmenler araştırma alanını havadar, doğal, sakin ve huzurlu bulmaktadırlar. Araştırmanın en çarpıcı sonuçlarından biri, literatürdeki çoğu çalışmanın aksine Kaz Dağı çevresindeki emekli göçmenlerin iklim ve düşük yaşam giderlerini göç motivasyonu olarak benimsememeleridir. Ayrıca algılarla, düşünce ve tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal Coğrafya, Emekli Göçü, Kaz Dağı Milli Parkı, Mekân Algısı, Zihin Haritası.

ABSTRACT

SPATIAL PERCEPTION OF RETIREMENT IMMIGRANTS TOWARDS WHERE THEY LIVE: THE CASE OF KAZ MOUNTAIN NATIONAL PARK (BALIKESİR) AND ITS VICINITY

ÖZKAN, Oğuzhan

Master Thesis, Department of Geography

Adviser: Dr. Alper UZUN

2019, 143 Pages

Retirement migration, mostly in the 50s or 60s, in the middle-to-upper classes, usually takes place in coastal areas and sometimes in rural areas, when people are retired. Kaz Mountain which one of the most special area in Turkey and which incorporates unique natural and human characteristics, is one of the destinations attracting retired migrants.

In this research, it is examined what is perceptions of the retired migrants who prefer to live the settlements which in the Kaz Mountain National Park and its vicinity in the province of Edremit and whether these perceptions and thoughts are related to their attitudes towards space.

The aim of the study is to question where retired migrants are concentrated more and whether there is a meaningful relationship between retired migrants and their perceptions, thoughts and attitudes.

A mixed model has been adopted in the research. In this context, 127 retired migrants has been applied survey and also 30 retired migrants has been applied mind map technique. Frequency and percentage analysis, reliability analysis, normality test, mann whitney u and spearman correlation analysis were applied to the questionnaires

with the help of SPSS 16.0 program. The criteria such as the types of the items shown in mind maps, the frequency of use and the order in which they are arranged in the maps are taken into consideration in the analysis. As a result of the analysis, the concepts mentioned in mind maps were also shown with connotation sign technique.

The results of the research showed that men's perceptions of environment are more positive than women and perceptions and attitudes of women are more positive than men. It was understood that, nearly 9 out of 10 retirement migrants in the sample, their views on the natural environment in the area changed positively or completely in the positive sense after emigration. 7 out of every 10 retirees have changed their views on the local population in a positive or completely positive sense. Retired immigrants find the area of research as airy, natural, calm and peaceful. One of the most striking results of the study is that, unlike most studies in the literature, retired migrants do not adopt climate and low living expenses as migration motivation. There is also a significant relationship between perceptions and thoughts and attitudes.

Key Words: Behavioral Geography, Retirement Migration, Kaz Mountain National Park, Spatial Perception, Mind Map.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	v
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	x
İÇİNDEKİLER	xii
TABLOLAR LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xix
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xxi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu.....	3
1.2. Araştırmanın Problemi	7
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Araştırmanın Önemi	9
1.5. Araştırma Soruları	10
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.7. Araştırmadaki Tanımlar.....	11
2. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ ALANYAZIN.....	14
2.1. Kuramsal Çerçeve	14
2.1.1. Emekli Göçü.....	14
2.1.2. Yaşam Tarzı Göçü.....	18
2.1.3. Davranışsal Coğrafya	20
2.1.4. Mekânsal Algı	24
2.2. Araştırma Konusu ile İlgili Önceki Çalışmalar	27
2.2.1. Emekli Göçü ve Mekânsal Algı ile İlgili Önceki Araştırmalar.....	27

2.2.2.	Kaz Dağı Milli Parkı ve Çevresi ile İlgili Önceki Araştırmalar.....	32
3.	YÖNTEM	34
3.1.	Araştırmanın Modeli	34
3.2.	Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	36
3.3.	Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	44
3.4.	Veri Toplanma Süreci.....	45
3.5.	Verilerin Analizi.....	46
3.5.1.	Anketlerin Analizi	46
3.5.1.1.	Güvenilirlik Analizi	47
3.5.1.2.	Normallik Testi.....	49
3.5.2.	Zihin Haritalarının Analizi.....	51
4.	ARAŞTIRMA BULGULARI.....	52
4.1.	Kaz Dağı'nın Genel Coğrafi Özellikleri.....	52
4.2.	Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri.....	56
4.3.	Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Geliş Aşaması, Geldikleri Yer ve KDMP Çevresinde Yıllık Kalma Süreleriyle İlgili Frekans ve Yüzde Analizi.....	59
4.4.	Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanında Buldukları Çevreye Yönelik Düşünce, Algı ve Davranışlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi.....	62
4.4.1.	Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresindeki Doğal ve Beşeri Çevrelerine Yönelik Düşünceleri	62
4.4.2.	Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal, Beşeri ve Ekonomik Çevreye İlişkin Puanlamaları.....	64
4.4.3.	Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal ve Beşeri Çevreye Yönelik Algıları	65
4.4.4.	Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal Çevreye Yönelik Bazı Tutum ve Davranışları	67
4.5.	Emekli Göçmenlerin Cinsiyetlerine Göre Çevreye Yönelik Düşünce, Algı ve Davranışlarının Analizi	70

4.5.1. Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Değişimi.....	70
4.5.2. Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Algılarının Cinsiyete Göre Değişimi.....	71
4.5.3. Emekli Göçmenlerin Doğal Çevreye Yönelik Tutum ve Davranışlarının Cinsiyete Göre Değişimi.....	73
4.6. Emeklilerin Göç Etmeden Önce Yaşadıkları Yerin Yerleşim Türünün Çevreye Dair Düşünce, Algı, Puanlama ve Davranışla İlişkisi.....	74
4.6.1. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle İlişkisi	74
4.6.2. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi	74
4.6.3. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Algılarıyla İlişkisi.....	75
4.6.4. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevresel Davranışlarıyla İlişkisi	76
4.7. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye İlişkin Düşünce, Puanlama, Algı ve Davranışlarıyla İlişkisi	77
4.7.1. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle İlişkisi	77
4.7.2. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi	77
4.7.3. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Algılarıyla İlişkisi.....	78
4.7.4. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Davranışlarıyla İlişkisi.....	79
4.8. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Algılarının Çevresel Düşünce, Puanlama ve Davranışlarıyla İlişkisi	79

4.8.1. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Dair Algılarının Çevresel Düşünceleriyle İlişkisi	79
4.8.2. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Dair Algılarıyla Çevreye Yönelik Puanlamalarının İlişkisi	83
4.8.3. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Dair Algılarının Çevreye Yönelik Davranışlarıyla İlişkisi	84
4.9. Zihin Haritalarından Elde Edilen Bulgular.....	87
4.9.1. Zihin Haritası Uygulamasına Katılan Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri.....	90
4.9.2. Zihin Haritalarında Belirtilen Unsurların Dağılımı, Sıralaması ve Yüzdesi.....	94
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	96
5.1. Sonuçlar.....	96
5.2. Öneriler.....	105
KAYNAKÇA.....	108
EKLER.....	118
Ek-1 Anket Formu.....	118
Ek 2 Zihin Haritası Örnekleri.....	121

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Araştırma Evrenindeki Yerleşimler ve Emekli Göçmen Sayıları	39
Tablo 2 Yerleşimlere Göre Toplam Emekli Göçmen, Anket ve Zihin Haritası Uygulanan Emekli Göçmen Sayıları.....	42
Tablo 3 Doğal Çevre ve Yerel Halkla İlgili Genel Düşünceler İçeren Birinci Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları	48
Tablo 4 Sosyal, Ekonomik ve Doğal Çevreye İlişkin Puanlamaları İçeren İkinci Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları	48
Tablo 5 Araştırma Alanı Kapsamında Bulunulan Yöreye İlgili Algıları İçeren Üçüncü Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları	48
Tablo 6 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yaşadıkları Yere İlişkin Tutumları İçeren Dördüncü Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları	49
Tablo 7 Doğal Çevre ve Yerel Halkla İlgili Genel Düşünceler İçeren Birinci Bölümün Normallik Testi Sonuçları.....	50
Tablo 8 Sosyal, Ekonomik ve Doğal Çevreye İlişkin Puanlamaları İçeren İkinci Bölümün Normallik Testi Sonuçları	50
Tablo 9 Araştırma Alanında Bulunulan Yöreye İlgili Algıları İçeren Üçüncü Bölümün Normallik Testi Sonuçları	50
Tablo 10 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yaşadıkları Yere İlişkin Tutumları İçeren Dördüncü Bölümün Normallik Testi Sonuçları	51
Tablo 11 Örneklemdaki Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri.....	57
Tablo 12 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Geliş Aşaması, Geldikleri Yer ve KDMP Çevresinde Yıllık Kalma Süreleri.....	61
Tablo 13 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal ve Beşeri Çevre ile İlgili Düşüncelerinin Frekans, Yüzde ve Standart Sapmaları.....	63
Tablo 14 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal, Beşeri ve Ekonomik Çevreye İlişkin Puanlamalarının Frekans, Yüzde ve Standart Sapmaları.....	65

Tablo 15 Emekli Göçmenlerin Doğal ve Beşeri Çevreye Yönelik Algılarının Frekans, Ortalama ve Standart Sapmaları.....	66
Tablo 16 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal Çevreye Yönelik Bazı Tutum ve Davranışlarının Frekans, Yüzde ve Standart Sapmaları	68
Tablo 17 Cinsiyete Göre KDMP Çevresine Yönelik Düşünceler	70
Tablo 18 Araştırma Alanındaki Doğal ve Beşeri Çevreye Yönelik Algının Cinsiyete Göre Değişimi	71
Tablo 19 Doğal Çevreye Yönelik Tutum ve Davranışların Cinsiyete Göre Değişimi	73
Tablo 20 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle Korelasyon İlişkisi	74
Tablo 21 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi.....	75
Tablo 22 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Algılarıyla İlişkisi.....	75
Tablo 23 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Tutum ve Davranışlarıyla İlişkisi.....	76
Tablo 24 Emekli Göçmenlerin Kaz Dağı'nda Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle İlişkisi.....	77
Tablo 25 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi.....	78
Tablo 26 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Algılarıyla İlişkisi.....	78
Tablo 27 Emekli Göçmenlerin KDMP çevresindeki Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Davranışlarıyla İlişkisi	79
Tablo 28 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanına Yönelik Çevre Algısıyla Çevresel Davranışlarının İlişkisi	82
Tablo 29 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Algısıyla Çevresel Puanlamalarının İlişkisi.....	83

Tablo 30 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Algılarının Çevresel Davranışlarıyla İlişkisi	86
Tablo 31 Emekli Göçmenlerin Zihin Haritalarında Belirttikleri İfadeler ve İfade Sıraları.....	89
Tablo 32 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Profilleri.....	91
Tablo 33 Zihin Haritalarında Belirtilen Öğeler, Sıralamaları, Sıklıkları ve Yüzdeleri	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yaşam Tarzı Göçü ve Alt Türleri.....	13
Şekil 2 Mekânsal İmaj Oluşum Süreci.....	25
Şekil 3 Çevrenin Algılanması	25
Şekil 4 Mekânsal İmgenin Oluşum Süreci.....	26
Şekil 5 Kaz Dağı Milli Parkı ve Yakın Çevresinin Lokasyon Haritası	38
Şekil 6 Araştırma Evrenindeki Yerleşimlerde Toplam Nüfus ve Emekli Göçmenlerin Oranları	40
Şekil 7 Kaz Dağı ve Yakın Çevresinin Topografya Haritası.....	55
Şekil 8 Emekli Göçmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	58
Şekil 9 Emekli Göçmenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	58
Şekil 10 Emekli Göçmenlerin Medeni Durumuna Göre Dağılımı	58
Şekil 11 Emekli Göçmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	58
Şekil 12 Emekli Göçmenlerin Gelir Durumuna Göre Dağılımı	59
Şekil 13 Emekli Göçmenlerin Emekli Olmadan Önceki Mesleklerine Göre Dağılımı	59
Şekil 14 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	92
Şekil 15 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	92
Şekil 16 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	92
Şekil 17 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı.....	92
Şekil 18 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Gelir Durumuna Göre Dağılımı	93
Şekil 19 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Mesleklerine Göre Dağılımı	93

Şekil 20 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Göç Etmeden Önce Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı	93
Şekil 21 Zihin Haritalarında Belirtilen İfadelere Dayalı Çağrışım Burcu	95

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Foto 1 Dünyanın önemli emekli göçü destinasyonlarından biri olan Costa Del Sol (İspanya).....	5
Foto 2 Türkiye'deki önemli emekli göçü destinasyonlarından biri olan Kuşadası (Aydın)	6
Foto 3 Kaz Dağı'ndan bir görüntü (Pınarbaşı Mahallesi Yolu).....	6
Foto 4 Arıtaşı Mahallesi	43
Foto 5 Mehmetalan Mahallesi ve Kaz Dağı Manzarası.....	43
Foto 6 Beyoba Mahallesinin Girişinden Bir Görüntü	44
Foto 7 Çamlıbel'de yapılan anket çalışmasından bir fotoğraf	46
Foto 8 Pınarbaşı'ndaki Emekli Göçmen Konutundan Bir Fotoğraf.....	102
Foto 9 Güre'de Yer Alan Bazı Emekli Göçmen Konutları	103
Foto 10 Kızılköprü'deki Kentsel Yapılaşmadan Bir Fotoğraf.....	103
Foto 11 Kavlaklar'da Bulunan Geleneksel Bir Konut Örneği	103
Foto 12 Ortaoba'da Yer Alan Kırsal Bir Konut.....	103
Foto 13 Tahtakuşlar'dan Bir Konut Örneği	104

KISALTMALAR LİSTESİ

AAG	: American Association of Geographers
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
akt	: Aktaran
BM	: Birleşmiş Milletler
f	: Frekans
GKA	: Günlük Kullanım Alanı
IOM	: International Organization for Migration
IUCN	: International Union for Conservation of Nature
KDMP	: Kaz Dağı Milli Parkı
OSİB	: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
ÖBA	: Önemli Bitki Alanı
ÖDA	: Önemli Doğa Alanı
PGKA	: Pınarbaşı Günlük Kullanım Alanı
sd	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Packages for Social Sciences
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UEG	: Uluslararası Emekli Göçü

1. GİRİŞ

Yeryüzünde bulunan toplumlar, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar devam eden bir değişim ve dönüşüm sürecinden geçmişlerdir. Bu değişim ve dönüşümler bazen olumlu, bazen olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Olumsuz anlamda 1929'da yaşanan Dünya Ekonomik Buhranı örnek verilebilir. Söz konusu ekonomik kriz dünya çapında milyonlarca insanı etkilemiştir. Bu kriz sonucunda dünyanın bazı yerlerinde işsizlik, açlık ve yoksulluk zirveye çıkmış, hatta birçok insanı intihara kadar sürükleyen olaylar zincirini tetiklemiştir (Bakırtaş ve Tekinşen, 2004; Çok, 2018). Buna karşın, örneğin Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nde çağdaşlaşma adına yapılan birçok reform, Türk toplumunun sosyoekonomik ve sosyokültürel açıdan gelişmesine önayak olmuş, bu anlamda pozitif bir değişim ve dönüşüm olarak ortaya çıkmıştır.

Toplumlar ve bireylerde değişim ve dönüşüme yol açan olgulardan biri de göçtür. Göç, 200 bin yıl önce insanların Afrika kıtasında yayılmasından beri her toplumda tarihin her döneminde görülen bir olgudur (Harari, 2015). İnsan topluluklarının dışında birey özelinde belirtilmesi gerekirse yaşamlarından çeşitli nedenlerden dolayı memnun olmayanlar göç kararı almakta ve buldukları mekânı değiştirip ülke içi veya ülke dışında başka alanlara gidebilmekte ve gittikleri yerde kalıcı veya geçici olarak hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Bu çaba bazen olumlu, bazen olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Örneğin, buldukları yerdeki ekonomik durumdan hoşnut olmayan bazı insanlar, diğer şehirlere veya kimi zaman ülkelere ekonomik durumlarını düzeltmek amacıyla göç etmiş; fakat gittikleri yerlerde umduklarını bulamamışlardır. Bu durumu ortaya çıkaran ve sıklıkla karşılaşılan en önemli sebeplerden biri, göçmenlerin göç ettikleri yere kültürel veya sosyal olarak adapte olamamaları ya da göç ettikleri yerde bulunan toplumun onları çeşitli nedenlerden dolayı dışlayabilmeleridir. Söz konusu olumsuzluğun dışında göç türlerinden biri olan düzensiz göç de insanların hayatlarının tümüyle değişmesine yol açabilmektedir. Örneğin; Türkiye'deki Ege veya Akdeniz kıyılarında düzensiz göçe katılıp farklı ülkelere gitmek isteyen ve farklı milletlerden olan pek çok insan, taşınma sırasında kaza geçirerek hayatlarını kaybetmekte, çocuklar anne-babasız kalabilmektedir. Suriye'den Türkiye'ye iç savaş sonrası sığınan mültecilerin de son zamanlarda sosyolojik, ekonomik, kültürel ve siyasi anlamda problemler yaşadığı ve

yaşattığı görülmektedir. Dolayısıyla göçün akademik boyutunda açıklanmakta zorlanılabilecek, çok geniş kapsamları ve etkileri olan alt türleri bulunduğu söylenebilir. Tüm bu nedenlerden ötürü göçün sadece yer değiştirmeye açıklanamayacağını belirtmek mümkündür.

Göç hem göç eden insanları hem de göç ettikleri yerde bulunan toplumları ve mekânı etkileyen geniş kapsamlı bir olgudur. Göçmenler, gittikleri yerde bulunan halkla doğal olarak sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkiler kurmaktadır (Adıgüzel, 2016). Söz konusu ilişkiler iki taraf açısından da alışılmadık olduğu için değişim süreci meydana gelmekte ve iki taraf da bu değişimden payını almaktadır. Bunun dışında göç sonucunda mekânın özellikle fiziksel görünümünde belirgin farklılıklar ortaya çıkabilmekte, bina yapıları ve modelleri yenilenebilmekte veya çeşitlenebilmektedir (Südaş, 2012). Göç sürecinin beraberinde getirdiği bu sosyal, ekonomik, kültürel, fiziksel veya siyasi değişimler mekânda gerçekleştiği ve insanlarla mekân arasında etkileşime yol açtığından dolayı göçün coğrafyayla bağlantılı olduğunu belirtmek mümkündür.

Göç türlerinden biri olan emekli göçü de mekânı doğrudan veya dolaylı etkileme potansiyeline sahip, son yıllarda dünyanın birçok yerinde artış trendine giren, önemli bir kavramdır (Südaş, 2012). İş yaşamlarını sona erdiren ve belli bir yaşın üzerinde bulunan bireyler, çeşitli özellikleri dolayısıyla kendilerine çekici gelen alanlara göç ederek yaşamlarında bir değişiklik yapmayı amaçlamaktadırlar (Haas ve Serow, 1993; Hoggart ve Buller, 1995; King, Warnes ve Williams, 1998; Südaş ve Mutluer, 2010; Südaş, 2012). Bu amaçla göç sürecine katılan, farklı göç motivasyonları, demografik, sosyokültürel ve sosyoekonomik karakteristikleri bulunan emekli göçmenler özel olarak araştırılması ve incelenmesi gereken bir grubu teşkil etmektedirler. Bu çalışmada da birçok doğal ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındıran, Türkiye'nin önemli ekoturizm alanlarından biri olan Kaz Dağı Milli Parkı (KDMP) çevresindeki yerleşimlerde bulunan emekli göçmenler ele alınmıştır. Ayrıca KDMP çevresindeki yerleşimlerde yaşayan emekli göçmenlerin bölgeye ilişkin mekânsal algıları, düşünceleri ve tutumları irdelenmiştir.

Çalışma giriş bölümüyle başlamış ve giriş kısmında araştırmanın konusu, problemi, amacı, önemi, soruları ve tanımları belirtilmiştir. İkinci bölümde konuyla ve Kaz Dağı ile ilgili literatür değerlendirilmiş, kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, araştırmanın modeli, veri toplama süreci ve

verilerin analizinin nasıl olduğuna ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Dördüncü bölümde araştırmada elde edilen bulgular belirtilmiş ve bunlara dair yorumlar yapılmıştır. Beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

1.1. Araştırmanın Konusu

Klasik anlamıyla göç, bireylerin ya da toplulukların sınırları belli bir alandan başka bir alana olan mekânsal yer değiştirmelerini ifade etmekle birlikte, aslında bundan daha fazlasını içeren çok boyutlu, karmaşık ve kapsamlı bir kavramdır. Bunun nedeni göçün hem göç eden bireylere/topluluklara, -aynı zamanda göç veren bölgelere- hem de göç alan toplumlara ve bölgelere ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel, psikolojik ve çevresel etkilerinin olmasıdır (Adıgüzel, 2016). Bir diğer deyişle göç, insanların veya toplumların yaşadığı dönüm noktalarından birini teşkil etmektedir. Çünkü farklı bireylerin veya toplulukların karşılaşması, bir bakıma değişik kültürlere, yaşamlara, bakış açılarına sahip olan insanların da karşılaşması demek olduğundan dolayı, göç sürecinden sonra bir şekilde etkileşimde bulunan göçmenlerle yerel halkın, hayatlarının değiştiğinden söz etmek mümkündür.

Göçün çok boyutlu, karmaşık, kapsamlı ve çok yönlü etkiler barındıran yapısı, göç olgusunun farklı bakış açılarına sahip bilimlerden incelenmesine yol açmıştır. Nitekim göç; nüfusbilim, coğrafya, tarih, sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, hukuk, psikoloji ve hatta iktisat gibi bilimlerin ilgi alanına girmekte ve özellikle son 50 yıllık süreçte sıkça çalışılan konulardan birini oluşturmaktadır (Özyakışır, 2013; Adıgüzel, 2016; Bartram, Poros ve Monforte, 2017;). Göçün farklı disiplinler tarafından incelenmesi, değişik yöntemlerin göç çalışmaları içerisine girmesine ve göçün çok boyutlu yapısının kavranmasına yönelik büyük aşamalar kat edilmesini sağlamıştır.

Dünyadaki hemen hemen her ülke göç olgusuyla karşılaşmaktadır (Bartram vd. 2017). Birleşmiş Milletler (BM) Göç Raporu'na (2017) göre dünyada 2016 yılında 258 milyon kişi uluslararası göç sürecine dâhil olmuştur. Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) 2015 verileri göz önüne alındığında ise 750 milyona yakın insanın iç göçe katıldığı tahmin edilmektedir (IOM, 2018). Dolayısıyla dünyada göç sürecine katılan çok sayıda insanın olduğunu belirtmek mümkündür. Bu durum, göçün geçmişte olduğu kadar günümüzde de yoğun bir şekilde incelenmesini sağlayan en büyük nedenlerden biridir.

Göçün çoğu türünde zorunlu nedenler ve ekonomik gereksinimler sonucunda göç süreci ortaya çıkmaktadır (Özyakışır, 2013; Adıgüzel, 2017; Bartram vd. 2017;). Fakat ekonomik nedenlerin öncelikli olmadığı, isteğe bağlı, daha iyi ve kaliteli hayata sahip olmak amacıyla yapılan bir göç türü olan emekli göçü, farklı yapısından dolayı göç literatüründe özel bir yere sahiptir (Haas ve Serow, 1993; Hoggart ve Buller, 1995; Williams ve Hall, 2000). Çoğunlukla 50’li ya da 60’lı yaşlardaki orta-üst sınıftan varlıklı bireylerin dahil olduğu emekli göçü, insanların iş hayatlarının sona erip emekli olduklarında genellikle sıcak iklime sahip kıyı kesimlere ve bazen de kırsal alanlara doğru gerçekleşmektedir (Haas ve Serow, 1993; Hoggart ve Buller, 1995; King vd. 1998; Casado-Diaz, Kaiser ve Warnes, 2004; Südaş ve Mutluer, 2010). Bu yer değiştirme, ülke içine veya ülke dışına olabilmekte, aynı zamanda geçici veya kalıcı olabilmektedir.

1960’lı yıllarda önem kazanmaya başlayan emekli göçünün asıl popülerliği ise 1980’li yıllardan sonra küreselleşmenin ve neoliberalizmin yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır. İnsanların diğer ülkeler hakkında bilgilerinin artması, ulaşım ve haberleşme teknolojilerinin gelişmesi, ülkelerin turizme yönelik büyük yatırımlar yapmaları, serbest dolaşım olanaklarının artması gibi sebepler insanların küresel anlamda hareketlerinin kaydadeğer bir biçimde artmasını sağlamıştır. 1980’li yıllardan önce yaşlılığın ölümü beklemek olarak algılanması emekli göçünün yoğun olarak görülmesini engelleyen bir faktördü (Todisco, 2006). 1980’li yıllar ve sonrasında ise insanların yaşam sürelerinin ve refahlarının artması sonucunda, emekliliklerini daha kaliteli bir hayat geçirerek değerlendirmek isteyen yaşlı bireyler, farklı yerlerin arayışına girdiler (O’Reilly, 1995; King vd. 1998; Todisco, 2006). Böylece emekli göçü, dünyanın farklı bölgelerinde yoğun olarak görülmeye başlandı (Foto 1).

Foto 1 Dünyanın önemli emekli göçü destinasyonlarından biri olan Costa Del Sol (İspanya)

Kaynak: <http://www.ignacio-acosta-sorge.com/the-housing-market-is-recovering-in-the-costa-del-sol/>

Emekli göçünün önem kazandığı ülkelerden biri de Türkiye'dir (Südaş, 2005; Turan ve Karakaya, 2006; Unutulmaz, 2007; Südaş ve Mutluer, 2008; Özerim, 2008; Kırkulak ve Balkır, 2009; Deniz ve Özgür, 2010; Balkır ve Kırkulak, 2014). Türkiye'de hem yerli hem yabancı emekli göçmenleri çeken pek çok popüler emekli göçmen destinasyonları bulunmaktadır. Daha çok Akdeniz kıyı şeridindeki iller (Antalya, Muğla ve Aydın) olmakla birlikte (Foto 2), birçok doğal ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındıran Kaz Dağı ve çevresi de (Foto 3) Türkiye'deki önemli emekli göçü destinasyonlarından biridir. Bu tez çalışmasında KDMP ve yakın çevresindeki emekli göçmenlerin bu alana ilişkin düşünce ve algılarının nasıl olduğu, bu algı ve düşüncelerin mekâna yönelik tutumlarıyla bağlantılı olup olmadığı incelenmiştir.

Foto 2 Türkiye'deki önemli emekli göçü destinasyonlarından biri olan Kuşadası (Aydın)

Kaynak: <https://gezievreni.com/kusadası-nerede-nasil-gidilir>

Foto 3 Kaz Dağı'ndan bir görüntü (Pınarbaşı Mahallesi Yolu)

1.2. Araştırmanın Problemi

Bireylerin algıları pek çok etken tarafından belirlenmektedir. Genel olarak algıya sebep olan kaynakları bireyin kişisel özellikleri, tutumları, kültürel ve sosyal altyapısı gibi faktörler oluşturmaktadır. İnsanlar nesnelere algılamak bazen bu faktörlerden sadece biri, bazen bir kısmı, bazı durumlarda ise bu faktörlerin tümü etkili olmakta ve algıyı şekillendirmektedir (Aliğaoğlu, 2007). Mekânsal algı da sonuç olarak algı kavramının kapsamında bulunduğu için, insanların mekânsal algısının belirtilen etkenlerden bağımsız olmadığı açıktır. Bu nedenle mekânsal algıların sözü edilen faktörlerin etkisi altında şekillendiği söylenebilir.

Mekânsal algıların ortaya çıkmasında çeşitli unsurların etkili olması, bireylerin mekân algılarının farklılaşmasına yol açar (Aksoy ve Koç, 2012). Hatta aynı aileye mensup bireylerin bile ikamet ettikleri yere yönelik algıları değişebilmektedir. Mekâna ilişkin farklı algılar; fiziki, beşeri ve ekonomik çevreye dair farklı tutumların, farklı yaşam biçimlerinin ve sayısız etkileşimlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu algıların, mekâna yönelik tutum ve davranışlarla ilişkisi emekli göçmenler bağlamında daha önce araştırılmamıştır ve ilgili literatürde büyük bir eksiklik ortaya çıkarmıştır. Bu çerçeveden bakıldığında araştırmanın problemini, emekli göçmen olarak KDMP çevresine yerleşen kişilerin mekânsal algılarının, düşüncelerinin ve davranışlarının belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Mekânın kendisi tek ve biricik olmasına rağmen, orada yaşayan insanların mekânsal algısı söz konusu olduğunda çok sayıda algısal mekân ortaya çıkabilmektedir (Lefebvre, 1991; Erniş, 2012). Bu durumun çeşitli nedenleri vardır. İnsanların mekânsal algılarının ortaya çıkmasında geçmiş deneyimleri etkili olmakla birlikte, kişisel özellikleri, kültürleri, ailevi yapıları, cinsiyetleri, yaşları, ihtiyaçları ve mekânla kurdukları ilişkiler etkili olabilmektedir (Larimore, 1969; Andersson ve Dahlgren, 1974; Aliğaoğlu, 2007; Temurçin ve Keçeli, 2015). Dolayısıyla dünyadaki biricik mekânlardan çok daha fazla algısal mekânın olduğunu söylemek mümkündür.

İnsanların mekânsal algıları, mekâna yönelik davranışlarına ve tutumlarına yansiyabilir (Larimore, 1969; Bergman, 1995). Örneğin; yaşadığı mekâna yönelik herhangi bir bağlılık hissetmeyen bir insan, doğal çevreyi korumak konusunda özenli davranmayabilir. Bunun aksine ikamet ettiği mekânı evi olarak gören, ona büyük

anlamlar yükleyen ve sonsuz bağlılık hisseden biri, buna bağlı olarak yaşadığı mekânın doğal çevresini korumaya yönelik büyük çaba sarf edebilmektedir. Bu nedenle insanların mekânsal algılarının çevreye olumlu veya olumsuz etkilerinin olduğu söylenebilir. Bunun dışında, mekânsal algılar çevresel farkındalıkları arttırma bakımından da önemli bir işleve sahiptir (Aliğaoğlu ve Çildam, 2017). İnsanlar mekân algılarının ortaya çıkardığı çevresel tutumlarını başkalarını etkilemek adına kullanabilmekte, diğerlerinin çevreye karşı duyarlılıklarının ve farkındalıklarının artmasını sağlayabilmektedir (Aliğaoğlu, 2007). Tüm bu nedenlerden dolayı, KDMP çevresindeki emekli göçmenlerin mekânsal algılarıyla buldukları mekâna yönelik tutum ve davranışları arasında bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek de araştırmanın amaçlarından birini teşkil etmektedir.

Araştırmanın bir başka amacı ise KDMP çevresindeki emekli göçmenlerin belirli toplanma bölgeleri olup olmadığını tespit etmektir. Buna yönelik olarak araştırma alanındaki kırsal mahallelere göre emekli göçmen sayısının öğrenilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Böylece hangi kırsal mahallede veya mahallelerde emekli göçmenlerin yoğun bir şekilde ikamet etmeyi tercih ettikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Emekli göçmenlerin toplanma alanları olup olmadığını belirlenmesi amacının benimsenmesinde bazı nedenlerin olduğu söylenebilir. Emekli göçmenler genellikle benzer gelir grubuna ve yaşam tarzlarına sahip olmaları sebebiyle, göç ettikleri yerlerde belirli alanlarda birlikte yaşama eğilimi gösterebilmektedirler (Südaş, 2012). Uluslararası emekli göçü (UEG) süreci göz önünde bulundurulduğunda aynı uyruktan olan göçmenler de göç ettikleri ülkelerde beraber yaşamayı tercih edebilmektedirler. Buna örnek olarak Marmaris'te genellikle İngiliz, Alanya'da ise Alman emekli göçmenlerin yaşaması verilebilir (Özerim, 2008). Emekli göçmenlerin bu şekilde belli alanlara toplanma eğilimleri göstermesi mekânın görünümünde değişimlere neden olabilmektedir. Farklı yapılaşmalar bu mekânlarda ortaya çıkabilir. Ayrıca yerel yönetimlerin toplanma alanlarına farklı gözle bakmaları söz konusu olabilmekte ve bu alanlara daha fazla göçmen çekebilmek adına çeşitli yatırımlar yapılabilmektedir (Südaş ve Mutluer, 2008). Tüm bu sebeplerden dolayı, göçmenlerin toplanma alanlarının olup olmadığını belirlenmesi ayrı bir önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Emekli göçünün uluslararası boyutunda gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere yönelen bir göç süreci söz konusu olduğundan dolayı emekli göçü diğer göç türlerinden farklı bir konuma sahiptir. Özellikle Kuzey Amerika'dan hem Kanada hem de Amerika Birleşik Devletleri'nden (ABD), ABD'nin güneyindeki bazı eyaletlere ve Orta Amerika'ya, Kuzey Avrupa'dan da Güney Avrupa'da Akdeniz kıyısındaki ülkelere her yıl UEG gerçekleşmektedir (King vd. 1998). Bu sürece dâhil olan uluslararası emekli göçmenler, göç destinasyonlarına ekonomik olarak belirgin bir şekilde etki etmekte ve bunun sonucunda yerel yönetimler hem bu göçmenlerin destinasyondaki yaşamlarından memnun olmasını sağlamak hem de destinasyona yeni göçmenler çekebilmek için çeşitli stratejiler üretmektedir (Sunil, Rojas ve Bradley, 2007). Ayrıca emekli göçünün sağlık organizasyonunu, refahı sağlamaya yönelik politikaları ve mekânla ilgili organizasyon, planlama ve stratejileri etkilemektedir. Emekli göçmenler, göç ettikleri şehirlerde ya da kırsal alanlardaki yapıları ve mekânsal görünümü fazlasıyla etkiler (Warnes ve Williams, 2006). Bu nedenle emekli göçünün bireyleri ve toplumları olduğu kadar, yerel yönetimleri, hükümet politikalarını, hatta devletlerarası ilişkileri etkileme potansiyeline sahip, incelenmeye değer bir konu olduğunu söylemek mümkündür.

Hem kaynak hem de hedef bölgeye çok boyutlu etkileri olan emekli göçü gibi önemli bir konunun, göçmenlerin göç ettikleri destinasyona yönelik algılarının ele alınarak incelenmesi, sadece literatürde göze çarpan bir eksiği kapatmakla kalmayacaktır. Bunun dışında insanların mekânsal algılarının, mekâna yönelik tutum ve davranışlarıyla ilişkili olabildiği de (Larimore, 1969; Bergman, 1995) göz önüne alındığında, göçmenlerin destinasyondaki fiziki ve beşeri çevreyle ilişkileri detaylı bir şekilde anlaşılmalı olacaktır. Ayrıca, göçmenlerin destinasyona bağlılıkları ve aidiyetleri de tespit edilebilecektir. Kaz Dağı'nın doğal ve kültürel özelliklerinin ilgi çekici olması, alanda hem ekoturizm hem de geleneksel kıyı turizmi açısından popüler turizm destinasyonlarının bulunması gibi hususlar da yukarıda bahsedilen nedenlerle birleştiğinde, Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yönelik mekânsal algılarının ve bu algıların söz konusu çevreye yönelik tutumlarıyla ilişki olup olmadığının incelenmesi önem arz etmektedir.

1.5. Araştırma Soruları

Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır:

- KDMP çevresinde ikamet eden emekli göçmenlerin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri nelerdir?
- KDMP çevresine göç eden emekli göçmenler daha çok hangi illerden gelmektedir?
- KDMP çevresinde ikamet eden emekli göçmenlerin buraya gelmeden önce ve geldikten sonra bu yörede yaşadığı doğal/beşeri çevreye yönelik tutumlarında herhangi bir değişiklik olmuş mudur?
- Emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik davranışlarında cinsiyete göre bir farklılıktan söz edilebilir mi?
- Emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yoğun olarak yerleştikleri kırsal mahalleler var mıdır?
- Emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik mevcut algıları ile burada yaşadıkları yöreye karşı düşünce, tutum ve davranışları arasında bağlantı mevcut mudur?
- Emekli göçmenlerin araştırma alanında yaşadığı bir yerleşimde yıl içinde kalma süreleriyle söz konusu mekân hakkındaki düşünce ve hisleri arasında anlamlı bir ilişkiden söz edilebilir mi?

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın veri toplama sürecinde araştırma evrenini oluşturan Avcılar, Çamlıbel, Güre, Kavlaklar, Kızılköçü, Ortaoba, Pınarbaşı, Tahtakuşlar ve Zeytinli mahallelerindeki emekli göçmenlerin sayılarının öğrenilmesi için söz konusu mahallelerin muhtarlarıyla görüşüldüğünde, muhtarlar bu yörelerdeki emekli göçmenlerin net sayılarını verememiştir. Çünkü emekli göçmenlerin ne kadar olduğunu ortaya koyan bir çalışmanın olmadığını belirtmişlerdir. Bu nedenle, yaklaşık bir sayı vermeyi tercih etmişlerdir. Edremit İlçe Nüfus Müdürlüğü ve Balıkesir İl Nüfus Müdürlüğü'nde de aynı problemle karşılaşmıştır. Bu kurumlardan emekli göçmenlerle ilgili istatistiksel veriler talep edildiğinde, söz konusu gruba yönelik herhangi bir çalışmanın olmadığı söylenmiştir. Bunun sonucunda, araştırma alanını oluşturan mahallelerin muhtarlarından alınan yaklaşık sayılar çalışmada kullanılmıştır. Muhtarlardan elde edilen bu sayı toplam 1212 kişidir. Fakat hem zaman ve maliyet

açısından uygun olmaması, hem de saha çalışmasının yapıldığı dönemlerde tüm emekli göçmenlerin araştırma alanındaki kırsal mahallelerde bulunmamaları dolayısıyla emekli göçmenlerin tamamıyla irtibat kurulması mümkün olmamıştır.

Araştırmadaki sınırlılıklardan biri, ankette yer alan ve emekli göçmenlerin çevreye yönelik tutum ve davranışlarını inceleyen bölümde, sekiz ifadenin bulunmasıdır. Çevreye yönelik tutum ve davranışları ölçmek için ankete konulabilecek daha fazla ifade olması mümkündür. Fakat araştırma amacı ve içeriğine en uygun olan, çevresel davranışları ve tutumları genel hatlarıyla özetleyebilecek ifadelerin seçimine özen gösterilmiştir. Ayrıca, ankette yer alan soruların fazla olması ve sorular arttıkça ankete katılanların dikkatlerinin dağılma ve buna bağlı olarak baştan savma ve yanlış cevap verme ihtimallerinin yüksek olması, çalışmada böyle bir tutum izlenmesine neden olmuştur.

Araştırmadaki bir başka sınırlılık, araştırma sahasındaki emekli göçmenlerle anket ve zihin haritası yapılmak istendiğinde göçmenlerin bir kısmının çeşitli nedenler öne sürerek çalışmaya katılmayı kabul etmemeleridir. Bu duruma çözüm bulmak için araştırmacı tarafından ilgili yerleşimin muhtarından yardım istenmiş ve muhtarın araya girmesiyle sorun aşılmaya çalışılmıştır.

1.7. Araştırmadaki Tanımlar

Milli Park: Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN), milli parkı “Bir veya birden fazla ekosistemin ekolojik bütünlüğünü bugün ve gelecek nesiller için korumak, doğal çevrenin işgalini ve sömürülmesini engellemek ve çevreyle uyumlu biçimde bilim, eğitim, rekreasyon ve ziyaretçi aktivitelerinin gelişimini tesis etmek amaçları için ayrılmış (kara/deniz) doğa parçaları” şeklinde tanımlamıştır (IUCN, 2011). 1983’te yürürlüğe giren Milli Parklar Kanunu’nda ise milli park kavramı, “Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları.” şeklinde tanımlanmıştır (Milli Parklar Kanunu [MPK], 1983: madde 2).

Zihin Haritası: Yi-Fu Tuan (1975: 205), zihin haritasının tanımı konusunda şu cümleleri kullanmıştır:

“Zihin haritaları özel bir görüntü türüdür. Özel işlevlere sahiptir. Örneğin, fiziksel performansı arttıran zihinsel aktiviteler yapmaya olanak sağlar. Gerçek haritalarda olduğu gibi verileri düzenlemenin bir yolunu oluşturmaktadır. İnsanları

alıştıkları çevreden çıkarabilecek kadar karmaşık ve çekici bir hayali dünya içermektedir. Zihin haritası, bir insanın tanıdığına yol tarif ederken hatırladığı cadde planı veya bir coğrafyacının insanların mekâna yönelik davranışlarına dair kartografik bir sunumu olabilir.”

İkinci Konut Sahipliği: İkinci konutlar insanların, -ikamet ettikleri yerin dışında olmak şartıyla- bir turist olarak ilgilerini çekebilecek doğal ve/veya kültürel güzellikleri bünyesinde barındıran yerlerde edindikleri mülklere dir. İkinci konut sahipleri, turistik destinasyonlardaki bu konutlarını yılın belli zamanlarında rekreasyon amacıyla kullanmaktadırlar. İkinci konutlar sabit mülkler olduğu gibi, karavan, devre mülk, taşınabilir evler de olabilmektedir (Emekli, 2014).

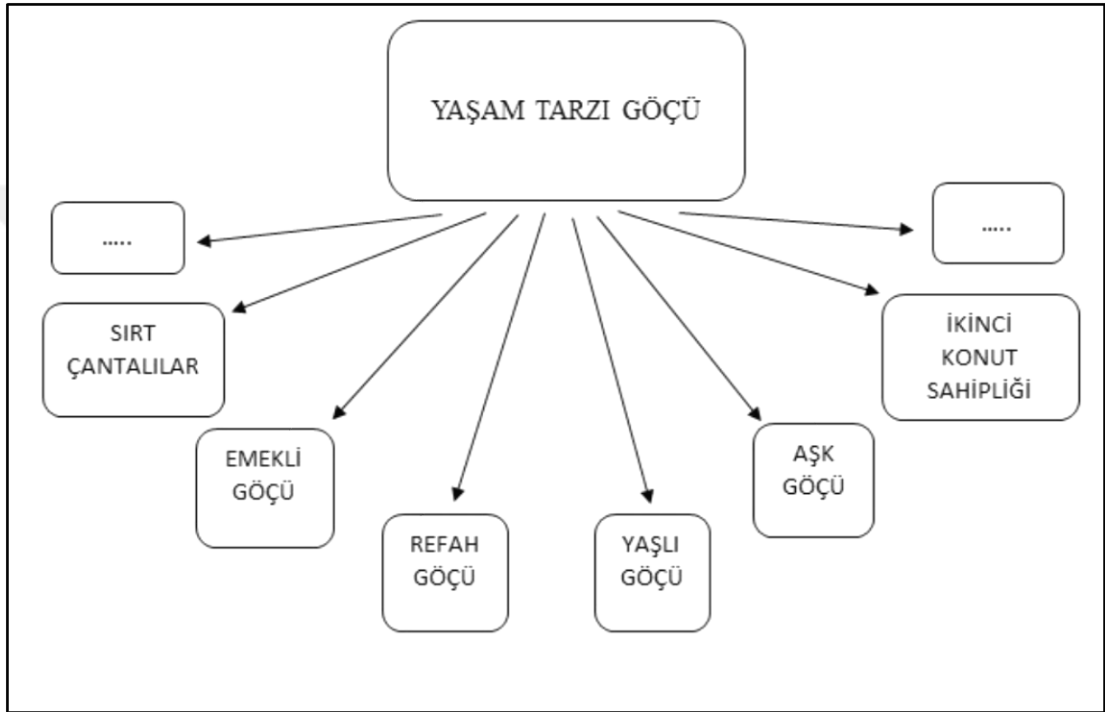
İkinci konut sahipliği terimi kullanılırken, “ikinci konut” kavramı insanların kaçınıcı konutu olduğunu değil söz konusu konuta yüklenen özellikleri temsil etmektedir (Serengil, 2000). İkinci konutları bulunanlar, söz konusu konutlarda yılın belirli zamanlarında ikamet etme eğiliminde oldukları ve yılın büyük bölümünü temel konutları olarak gördükleri ve kendilerini ait hissettikleri konutta geçirdiklerinden dolayı temel konutlarını birincil konutları olarak benimsemektedirler (Emekli, 2014). Bir başka deyişle, ikinci konut terimini ortaya çıkaran unsur maddi (sayısal) bir değer değil, insanların algısı ve aidiyeti sonucunda oluşan manevi bir sıralamadır.

Emekli Göçü: Dünyada erken emekliliğin ve insan ömrünün artış göstermesiyle birlikte, orta ve üst tabakadan emeklilerin iklim, ucuz yaşam giderleri, daha sakin, huzurlu ve sağlıklı bir yaşama sahip olma amacıyla yaptığı göçtür (King vd. 1998). Daha erken yaştaki emeklilerin de bu göçü yaptığı görülmekle birlikte genellikle 50 yaş ve üzerindeki emeklilerin sürece dâhil olduğu görülmektedir (Rodriguez, Fernandez-Mayoralas ve Rojo, 1998; King, Warnes ve Williams, 2000; Casado-Diaz, 2006; Unutulmaz, 2007).

Refah Göçü: Genellikle üst gelir grubundaki insanların güzel doğal ve/veya beşeri çevreye sahip alanlara yönelik olarak gerçekleştirdikleri göç türüdür (Benson vd. 2009). Bu alanlara göç eden insanlar, daha huzurlu ve mutlu bir hayata kavuşmak amacıyla refah göçünü yapmaktadırlar. Refah göçünün kırsal alanların dönüşümüne bir başka deyişle *soylulaştırılmasına* büyük etkisi olmaktadır (Arı ve Hurley, 2010).

Yaşam Tarzı Göçü: Her yaştan varlıklı bireyin, sıcak iklim, görece ucuz yaşam giderleri, sağlık ve benzeri motivasyonlarla daha iyi bir hayata kavuşmak

amaçlı geçici veya kalıcı olarak yapabildiği; emekli göçü, aşk göçü, refah göçü, ikinci konut sahipliği, sırt çantalılar gibi pek çok türün altında toplandığı göç türüdür (Benson ve O'Reilly, 2009; O'Reilly ve Benson, 2009; Südaş ve Mutluer, 2010; Benson ve O'Reilly, 2016). Bir başka deyişle, insanların birtakım zorlayıcı koşullar olmadan kendi istekleriyle gerçekleştirdikleri neredeyse bütün göç türlerini kapsamına alan geniş bir kavramdır (Şekil 1).

Şekil 1: Yaşam Tarzı Göçü ve Alt Türleri (Benson ve O'Reilly, 2009)

Mekânsal Algı: İnsanların bireysel, toplumsal, fiziksel vb. etkenlerin belirleyiciliğiyle birlikte yaşadıkları yere yönelik bilgi edinme sürecidir (Kara, 1997; Yılmaz, 2005). Mekânsal algı, davranışsal coğrafyanın gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan kavramlardan biridir (Aliğaoğlu, 2007; Temurçin ve Keçeli, 2015; Aliğaoğlu ve Uzun, 2017).

2. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Emekli göçü, yaşam tarzı göçü, davranışsal coğrafya ve mekânsal algı kavramları günümüze kadar farklı bakış açılarıyla irdelenmiştir. Bunun sonucunda, söz konusu kavramların bütün boyutlarıyla anlaşılabilmesi için birçok açıklama yapılmış ve teori geliştirilmiştir. Bu nedenle, çalışma açısından kritik öneme sahip bu kavramlarla ilgili önceki çalışmalarda yapılan açıklamalar ve geliştirilen teorilerin tartışılması ve değerlendirilmesi, bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Kuramsal çerçeve bölümü, bahsi geçen ihtiyacı karşılamak amacıyla yapılmıştır.

2.1.1. Emekli Göçü

Emekli göçü, buldukları yerdeki yaşamlarından belli nedenlerden dolayı memnun olmayan emeklilerin yurt içinde ya da yurt dışında başka alanlara göç etmeleri sürecidir (O'Reilly, 1995; King vd. 1998; Williams, 2000). Emekli göçünde genellikle orta ve üst gelir grubundan emeklilerin kıyı kesimlerine veya kırsal alanlara göçleri gerçekleşmektedir. Aynı zamanda emekli göçünü diğer pek çok göç türünden ayıran önemli bir nokta bulunmaktadır. Göç türlerinin çoğunda gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere göç akımı olmakla birlikte, emekli göçünde bunun tam tersi yönde bir hareket de gerçekleşebilmektedir. UEG'de emekli göçmenler gelişmiş ülkelerden görece daha az gelişmiş ülkelere yerleşerek o alanlarda yeni bir hayat kurmaktadır (O'Reilly, 1995; King vd. 1998; Williams ve Hall, 2000; Südaş, 2009; Ündücü, 2009). Ayrıca emekli göçü sürecinde göç veren ülke ile göç alan ülkenin bulunduğu iklim kuşağının da bu süreçte etkin rolü vardır. Özellikle ABD'nin kuzeyi ve Kanada'dan Lake Chapala'ya (Meksika) ve Antigua'ya (Guatemala) yapılan uluslararası emekli göçleri buna örnek gösterilebilir (Truly, 2002; Sunil vd. 2007; Platt, 2011). Kuzey Avrupa'da İngiltere, İsveç, İsviçre, Almanya, Danimarka gibi ülkelerden Costa del Sol ve Andalucia (İspanya), Malta Adası, Toskana (İtalya), Algarve (Portekiz) gibi popüler ve sıcak iklime sahip emekli göçü bölgelerine yapılan göçler de bu savları doğrular niteliktedir (O'Reilly, 1995; King vd. 1998; Williams, 2000; Huber, 2004; Casado-Diaz, 2006; Karakaya ve Turan, 2006; Özerim, 2008; Südaş, 2008; Südaş, 2009; Kırkulak ve Balkır, 2009; Südaş, 2012; Sardinha, 2013). Japonya ve Avustralya'daki emeklilerin Hindistan ve Malezya'ya yaptıkları göç de bir

başka örneği oluşturmaktadır (Ono, 2008; Korpela, 2010; Green, 2014). Bunların dışında ABD'deki Florida, Arizona ve Kaliforniya eyaletlerinde de popüler emekli göç destinasyonları bulunur (O'Reilly, 1995; King vd. 1998; Williams ve Hall, 2000; Casado-Diaz, 2006).

Emeklilerin başka ülkelere ya da bölgelere göç etmesini sağlayan pek çok motivasyon bulunmaktadır. Diğer göç türlerinde olduğu gibi bu motivasyonları da itici ve çekici faktörler olarak ayırmak mümkündür. İtici faktörler göçmenlerin göç etmeden önce yaşadıkları yere ilişkin faktörleri oluşturmaktadır. Soğuk iklim, stresli yaşam, kalabalık şehirler, trafik, yaşam giderlerinin pahalılığı ve emeklilerin kendi ülkelerine karşı hissettikleri olumsuz duygular (Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel veya psikolojik nedenlerden dolayı) emeklileri başka bölgelere göç etmesi için itmektir (King vd. 1998; Williams ve Hall, 2000; Casado-Diaz, 2006; Warnes, 2006; Ündücü vd. 2009). Emekliler, yaşadıkları yerde tecrübe ettikleri bu olumsuzlukları arkalarında bırakıp göç ettikleri yerlerde yeni bir sayfa açmayı ve daha iyi bir hayata kavuşmayı amaçlamaktadırlar. Bu amaçlarını gerçekleştirmek adına kendilerine çekici gelen alanlara yerleşmeyi tercih etmektedirler. Alanların emeklilere çekici gelen yönleri yani çekici faktörleri ise sıcak iklim, doğal ve kültürel güzelliklerin varlığı, daha ucuz yaşam giderleri, sakin yaşam olanakları, arkadaş/aile bağlantıları, sosyal avantajlar vb. şeklinde sıralamak mümkündür (Haas ve Serow, 1993; King vd. 1998; Williams ve Hall, 2000; Casado-Diaz, 2004; Casado-Diaz, 2006; Warnes, 2006).

Rowles ve Watkins (1993), emekli göçünün artış göstermesiyle birlikte, emekli göçü destinasyonlarının beş farklı aşamadan geçtiğini ortaya koymuştur. Bunlar sırasıyla; ortaya çıkma, tanınma, inşa, kaynaşma ve yeni meselelerdir (Rowles ve Watkins, 1993). *Ortaya çıkma aşaması* genellikle turizmle bağlantılıdır. Alan turizm destinasyonu olarak ön plana çıkmaya başlar. *Tanınma aşamasında* turizm destinasyonu olarak ortaya çıkan alan, emekli göçmenlerin yerleşmeye başlamalarıyla birlikte emekli göçü destinasyonu kimliğine bürünür. *İnşa aşamasında* emekli göçü ve kalkınma birbirini beslemektedir. Bir başka deyişle, emekli göçüyle birlikte destinasyonda devlet ve özel sektör eliyle yatırımların büyümesini ortaya çıkarmış ve kalkınmanın artmasını sağlamıştır. Bu durum da destinasyona daha fazla emekli göçü akımının olması sonucunu doğurmuştur. Ayrıca bu aşamada emekli göçmenlerin yerleşimleri destinasyonun peyzajını değiştirmekte ve yerel kültürde göçmenlerle

ilişkilerin artmasıyla değişimler olabilmektedir. İnşa aşaması, emekli göçü destinasyonlarının popülerlik anlamında zirveye çıktığı dönemdir. *Kaynaşma aşamasında*, destinasyonda olumsuz anlamda değişimler görülmeye başlar. Emekli göçmenlerin destinasyona gelmesini sağlayan düşük yaşam giderleri ortadan kalkmakta, doğal ve kültürel güzellikler bozulmakta, emeklilerin stressiz ve huzurlu hayatına yönelik tehditler ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuz değişimler sonucunda destinasyona gelen emekli göçmen sayısında azalmalar görülür. Son aşama olan *yeni meselelerde* ise destinasyonda bulunan yerel halk ve emekli göçmenler, kaynaşma aşamasında yaşanan olumsuzlukların giderilmesine ve destinasyonun yeniden kalkınmasına yönelik yeni meselelerle ilgilenme eğilimindedir.

O'Reilly, 1995'teki araştırmasında emekli göçmenleri beş kategoriye ayırmıştır:

- **Gurbetçiler:** Göç ettikleri yere kalıcı olarak yerleşmişlerdir ve burayla kalıcı bağ kurmuşlardır. Yılın büyük bölümünü göç ettikleri yerde geçirmektedirler. Memleketlerine yıl içinde çok gitmeyi tercih etmezler. Memleketlerine tekrar yerleşmeyi de düşünmezler.
- **Yerleşikler:** Göç ettikleri yerde yasal statüleri bulunmaktadır. Yıl içinde 2 ila 5 ay arasında memleketlerine giderler.
- **Geri Dönerler:** Göç ettikleri yerde genellikle ikinci konutları bulunmasına rağmen, memleketlerinde ve yerleştikleri yerde yıl içinde buldukları süre değişmektedir yani düzensizdir.
- **Mevsimsel Ziyaretçiler:** Yılın ortalama 2-6 ay arasını göç ettikleri yerde geçirme eğilimindedirler. Memleketlerine daha fazla bağlıdırlar. Yerleştikleri emekli göçü destinasyonuna bağlılıkları azdır.
- **Turistler:** Göç ettikleri yerle dönemlik bağlantıları vardır. Gittikleri yerin daha çok doğal ve kültürel güzellikleriyle ilgilenirler. Buraya herhangi bir bağlılık hissetmezler (O'Reilly, 1995).

Williams, King ve Warnes (1997), emekli göçünün artmasında dört nedenin etkili olduğunu savunmuştur:

- *Emeklilik yaşının düşmesi* sonucunda (bir başka deyişle üçüncü yaş döneminin uzamasıyla) insanların hayatlarının daha erken dönemlerinde

farklı bölgelere yerleşebilme ve hayatlarının geri kalanını buralarda geçirebilme olanağı elde etmesi,

- *Sağlık teknolojisinin gelişmesiyle* birlikte insan ömrünün uzaması,
- Özellikle gelişmiş ülkelerde bireylerin *gelirlerinin ve refah düzeylerinin artması*, bunun sonucunda insanların farklı ülkelere göç etmeyi düşünebilme imkânlarının olması,
- *Ulaşım ve iletişim teknolojisinin gelişmesiyle* birlikte insanların yabancı ülkeler veya farklı bölgeler hakkında bilgisinin artışı ve buralarda daha çok zaman geçirme imkânına kavuşmaları (Williams vd. 1997).

Emekli göçünün tarihsel süreçte nasıl bir ilerleme gösterdiğine King, Warnes, Patterson ve Williams 2000 yılındaki çalışmalarında değinmişlerdir. Buna göre emekli göçünün kökenini 18. yüzyılda yapılan ülke içi SPA (kaplıca) turları oluşturmaktadır. Kaplıca turları daha çok Kuzey Avrupa’da yapılmıştır. Yaşlı insanlar, sağlık turizminin önemli öğelerinden biri olan kaplıcalara giderek buralarda şifa bulmayı amaçlamışlardır. 19. yüzyılda demiryollarının gelişimi ve demiryollarının popüler kıyı yerleşimlerine bağlanmasıyla bu alanlara emekli göçü olmuştur. 1920’li ve 1930’lu yıllarda ise yine kıyı yerleşimlerine yoğun emekli göçü akımları gerçekleşmiştir. Bu dönemdeki yoğun emekli göçleri, popüler kıyı yerleşimlerinin çevresindeki kırsal alanlara da yayılmış ve birçok emekli bu alanlara yerleşmiştir. İngiltere’den Fransa’ya, ABD’de ise Kaliforniya ve Florida’ya yapılan göçler bu dönemde olmuştur (akt. Unutulmaz, 2007).

II. Dünya Savaşı’nın getirdiği felaketle birlikte özellikle Avrupa’da 1930’lu yılların sonu ve 1940’larda emekli göçlerinde duraklama görülmüştür. Savaşın etkilerinin kısmen azalması 1950’lerde emekli göçünün tekrar canlanmasını sağlamıştır. 1960’lı yıllarda kitlesel turizmin patlama yaşaması, emekli göçünün gelişimine de yansımış ve 20 yıl boyunca bu gelişim giderek artmıştır. 1980’lerde ise emeklilerin göçleri zirveye ulaşmıştır (akt. Unutulmaz, 2007). Bu durumun oluşmasında küreselleşmenin ve neoliberalizmin gelişiminin büyük etkisi olmuştur. İnsanların başka ülkeler veya bölgeler hakkında bilgilerinin, bu yerlerde tatil olanaklarının ve gelirlerinin artması, erken emeklilik yaşının yükselmesi ve sağlık teknolojisinin her geçen gün gelişmesiyle birlikte insan ömrünün uzaması gibi nedenler 1980’lerden günümüze kadar emekli göçünün istikrarlı bir şekilde artmasını sağlamıştır (King vd. 1998; Ündücü vd. 2009).

Yukarıda değinilen itici ve çekici faktörler, emekli göçüyle alakalı literatürde özellikle 2000’li yılların başına kadar olan süreçte değinilen geleneksel emekli göçü motivasyonlarını oluşturmaktadır. Bununla beraber, Bolender’in (2010) çalışmasında açıkladığı üzere, geleneksel olmayan ve emekli göçmenlerin göç sürecine dâhil olmalarını sağlayan nedenler de mevcuttur. Bu nedenler geleneksel olanlara kıyasla daha az sayıda emeklinin göç etmelerini sağladığı için önceki çalışmalarda ya hiç belirtilmemiş ya da üzerinde çok az durulmuştur. Dolayısıyla Bolender’in (2010) çalışması, geleneksel olmayan emekli göçü nedenlerini derinlemesine açıklamış ve böylece literatürde önemli bir yere sahip olmuştur. Bolender, ABD’de sağlık organizasyonunun ve sisteminin yeterli olmadığı yerlerden, Kansas eyaletine bağlı Nemaha bölgesine özellikle 85 yaş ve üzerindeki emeklilerin yoğun bir şekilde göç ettiğini belirtmiştir. Nemaha’da çok fonksiyonlu hastanelerin, huzur evlerinin, bakım evlerinin bulunması, yani kısacası gelişmiş sağlık ve bakım hizmetlerinin Nemaha’da mevcut olmasının emeklileri bu bölgeye çektiğini savunmuştur. Bunun dışında Nemaha’da tarihi ve dini anlamda çekici faktörlerin bulunmasının da emeklileri bu bölgeye çektiğini belirtmiştir.

Balkır ve Kırkulak (2014), AB ülkeleri arasında emekli göçünün artışını 1986’da Tek Avrupa Senedi’nin imzalanmasıyla ilişkilendirmiştir. Bu senet, AB üyesi ülke vatandaşlarına diğer AB ülkelerine serbest dolaşım hakkı sağlayarak nüfus hareketliliğini arttırmıştır. Ayrıca Balkır ve Kırkulak’a (2014) göre ortak para birimi Euro’ya geçilmesi de emekli göçünü hızlandırmıştır.

Aksoy (2012), ilişkiler ağının (network) emekli göçünün artışında önemli olduğunu savunmuştur. Ona göre emekli göçmenler gittikleri yerleri tanıdıklarına, ailelerine, akrabalarına veya arkadaşlarına bahsetmeleri sonucunda onları da yaşadıkları destinasyona çekebilmektedirler (Aksoy, 2012). Bu nedenle, emekli göçmenlerin yaşadıkları yere ilişkin olumlu düşünceleri veya tutumları, alana daha fazla göç akımı olmasını da tetikleyebilmektedir.

2.1.2. Yaşam Tarzı Göçü

Şehirlerdeki veya metropollerdeki gürültülü, stres dolu, trafiğin ve aşırı kalabalığın egemen olduğu yaşamlar bazı bireylerde bıkkınlığa yol açmaktadır. Günlük rutinlerini değiştirmek isteyen bireyler, negatif özelliklere sahip olduğunu düşündükleri bu mekânlardan kaçmayı ve huzurlu, stressiz bir hayat sürebilecekleri

yerlere göç etmeyi hedeflemektedirler. Bazı yaşam tarzı göçmenleri ise bu sürece katılarak kendilerini gerçekleştirmek, potansiyellerini keşfetmek, kişisel gelişimlerini sağlamak, ufuklarını geliştirmek ya da hayatlarındaki bir boşluğu doldurmak amacıyla bu sürece dâhil olurlar. Kısaca özetlemek gerekirse görece varlıklı olan, gelişmiş ülkelerdeki bireyler gelişmekte olan ülkelere göç ederek yaşam kalitelerini arttırmak adına yaşam tarzı göçünü yapmaktadırlar (Benson ve O'Reilly, 2009; O'Reilly ve Benson, 2009; Benson ve O'Reilly, 2016).

Yaşam tarzı göçü, genellikle yaşlıların yaptığı bir göç türü olmasına rağmen gençlerin de yaşam tarzı göçü sürecinin içerisinde yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla, yaşam tarzı göçünün emekli göçünden bu noktada ayrıldığı görülmektedir. Emekli göçüne ortalama yaşın üzerindeki bireyler dâhil olurken, yaşam tarzı göçü boş zamanı bol olan, her yaştan insanı kapsayan bir kavram olarak belirtilebilir (Benson ve O'Reilly, 2009; Südaş ve Mutluer, 2010; Sardinha, 2013; Benson ve O'Reilly, 2016). Yaşam tarzı göçmenleri tüketimi ön plana alan ve göç ettikleri yerde kayda değer harcamalar yapabilen bir gruptur. Önce turist daha sonra yaşam tarzı göçmeni olanlar yaptıkları harcamaları giderek arttırmakta ve tüketici kimliklerini pekiştirmektedirler (Südaş ve Mutluer, 2010).

Tur (2005), yaşam tarzı göçmenlerinin bilinen göç olgusuna uymayan bazı özellikler taşıdığını belirtmiştir. Araştırmacı, yaşam tarzı göçmenlerinin refaha sahip bireyler olmalarından dolayı göç ettikleri yerde iş bulma kaygılarının bulunmadığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra, göçmenlerin yerel halktan ırkçı tutumlar görmediklerini, huzurlu ve mutlu bir hayat sürmek adına yerel halkla dostane ilişkiler sürdürebildiklerini belirtmiştir (Tur, 2005).

Yaşam tarzı göçü, kalıcı veya geçici bir yerleşme süreci olarak ortaya çıkabilmektedir. Yaşam tarzı göçmenleri yılın yarısını veya tamamını göç ettikleri yerde geçirebilmektedirler (Benson ve O'Reilly, 2009; Südaş ve Mutluer, 2010; Benson ve O'Reilly, 2016). O'Reilly ve Benson (2009), yaşam tarzı göçlerinin genellikle son durak olmadığını ve göçmenlerinin daha iyi yaşam isteğinin her zaman için devam ettiğini savunmuştur. Bu nedenle, yaşam tarzı göçmenlerinin sürekli arayışta olduğunu, kendilerini belli bir yere ait hissetmek açısından zorluk çektiklerini, yeni yerler, yaşamlar ve kültürler görmeye sürekli açık ve istekli olduklarını söylemek yanlış olmaz (O'Reilly ve Benson, 2009).

Benson ve O'Reilly, yaşam tarzı göçmenlerinin yaşamak için seçtikleri destinasyonun, onların tercihini ve isteğini yansıttığını belirtmiştir. Araştırmalarında yerlerin özelliklerini yaşam tarzı göçmenleriyle ilişkilendirip üçlü gruplandırma yapmıştır. Buna göre yaşam tarzı göçü yerleşen turist, bohem hayatı ve kırsal idil olarak üçe ayrılmaktadır (Benson ve O'Reilly, 2009). Benson ve O'Reilly, (2009) bu üç kavramı çalışmalarında şu şekilde açıklamaktadırlar:

Yerleşen Turist: Yerleşen turistler yaşam tarzı göçmenleri arasında en fazla bilinen gruptur. Bunlara heliotropik göçmen de denir. Heliotropik “*sıcak iklimi seven*” anlamına gelmektedir. Bunun bir sonucu olarak heliotropik göçmenler, sıcak iklime sahip kıyı kesimlerine veya adalara geçici olarak gitmeyi tercih etmektedirler. Heliotropik göçmenlerin favori destinasyonları Costa del Sol (İspanya) olmakla birlikte, Akdeniz yaşam kültürünün egemen olduğu Algarve (Portekiz), Malta ve Toskana (İtalya) gibi yerlere de göç edebilmektedirler. Akdeniz kültürünün öne çıkan unsurlarından yemek ve şarap da insanları buraya çekmektedir. Aynı zamanda hayatın buralarda yavaş akması yani sakin bir hayat sürme imkânları da cezbedici olmaktadır.

Bohem Hayatı: Dini, sanatsal ve estetik zenginliklere sahip, benzersiz kültürel deneyimler yaşanabilecek mekânlara yaşam tarzı göçmenlerinin göç etmesidir. Bohem hayatında yaşam tarzı göçmenleri alternatif yaşama yönelmektedirler. İspanya'nın Mallorca ve Yunanistan'ın Mykonos Adaları, yaşam tarzı göçmenlerinin bohem hayatı için tercih ettikleri en popüler bölgelerdendir.

Kırsal İdil: Kırsal idilde yaşam tarzı göçmenleri, konut fiyatlarının pahalı oluşu, aşırı nüfus, trafik, gürültü, kirlilik, emeklilik ve doğaya yakın olma veya doğayla iç içe yaşama isteği gibi sebeplerden dolayı şehirlerden ya da metropollerden kırsal bölgelere göç etmektedirler.

2.1.3. Davranışsal Coğrafya

Coğrafya biliminde 1920'lere kadar egemen olan çevresel determinizm akımı, çevrenin insan faaliyetleri ve yaşamı üzerinde belirleyici olduğunu savunmuştur (Arı, 2017:7). Çevresel determinizm, insan-çevre ilişkisinde çevrenin en önemli faktörü oluşturduğunu iddia etmiştir. Bir başka deyişle, bu görüşte insan pasif konumda görülmüştür. 1900'lerden itibaren çevresel determinizme karşı çıkan görüşler belirmeye başlamıştır. İnsanın çevreye karşı pasif değil tam tersine aktif olduğu görüşü öne çıkmıştır. Bu görüşlerden ön plana çıkan Fransa'da Paul Vidal de

la Blache'nin, ABD'de Barrows ve Sauer'in öncülüğünü yaptığı olasıcılık (possibilizm) akımıdır. Bu görüşe göre insan-çevre ilişkisinde insanların düşünebilen, algılayabilen ve hissedebilen varlıklar olması insanların geçmişten günümüze giderek genişleyen bir etkide doğa üstünde egemenlik kurabilmesini, doğayı sorgulayabilmesini ve düzenleyebilmesini sağlamıştır. Böylece, insanlar doğaya karşı etkin bir konuma gelmiştir. Olasıcılık anlayışında mekânı şekillendiren asıl unsur fiziki ortamdan çok, dünya üzerinde yaşayan toplulukların kendilerine has karakteristikleri, bir diğer deyişle kültürleridir (Özgen, 2010; Arı, 2017). Arı (2017: 7), olasıcılık akımına yönelik olarak şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“...Fransa'da Paul Vidal de la Blache (1902; 1911; 1913), kurucusu olduğu bölgesel karakterli yeni coğrafyada fiziki faktörleri göz ardı etmemekle birlikte, mekânı esas olarak üzerinde yaşayan toplulukların ekonomik, sosyal, ideolojik ve teknolojik karakterinden oluşan yaşam tarzlarının (genres de vie) şekillendirdiğini iddia ediyordu. Bu anlayışta gelişmeyi sağlayan gerçek güç doğal ortam değil, toplumların birbirleri ile etkileşimleri ile elde ettikleri bilgi birikimi ve tarihi karakterdi. İnsan toplulukları bu ilişkiler ve tarihi mirasa bağlı olarak doğal koşulların sunduğu olanaklar arasından olası seçimler yaparlar. Bu seçimler sonucunda benzer doğal ortam koşullarına sahip yerlerde yaşayan insan topluluklarının ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişimleri farklı olabilirdi. Bu yeni anlayış, daha akla yatkın yapısı ve dünyanın farklı bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklarını açıklamakta daha anlamlı olması nedeniyle 1900'lerden sonra gittikçe taraftar toplamaya başlamıştır.”

Çevresel determinizm ve olasıcılık görüşlerinin fazlasıyla uçlarda olduğunu düşünen bazı coğrafyacılar farklı bir akımın coğrafyaya girmesini sağlamıştır. Ardel'in öncülerinden biri olduğu probabilizm akımında fiziki ortam ve insanın karşılıklı etkileşimi olduğu belirtilmiş, bu iki taraftan birinin diğeri karşısında belirgin bir üstünlüğü olmadığı tezi savunulmuştur (Özgen, 2010). 1960'larda ise coğrafyaya pozitivism akımı etki etmiş, kantitatif devrim süreci ortaya çıkmış ve diğeri bilimlerden matematiksel modeller ve istatistiksel yöntemler coğrafyaya uyarlanarak mekânsal organizasyonların ve mekânsal süreçlerin incelenmesinde kullanılmıştır (akt. Bekaroğlu ve Yavan, 2013: 54). Fakat pozitivismin, sayısal ve matematiksel modellerin coğrafyaya girmesi, yoksulluk, çevre problemleri, cinsiyet eşitsizlikleri, kültürel ilişkiler gibi toplum ve mekânla ilgili bazı kavramları açıklamakta yetersiz

kalmış, bu nedenle coğrafya çevrelerinde eleştirilere uğramıştır. Nitekim Hubbard, Bartley, Fuller ve Kitchin (akt. Bekaroğlu ve Yavan, 2013: 55), konuyla ilgili şu değerlendirmeyi yapmışlardır:

“... böylelikle pozitivist bir karakter kazanan coğrafya pratiği, temel olarak, 1970’li yıllarda küresel ölçekte yaşanan toplumsal değişim (yoksulluk, insan hakları, çevresel problemler, cinsiyet ve ırklar arası eşitlik arayışı, savaş vb.) nedeniyle sosyo-mekansal süreçleri açıklama bakımından itiraz ve eleştirilere uğramıştır. Tarihsel olarak değerlendirildiğinde, bu eleştiriler coğrafya disiplinin çok-yaklaşımli (ya da “paradigmalı”) bir tabiata sahip olmasının miladını oluşturmaktadır. Nitekim, 1970’ler itibariyle coğrafyaya insan-merkezli (sosyal-psikoloji kökenli davranışsal coğrafya ve varoluşçuluk-fenomenoloji kaynaklı hümanist coğrafya) ve yapısalcı (Marksist ve feminist) yaklaşımlar nüfuz etmeye başlamıştır.”

İnsan-çevre ilişkisinde insanı ön planda gören olasıcılık görüşü aynı zamanda davranışsal coğrafyanın temel dayanaklarından biridir. (Temurçin ve Keçeli, 2015). Davranışsal coğrafyada öne çıkarılan düşünceler insanların çevrelerine yönelik imajlarının olduğu, bu imajların kesin ve eksiksiz bir şekilde tanımlanabileceği ve insanların zihnindeki imajlarla mekânsal davranışları arasında gözle görülür bir ilişki bulunduğu (akt. Aliağaoğlu, 2007).

İnsanların yaşadıkları çevreyi algılama biçimlerinin ve düşüncelerinin çevrelerine yönelik tutum ve davranışlarını nasıl etkilediğinin araştırılması davranışsal coğrafyanın kapsamındadır (Bergman, 1995; Tümertekin ve Özgüç, 2010). Bu araştırmaların sonuçları mekânlardaki farklı toplulukların ihtiyaçlarının neler olduğu, toplulukların hangi mekânları yaşamak için daha çok tercih ettikleri ve bunun nedenleri, tercih ettikleri mekânlara yönelik ilgilerinin zamanla değişip değişmediği, değiştiyse neden değiştiği gibi hususların tespiti açısından kritik veriler ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler, kentsel mekânların planlanması, kentle ilgili çeşitli stratejiler geliştirilmesi ve organizasyonlar oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (Erbilen, 2012).

Davranışsal coğrafya, bireysel olarak 1950’lerin öncesinde çalışılmaya başlanmıştır. Özellikle Wright’ın 1947’de Amerikan Coğrafyacılar Birliği’nde (American Association of Geographers- AAG) yaptığı “Bilinmeyen Ülke: Coğrafyada Hayal Gücü” isimli konuşma, davranışsal coğrafyanın coğrafya bilimi içerisinde yer

alması adına önemli bir adımdır (akt. Temurçin ve Keçeli, 2015). Davranışsal coğrafya 1960 ve 1970’li yıllarda gelişimini sürdürmüş ve coğrafyanın önemli bir alt dalı haline gelmiştir. 1960’ta Lynch’in kent imgesi, 1961’de Lowenthal’in çevresel imajlar ve 1966’da Gould’un zihin haritaları kavramlarını literatüre kazandırmaları davranışsal coğrafyanın gelişimi açısından belirleyici olmuştur (akt. Aliğaoğlu, 2007). Ayrıca Amedeo ve Golledge (2003), insanların mekânsal karar alma süreçlerini anlamak açısından, marketlerdeki müşteri tercihleri, endüstriyel kuruluşların yer seçimleri gibi konuların incelenmesinin de bu dönemde davranışsal coğrafyanın ilerlemesine katkı sağladığını savunmuştur. Davranışsal coğrafyanın zirvesi 1980’li yıllarda olmuş ve bu dönemde davranışsal coğrafyayla ilgili çok sayıda araştırma yapılmıştır (akt. Aliğaoğlu, 2007).

Aitken, Cutter ve Foote, 1989’daki araştırmalarında, davranışsal coğrafya ve çevresel algı çalışmalarının dört alt başlığa ayrılabilceğini belirlemiştir:

- Mekânsal bilme-öğrenme ve beşeri davranış (bir diğer adıyla analitik davranışsal coğrafya),
- İnsan-çevre ilişkilerinin ekolojik boyutları,
- Bireysel, kültürel ve sosyal kıyaslamalar,
- Coğrafi görünümün algılanması ve deneyimlenmesi (akt. Aliğaoğlu, 2007).

Ülkemizde davranışsal coğrafya araştırmaları Erol Tümertekin ve Nazmiye Özgüç’ün 1978’de çıkardıkları “*Beşeri Coğrafyaya Giriş*” çalışmasıyla başlamıştır. Yine aynı araştırmacıların “*Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekân*” ve “*Coğrafya, Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*” çalışmasında da konuya dair incelemeleri bulunmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2014; 2016). Türkiye’de davranışsal coğrafyaya dair ilk uygulamalı çalışma ise Harun Tunçel’in “*Türk öğrencilerin zihin haritalarında İslam ülkeleri*” başlıklı araştırmasıdır. Söz konusu çalışmada üniversite öğrencilerine şablon haritada İslam ülkelerini işaretlemeleri istenmiş ve İslam ülkelerine yönelik mekân algıları bu yolla tespit edilmeye çalışılmıştır (Tunçel, 2002). Aksoy ve Koç’un çalışmaları da yine uygulamalı bir davranışsal coğrafya çalışmasıdır. Bu çalışmada Türk öğrencilerin Avrupa Birliği algısı zihin haritası yöntemiyle anlaşılmasına çalışılmıştır (Aksoy ve Koç, 2012).

Tümertekin ve Özgüç (2016), çevreyi dört başlık altında değerlendirmiştir: Coğrafi çevre, fonksiyonel çevre, algılanabilen çevre ve davranışsal çevre.

Coğrafi çevre: İnsanların dışında bulunan çevreyi oluşturmaktadır.

Fonksiyonel Çevre: İnsanların her türlü faaliyetlerini gerçekleştirdikleri çevredir. İnsanlar fonksiyonel çevrenin farkında olsa da olmasa da fonksiyonel çevreden etkilenmektedirler.

Algılanabilen Çevre: İnsanların içinde yaşadıkları ve farkında olup, algılayabildikleri çevredir. Kişiden kişiye değişmektedir; çünkü insanların algıları farklılaşmaktadır.

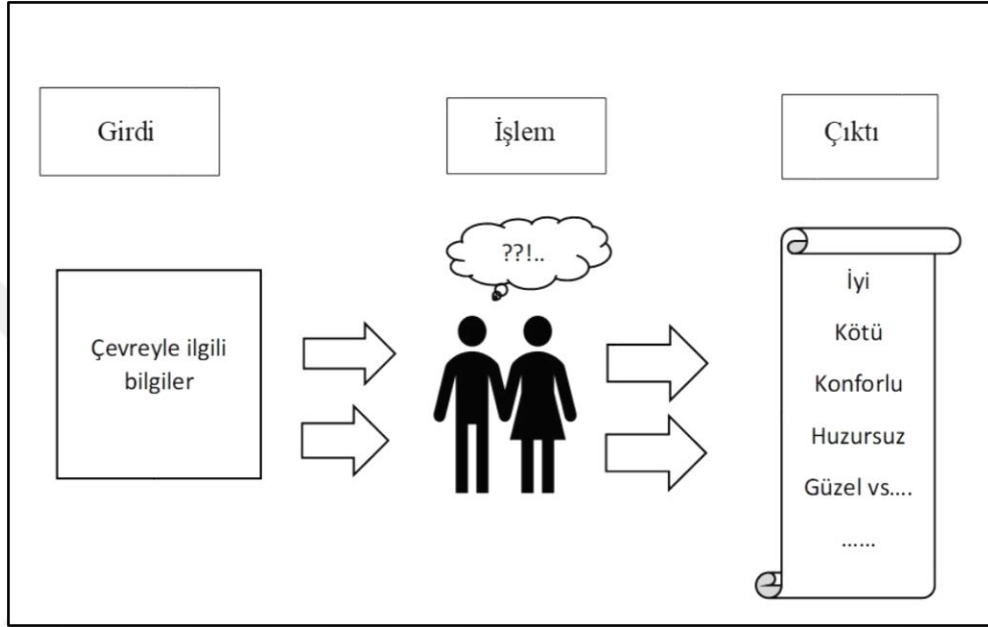
Davranışsal Çevre: Davranışsal coğrafyanın inceleme konusunu oluşturmaktadır. İnsanlar yaşadıkları çevreye yönelik olan algıları paralelinde mekânsal davranışta bulunurlar. Davranışsal coğrafya çalışmalarında bu çevreden veri toplamak amacıyla zihin haritalarından faydalanılmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2016).

2.1.4. Mekânsal Algı

İnsanlar düşünebilen ve hissedebilen varlıklardır. Karşılaştıkları durumlar, kişiler, olaylar hakkında olduğu kadar yaşadıkları çevreye ilişkin de fikirleri, duyguları ve algıları olabilmektedir. Bu algılar her insanda değişebilmektedir. Çünkü insanların geçmiş deneyimleri, cinsiyetleri, ait olduğu toplumdaki kültürleri, yaşları, psikolojik durumları, bireysel özellikleri, meslekleri, arkadaşları/tanıdıkları, aile yapıları, hedefleri, beklentileri veya yaşadıkları çevreye ilişkin özellikler algılarını etkilemektedir. Bireye göre değişen ve yaşanan yer hakkındaki düşünceleri, duyguları ve tutumları içeren bu olguya mekânsal algı adı verilmektedir (Larimore, 1969; Andersson ve Dahlgren, 1974; Aliağaoğlu, 2007; Eşen, 2007; Gemalmaz, 2008; Erniş, 2012; Temurçin ve Keçeli, 2015; Tümertekin ve Özgüç, 2016; Aliağaoğlu ve Uzun, 2017; Çildam ve Aliağaoğlu, 2017; Lynch, 2017). Mekânsal algı; ilk kez davranışsal coğrafya çalışmalarında kullanılmaya başlanmış ve algı, bilgi, imaj, imge, zihin haritaları gibi kavramlarla birlikte coğrafya literatürüne girmiştir (Aliağaoğlu, 2007; Temurçin ve Keçeli, 2015; Aliağaoğlu ve Uzun, 2017).

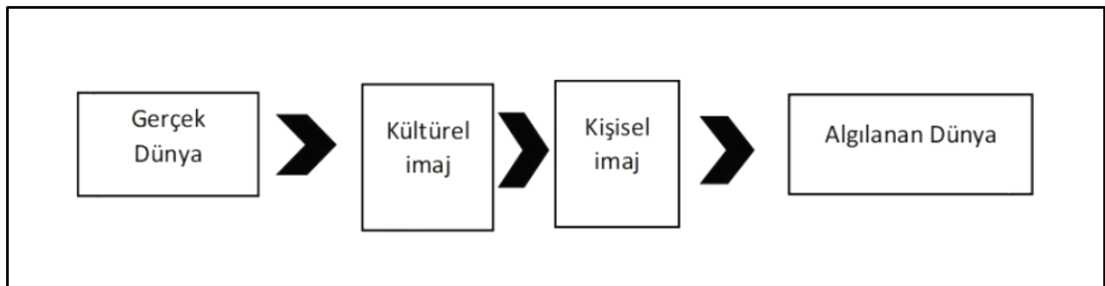
Erniş (2012), mekânın uzunluk, genişlik ve derinlik boyutlarının ötesinde insanlar tarafından duyularıyla içselleştirilmeye başladığı an mekânsal algının oluştuğunu belirtmiştir. Çünkü insanlar aldıkları çevresel bilgileri olduğu gibi kabul etmezler. Daha önce bahsedilen ve bireyden bireye değişen sebepler devreye girerek mekânsal algı süreci oluşur. Stea da konuyla alakalı 1974'teki çalışmasında insanlarda

mekânsal algıyla bağlantılı olarak mekânsal imajın girdi, işlem ve çıktı olarak üç aşamadan geçtiğini belirtmiştir (Şekil 2). Stea'ya göre girdi, insanların çevreyle ilgili davranışlarını belirleyen çevresel bilgilerdir. İşlem, insanların aldıkları bu çevresel bilgilerin zihinlerinde işlenmesi aşamasıdır. Çıktı ise işlem aşamasından sonra insan zihninin çevreyle ilgili imajı sözlü, yazılı ya da zihin haritası gibi yollarla sunabilmesidir (akt. Kara, 1997).

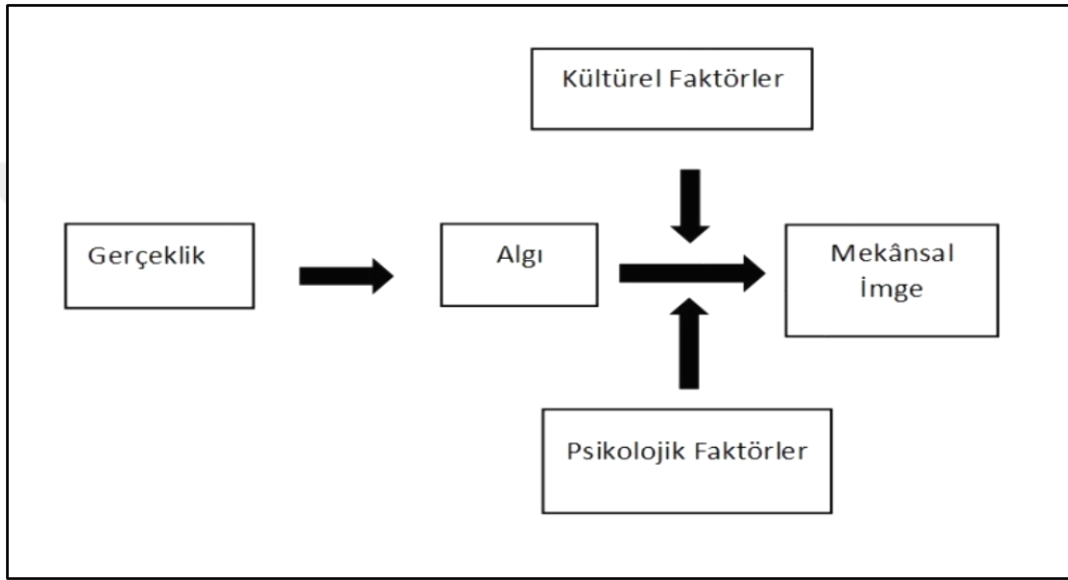
Şekil 2 Mekânsal İmaj Oluşum Süreci (Kara, 1997'den değiştirilerek)

İnsanların algılayıp zihinlerinde oluşturdukları çevre, gerçekte içinde buldukları çevreden daha büyük olmaktadır (Kara, 1997). Çünkü insanların zihinsel süreçleri ve hissettikleri; mekânla alakalı gördüklerine, duyduklarına, bildiklerine eklemeler yaparak farklı imajlar yaratırlar. Bu nedenle, gerçek dünyada tek ve biricik olan mekân, insanların algıları söz konusu olduğunda bu biricikliğini kaybeder ve farklı algısal mekânlar ortaya çıkar (Şekil 3).

Şekil 3 Çevrenin Algılanması (Kara, 1997'den değiştirilerek)

Mekânsal imge, mekânsal algıya yakın olan kavramlardan biridir. Mekâna dair önceki deneyimlerden kaynaklanan algıların, görülen bir şey ya da karşılaşılan bir durumla zihinde çağrışıma neden olan sembolleri içermektedir (Lynch, 2017). Mekânsal imgeyi (Şekil 4) sosyo-kültürel çevre, uyum, beklenti, amaç, kişisel özellikler etkilediği gibi yollar, binalar, alanlar, mekânsal ilişkiler, şehir yapıları gibi fiziksel ve görsel öğeler de etkilemektedir (Eşen, 2007). Bu nedenle mekânsal imge ve mekânsal algının birbirini besleyen ve etkileyen kavramlar olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 4 Mekânsal İmgenin Oluşum Süreci (Eşen, 2007)

Lynch (2017), kent imgesinin bileşenleri olarak beş unsurun önemli olduğunu kabul etmiştir. Bunlar *yollar*, *kenarlar/sınırlar*, *bölgeler*, *düğüm/odak noktaları* ve *işaret öğeleridir*. Bu bileşenler aynı zamanda insanların mekân algılarını da doğrudan etkilemektedirler.

- **Yollar:** Gözlemcilerin mekânı algılamasında büyük etkisi olan ve insan zihninde baskın unsuru teşkil eden öğelerdir. İnsanların ara sıra faydalandığı ve süreklilik gösteren sokak, cadde, toplu taşıma alanları, yaya yolları demiryolları gibi kullanım alanları, yolları oluşturmaktadır.
- **Kenarlar/sınırlar:** Gözlemciler tarafından kullanılmazlar. İki belirli bölge arasındaki sürekliliği bölme işlevini üstlenirler. Kıyıları, duvarlar veya demiryolları kenarlara/sınırlara örnek verilebilir. Bu tip kenar öğeleri, insanların yönlerini bulmak için faydalandıkları önemli faktörlerdendir.

- **Bölgeler:** Bazı ortak özellikler içeren alanlardır. Gözlemcilerin kentlerin karakterlerini tanımada, özelliklerini içselleştirmesinde ve mekânı algılama süreçlerinde kritik rol oynarlar.
- **Düğüm/odak noktaları:** Gözlemcilerin kente girişlerinde stratejik öneme sahip alanlardır. Kentin çekirdeğini oluştururlar. İnsanların dağılıp tekrar toplandığı kavşaklar ve büyük meydanlar düğüm/odak noktalarına örnek gösterilebilir (Ankara’da Kızılay, İstanbul’da Taksim, İzmir’de Gündoğdu meydanları vb).
- **İşaret öğeleri:** Gözlemcilerin kentte kolaylıkla tespit edebildiği fiziksel unsurlardır. Bazı işaret öğeleri uzak mesafelerden ve çeşitli açılardan görülebilir. Kenarlar/sınırlar gibi insanların yön bulmalarına yardımcı olurlar. Gökdelenler, dağ sıraları, tarihi anıtlar işaret öğeleri arasında yer alırlar (Lynch, 2017). Çin Seddi, Mısır Piramitleri, İstanbul’da Sultanahmet Camisi işaret öğelerine örnektir.

Lefebvre, üç tip mekân olduğunu öne sürmüştür. Bunlar; *fiziksel mekân*, *yaşanan mekân* ve *algılanan mekândır*. Fiziksel mekân, *tasarlanan mekân* olarak da bilinmektedir. İnsan eliyle inşa edilmiş her türlü yapının olduğu mekanlar buna örnektir. *Yaşanan mekân*, toplumların sosyal, kültürel, politik, bireysel, ekonomik, beşeri gibi birçok ilişkiyi yansıtan mekânlardır. İnsanlar ve toplumlar yaşanan mekânlarda nefes almakta ve hüküm sürmektedirler. *Algılanan mekân* ise insanların fiziksel ve yaşanan mekâna ilişkin algılarının yöneldiği alanlardır. Mekânsal algıyla ilgili daha önce bahsedilen bireye ve bireyin çevresine ait çeşitli özellikler, insanların zihinlerinde algısal mekânların oluşmasını sağlarlar (Lefebvre, 1991).

2.2. Araştırma Konusu ile İlgili Önceki Çalışmalar

2.2.1. Emekli Göçü ve Mekânsal Algı ile İlgili Önceki Araştırmalar

Emekli göçünü inceleyen yerli literatürün genellikle Türkiye’ye yönelik Avrupalı emekli göçünü incelediği (Turan ve Karakaya, 2006; Unutulmaz, 2007; Özerim, 2008; Südaş ve Mutluer, 2008; Kırkulak ve Balkır, 2009; Südaş, 2009; Deniz ve Özgür, 2010; Özerim, 2012; Südaş, 2012; Balkır ve Kırkulak, 2014) görülmüştür. Az sayıda çalışmada ise yurt içi emekli göçmenler de incelemeye dâhil edilmiştir (Arı ve Hurley, 2010; Altundal ve Somuncu, 2017).

Yerli literatürde emekli göçünün daha çok *ekonomik* (Karakaya ve Turan, 2006; Özerim, 2008; Südaş ve Mutluer, 2008; Kırkulak ve Balkır, 2009; Südaş, 2009; Südaş, 2012; Balkır ve Kırkulak 2014) ve *sosyolojik* (Kırkulak ve Balkır, 2009; Deniz ve Özgür, 2010; Südaş ve Mutluer, 2010; Südaş, 2012) boyutlarının ele alındığı görülmüştür. Konuya ekonomik açıdan bakan çalışmaların (hem yerli hem yabancı literatürde), emekli göçmenlerin göç ettikleri destinasyonda özellikle ikinci konut olarak inşaat ve emlak sektörüne yaptıkları katkıyı ön plana almalarının dışında, emekli göçmenlerin destinasyonda ikinci konut alımı haricinde yaptıkları her türlü harcamanın bölgeye etkilerini inceledikleri de söylenebilir. Sosyolojik yönü ele alan çalışmalarda ise emekli göçmenlerin ve yerel halkın günlük hayattaki ilişkileri, birbirlerine bakış açıları ve birbirleriyle etkileşimleri, emekli göçmenlerin toplumsal dışlanmaları, kendi aralarında topluluklar kurmaları veya yerel topluma dahil olmayı başarmaları gibi konular önemsenmektedir.

Coğrafi perspektifi tam olarak yansıtabilen, emekli göçmenlerin mekândaki dağılımlarını açıklamakla kalmayan, göçmenlerin mekâna bağlılıklarını, mekâna yönelik algı ve tutumlarını ele alan çalışmaların sayısının ise fazla olmadığı belirlenmiştir (Kırkulak ve Balkır, 2009; Arı ve Hurley, 2010; Özerim, 2012;). Aynı zamanda Arı ve Hurley (2010)'nin çalışması, yurt içinde emekli göçü olgusunu *politik ekoloji* açısından ele alan tek çalışmadır. Bu çalışma, emekli göçmenlerin ve yerel halkın Edremit Körfezi'ndeki doğal kaynaklara yönelik tutumlarının farklılaştığını ve emekli göçmenlerin doğal kaynaklar konusundaki tutumlarının yerel yönetim kademesinde daha çok benimsendiğini savunarak, emekli göçü literatürüne önemli bir katkı sağlamıştır. Yerli emekli göçü literatüründe ayrıca konunun *siyasi* (Özerim, 2008; Ündücü, Erdoğan ve Işık, 2009; Deniz ve Özgür, 2010), ve *kültürel uyum* (Kırkulak ve Balkır, 2009; Südaş, 2009; Deniz ve Özgür, 2010; Aksoy, 2012; Südaş, 2012) yönünü inceleyen çalışmalar da mevcuttur.

Yabancı literatürde emekli göçü neredeyse her boyutuyla ele alınmıştır. *Politik* (O'Reilly, 2003; Warnes ve Williams, 2006; Platt, 2011; Sardinha, 2013; Benson ve O'Reilly, 2016), *ekonomik* (Rasmussen ve Serow, 1988; Haas ve Serow, 2002; Casado-Diaz, 2006; Sunil, Rojas ve Bradley, 2007; Korpela, 2010; Sander ve Bell, 2014), *kültürel* (Casado-Diaz, Kaiser ve Warnes, 2004; O'Reilly, 2004; Huber ve O'Reilly, 2007; Green, 2014), *coğrafi* (Hunt, Marshall ve Merrill, 2002; Warnes ve Williams, 2006; O'Reilly ve Benson, 2009; Bolender, 2010) ve *sosyolojik* (Haas ve

Serow, 2002; King vd. 2004, Rodriguez vd. 2004; Warnes ve Williams, 2006) etkilere vurgu yapan çalışmalar mevcuttur. Buna karşılık emekli göçünün bireyler üzerindeki *psikolojik etkisine* (Truly, 2002), *hukuki yönlerine* (King vd. 1998; Green, 2014; Benson ve O'Reilly, 2016) ve *bölgesel kalkınmaya* katkısına (Fournier, Rasmussen ve Serow, 1988; Casado-Diaz vd. 2004) yönelik çalışmaların sınırlı olduğu anlaşılmıştır.

Yerli literatürde emekli göçmenlerin olduğu kadar yerel halkın görüşlerini de dikkate alıp araştırma sürecine dâhil eden çalışmaların da az olduğu tespit edilmiştir (Özerim, 2008; Südaş ve Mutluer, 2010). Göçün her türünde olduğu gibi emekli göçünde de yerel halk ve göçmenlerin karşılıklı etkileşimde bulunmaları nedeniyle her iki grubun çalışmalarda eşit derecede önemsenmeleri gerekmektedir.

Türkiye'deki emekli göçü literatüründe Antalya, Alanya (Unutulmaz, 2007; Südaş ve Mutluer, 2008; Kırkulak ve Balkır, 2009; Deniz ve Özgür, 2010; Özerim, 2012; Balkır ve Kırkulak, 2014) ve Didim'in (Karakaya ve Turan, 2006; Özerim, 2008; Südaş, 2009; Südaş, 2012) daha çok çalışıldığı görülmüştür. Yabancı emekli göçü literatüründe Meksika'da bulunan Lake Chapala (Truly, 2002; Sunil vd. 2007;) ve İspanya'daki Costa del Sol (O'Reilly, 1995; Williams vd. 2000; O'Reilly, 2003; Casado-Diaz vd. 2004; Huber ve O'Reilly, 2004) sıkça incelenen alanlardır.

Yerli literatürde anket, görüşme ve gözlem yöntemlerinin sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir (Mutluer ve Südaş, 2005; Unutulmaz, 2007; Özerim, 2008; Özerim, 2012; Südaş, 2012). Etnografik çalışmayı tercih eden yerli emekli göçü incelemelerine fazla rastlanılmamıştır. Yabancı literatürde de yerli literatürde olduğu gibi çalışmalarda çoğunlukla anket ve görüşme tekniğinin kullanıldığı görülmüştür. Ancak bazı çalışmalarda, emekli göçmenlerin ve yerel halkın kültürel yapısını ve ilişkilerini anlamak için etnografik çalışma ve katılımcı gözlem yöntemlerinin kullanılması dikkat çekilmesi gereken bir noktadır (O'Reilly, 2007; Korpela, 2010; Platt, 2011; Green, 2014).

Emekli göçü literatüründe turizmle emekli göçü ilişkisi de tartışmalı bir konudur. Turizmle emekli göçünün benzer süreçler olduğunu savunan ve aralarında ayırım yapmanın zor olduğunu belirten çalışmalar vardır (Karn, 1977; Hoggart ve Buller, 1995; King vd. 1998; Williams, King, Warnes ve Patterson, 2000 Gustafson, 2001; O'Reilly, 2003; Ono, 2008; Südaş, 2009; Platt, 2011). Örneğin, Cuba (1991;

akt. Williams vd. 2000) emeklilerin önce destinasyonda tatil yaptıklarını, burayı beğenmeleri halinde ise göç kararı verdiklerini öne sürmüştür. Bazı çalışmalarda ise emekli göçünün turizmden belirgin bir şekilde ayrıldığı savunulmuştur (O'Reilly, 2003; Südaş ve Mutluer, 2010). Wiseman ve Roseman (1979; akt. Williams vd. 2000), emeklilerin önce yerleşecekleri destinasyonu seçtiklerini ve ardından göç kararı aldıklarını savunmuştur. Buna karşılık Ündücü vd. (2009), emekli göçmenlerin öncelikle destinasyonda tatil yaptıklarını, bunu mevsimlik geliş-gidişlerin takip ettiğini, son aşama olarak ise destinasyona kalıcı anlamda yerleştiklerini belirtmiştir.

Emekli göçmen olarak değerlendirilmek için esas alınan yaş ve destinasyonda kalma süresi de literatürde görüş ayrılığı yaşanan bir konudur. Literatürde 55 yaş ve üzeri (Gustafson, 2001; Huber ve O'Reilly, 2004; Sunil vd. 2007; Balkır ve Kırkulak, 2014), 50 yaş ve üzeri (Rodriguez vd. 1998; King vd. 2000; Casado-Diaz, 2001; Unutulmaz, 2007) olan bireylerin emekli göçmen sayılabileceğini savunan çalışmalar mevcuttur. Zaman açısından ise destinasyonda yılın en az 6 ayı (Sunil vd. 2007; Özerim, 2008; Kırkulak ve Balkır, 2009; Özerim, 2012; Balkır ve Kırkulak, 2014), en az 4 ayı ve en az 3 ayı (Gustafson, 2001; Südaş, 2012) kalınması gerektiğini belirten çalışmalar da mevcuttur.

Literatürdeki birçok çalışmada belirtilen emekli göçü motivasyonlarının dışında yaşlı emeklilerin; sağlık/bakım gereksinimleri, hastalık ve engellilik gibi durumları nedeniyle yardıma ihtiyaç duymaları gibi motivasyonlardan dolayı emekli göçü sürecine katıldıklarını savunan araştırmalar da bulunmaktadır (Walters, 2000; Sunil vd. 2007; Bolender, 2010). Söz konusu araştırmalar, geleneksel olmayan emekli göçü motivasyonlarını ön plana alması açısından önem teşkil etmektedir.

Çalışmanın mekânsal algı boyutu da olduğundan dolayı, konuyla ilgili literatür de ayrıca değerlendirilmiştir. Buna göre mekânsal algıyla ilgili literatürde konuya **coğrafi** perspektiften bakan birçok çalışma olduğu görülmektedir. Bunlardan bazıları **davranışsal coğrafya** bakış açısını ön plana çıkararak insanların yaşadıkları mekâna yönelik algılarını irdelemiştir (Bunting ve Guelke, 1979; Couclelis ve Golledge, 1983; Amedeo ve Golledge, 2003; Aliağaoğlu, 2007; Golledge, 2008; Temurçin ve Keçeli, 2015; Aliağaoğlu ve Uzun, 2017; Aliağaoğlu ve Çildam 2017). Bazı çalışmalarda ise davranışsal coğrafyayı birincil konumda tutulmamakla birlikte yine de davranışsal coğrafyanın önemsendiği ve bu bakış açısından yararlandırıldığı görülmüştür (Larimore, 1969; Anderson ve Dahlgren, 1974; Jordan, 1978; Lewis, Degani, Hudson, 1980;

Matthews, 1984; Kara, 1997; Tunçel, 2002; Yılmaz, 2005; Demirbaş, 2012; Erbilien, 2012; Karadağ ve Turut, 2013; Akengin ve Ayaydın, 2017). Bu nedenle, mekânsal algı konusundaki coğrafya temelli çalışmalarda davranışsal coğrafyadan faydalanıldığı söylenebilir.

Mekânsal algı konusunu *sosyolojik* perspektiften inceleyen çalışma da bulunmaktadır (Alba, Rumbaut ve Marotz, 2005). Bu çalışmada, ABD'deki etnik grupların diğer etnik gruplar hakkındaki algıları mekânla ilişkilendirilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Bunun dışında fiziksel veya inşa edilmiş çevrenin insanların kentsel mekân algısını nasıl etkilediğine ilişkin çalışmalar (Kara, 1997; Eşen, 2007; Gemalmaz, 2008; Erniş, 2012) ve *çocuklarla kadınların çevrelerine yönelik algılarını* inceleyen çalışmalar da mevcuttur (Yılmaz, 2005; Ülkeryıldız, Arslan ve Akış, 2009; Demirbaş, 2012).

Emekli göçü ve mekânsal algıyla ilgili literatürde belirlenen eksiklikleri aşağıdaki gibi belirtmek mümkündür:

- Destinasyonda yaşayan yerel halkın, göçmenlerin destinasyonun fiziki ve beşeri çevresini nasıl etkilediğine dair düşüncelerini içeren bir çalışma yoktur.
- Emekli göçü sürecine katılan ve daha sonra memleketlerine dönenlerle ilgili bir çalışma yoktur.
- Emekli göçmenlerin ve göç ettikleri yerdeki halkın psikolojilerinin emekli göçü sürecinden sonra ne yönde etkilendiğine ilişkin doyurucu bir çalışmaya rastlanmamıştır.
- Emekli göçünün hukuki boyutuna dair kapsamlı bir araştırma mevcut değildir.
- Türkiye'deki yerli emekli göçmenlere odaklanan çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Konuyla ilgili Arı ve Hurley (2010) ile Altundal ve Somuncu'nun (2016) çalışmaları ön plana çıkmaktadır.
- Özellikle Türkiye'deki emekli göçü literatüründe, Türkiye'ye yönelik Avrupalı emekli göçü yoğun olarak çalışılmasına rağmen, yurtdışındaki emekli Türk göçmenlerle ilgili çalışma yoktur. Sözü edilen eksikliği tam olarak karşılamasa da konu olarak yakın sayılabilecek bazı çalışmalar mevcut olmakla birlikte, bu çalışmalarda Hollanda'da bir süre yaşayıp emekli olur olmaz Türkiye'ye dönen Türk işçi göçmenler ve Türkiye'de ikamet eden Hollandalı emekli göçmenlerin

sosyal güvenlik hakları ve vatandaşlıklarıyla ilgili hususlara değinilmiştir (Böcker ve Balkır; 2012; Balkır ve Böcker, 2015). Fakat bahsedilen Türk göçmenler, Hollanda'da yaşadıkları dönemde aktif çalışma hayatlarını sürdürdüklerinden ve emekli olur olmaz Türkiye'ye döndüklerinden dolayı yurtdışındaki Türk emekli göçmenler içerisinde değerlendirilemezler. Dolayısıyla, literatürde böyle bir boşluğun olduğu açıktır.

- Emekli göçmenlerin göç ettikleri yerdeki fiziki ve beşeri çevreye ilişkin algılarını, düşüncelerini ve tutumlarını inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

2.2.2. Kaz Dağı Milli Parkı ve Çevresi ile İlgili Önceki Araştırmalar

Kaz Dağı ve çevresiyle ilgili günümüze kadar birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar Kaz Dağı'nı neredeyse her yönüyle irdeleyen, değişik bakış açılarına sahip çalışmalardır. Bunların arasında Kaz Dağı'nın *coğrafi* boyutunu ön plana çıkaran (Arı, 2004a; Arı, 2004b; Emekli, 2004; Soykan ve Arı, 2004; Tağıl, 2006; Arı ve Soykan, 2006; Arı, 2009; Arı ve Köse, 2009; Ayaşlıgil, 2012; Dereli ve Arı, 2012; Uzun, 2012), Kaz Dağı'nın sahip olduğu ilgi çekici doğal ve kültürel özelliklerin belirleyiciliği nedeniyle ön plana çıkan *ekoturizmi* konu edinen, Kaz Dağı'nda çevreye duyarlı bir turizm türü olan ekoturizmin yaygınlaşması gerektiğini savunan çalışmalar da (Bozok, 2004; Çevirgen, 2007; Akgün, 2009; Arı, 2009; Kelkit, Özel ve Demirel, 2009) bulunmaktadır. Bunun yanı sıra yine ekoturizmle bağlantılı olarak, Kaz Dağı'nda *sürdürülebilir bir turizmin* egemen olması gerektiğini vurgulayan (Emekli, 2004; Karğı, 2010; Ayaşlıgil, 2012; Aymanıuy, 2012; Saatçı, 2012; Uçkun, Yüksel, Demir ve Dinçel, 2012), Kaz Dağı'ndaki *kırsal turizmi* konu edinen (Ayhan, Özkök ve Yılmaz, 2012; Emiroğlu, 2013; Bozok ve Kahraman, 2015) araştırmalar da alan ile ilgili literatürde yer almaktadır.

Kaz Dağı'ndaki ekoturizme yönelik *ziyaretçi ve yerel halk algısını* ortaya koyan (Akkılıç ve Günalan, 2007; Çevirgen, 2007; Öztura, 2010; Emiroğlu, 2013; Kavak, 2015) ve *Kaz Dağı Milli Parkı'ndaki alan eğitimi ve kılavuzluğu* kavramlarını açıklayan ve konu edinen (Soykan ve Arı, 2004; Öztura, 2010; Taşkın, 2012) çalışmalar da literatürde önemli bir yer teşkil etmektedir. Ayrıca, bu çalışmadaki konuyla bağlantılı olarak *Kaz Dağı'ndaki refah göçmenlerine* değinen araştırmaların da (Arı ve Köse, 2009; Arı ve Hurley, 2010) mevcut olduğunu belirtmek gerekmektedir. Fakat söz konusu çalışmalar, refah göçmenlerinin mekânsal algısını

her yönüyle açıklayan ve mekânsal algılarının Kaz Dağı'nda buldukları çevreye yönelik davranışlarına nasıl yansıdığına ilişkin derinlemesine açıklamalar yapmaktan uzaktır. Bu nedenle bu tez çalışmasının, Kaz Dağı ile ilgili literatürde gözlenen bir boşluğu dolduracağı söylenebilir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Dünya üzerinde yaşanan olayların, görülen, bilinen veya algılanan olguların basit olmayan, karmaşık ve çok boyutlu yapıları vardır. Öyle ki kavranması ve açıklanmasının zor olmadığı varsayılan yoksulluk, eşitsizlik, işsizlik gibi kavramların dahi ekonomik olduğu kadar, toplumsal, kültürel, mekânsal, siyasi, hukuki, psikolojik, tarihi pek çok nedeni vardır. Bu nedenler, karşılıklı olarak birbirini etkilemekte ve toplumların yüzleştığı, uğraşmak ve çözüm bulmak zorunda kaldığı bu tip problemlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla, özellikle toplumsal süreçlerin basit, tek boyutlu, indirgemeci bakış açılarıyla açıklanması mümkün olmakla birlikte, anlaşılması ve yorumlanması pek mümkün olmamaktadır. Toplumsal süreçlerin anlaşılması ve yorumlanması bu süreçlerin altındaki nedenleri anlamakla mümkün olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Görünenin ve bilinenin ötesine geçmek, detayları idrak edebilmek çok boyutlu toplumsal süreçlerin kavranması adına kritik unsurlardır. Söz konusu unsurların sağlanabilmesi toplumsal olgu ve olayları içselleştirmeyi, algılamayı ve yorumlamayı da beraberinde getirir. Bir diğer deyişle “Ne oldu?”, “Nasıl oldu?”, “Nerede oldu?”, “Neden oldu?” gibi soruların yanı sıra, “Olanlar ne anlam ifade etmektedir?”, “Sürecin nasıl yorumlanması gerekmektedir?” sorularının cevapları da verilmiş olmaktadır. Kısacası toplumsal süreçleri bütün boyutlarıyla anlamak ve açıklamak için hem neden-sonuç ilişkileri kurmak, genelleme yapmak, geleceğe yönelik tahmin yürütmek, nesnel ölçütler kullanmak hem de ayrıntıya girmek, anlamak, algılamak, yorumlamak önem taşımaktadır. Bu noktada, bilimsel araştırmalardaki boşluk, karma yöntemlerin bilimsel araştırmalarda kullanılmaya başlamasıyla giderilmiştir (Punch, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2013; Balcı, 2016). Morgan (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013: 354) karma yöntemle ilgili şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Karma yöntem araştırması, nicel ve nitel yöntemlere alternatif üçüncü bir yaklaşımdan çok, her iki yöntemi de kapsayan bütünleştirici bir yaklaşım olarak görülmektedir. Bu yaklaşım araştırmacının, aynı araştırma içinde hem tümevarımcı hem de tümdengelimci, hem nesnel hem de öznel düşünmesini gerektirmektedir.”

Karma yöntemde, nicel yöntemin pozitivist anlayışı ve nitel yöntemin yorumlamacı anlayışının dışına çıkılarak pragmatist (faydacı) bir anlayış benimsenmiştir. Nicel ve nitel yöntemlerin eksik olan tarafları karma yöntemde bir araya gelmeleri nedeniyle tamamlanmış ve böylece bütüncül bir yöntem ortaya çıkmıştır (Punch, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2013; Balcı, 2016). Nicel ve nitel yöntemlerin karma yöntemde bütüncül bir çatı altında toplanması, toplumsal süreçlerin tüm boyutlarıyla açıklanması ve anlaşılması adına kritik bir aşamayı oluşturmuştur. Karma yöntemin tüm bu olumlu özellikleri, emekli göçü ve mekânsal algıyla ilgili literatürde karma yöntemi benimseyen birçok çalışma yapılması sonucunu doğurmuştur (Hoggart ve Buller, 1995; Williams vd. 2000; Truly, 2002; Tunçel, 2002; Yılmaz, 2005; Sunil vd. 2007; Aliğaoğlu, 2007; O'Reilly, 2007; Unutulmaz, 2007; Özerim, 2008; Deniz ve Özgür, 2010; Erbilen, 2012; Özerim, 2012; Südaş, 2012; Karadağ ve Turut, 2013; Sander ve Bell, 2014; Balkır ve Kırkulak, 2014; Temurçin ve Keçeli, 2015). Bu çalışmada da karma model benimsenmiştir. Böylece emekli göçmenlerin KDMP çevresine ilişkin mekânsal algılarının nasıl olduğu, bunun nedenleri, mekânsal algılarının çevrelerine olan davranışlarıyla ne anlamda bir ilişkisinin olduğu gibi noktalar dışında tüm bunların ne anlama geldiği, nasıl yorumlanması ve ele alınması gerektiği de anlaşılmaya çalışılacaktır. Emekli göçmenlerin mekânsal algıları sosyal bir gerçekliktir ve daha önce de belirtildiği gibi sosyal gerçekliklerin anlaşılabilirliği çok boyutlu, detaylı ve karmaşık araştırmaları zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, araştırmancının sorularının cevaplanması adına da en uygun yöntem karma yöntem olduğu düşünülmektedir. Çünkü araştırma soruları nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanılmasını gerektirecek yapıdadır.

Creswell ve Plano Clark (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013: 355), karma yöntemde araştırma desenlerini dört ana grupta toplamıştır:

- Çeşitleme (triangulation) deseni,
- Açıklayıcı (explanatory) desen,
- Açımlayıcı (exploratory) desen.
- Gömülü (embedded) desen,

Kısaca açıklamak gerekirse *çeşitleme deseninde* amaç nitel ve nicel yöntemleri eşit olarak kullanmak, elde edilen verileri çeşitlendirmek ve karşılaştırmaktır. Araştırma soruları nicel ve nitel yöntemi eşit olarak yansıtmaktadır.

Açıklayıcı desende önce nicel yöntemle veriler elde edilir. Ardından bu veriler analiz sürecine tabi tutulur ve analizlerden çıkan sonuçlar doğrultusunda nitel veriler toplanır. Dolayısıyla açıklayıcı desen iki aşamalıdır. Bir başka iki aşamalı karma yöntem deseni *açımlayıcı desendir*. *Açımlayıcı desende* önce nitel veriler toplanmakta, analiz edilmekte ve analize bağlı kalınmak şartıyla nicel veriler toplanmaktadır. Açıklayıcı ve açımlayıcı desenler, çeşitleme deseninde olduğu gibi nicel ve nitel yöntemleri eşit olarak içermektedir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013).

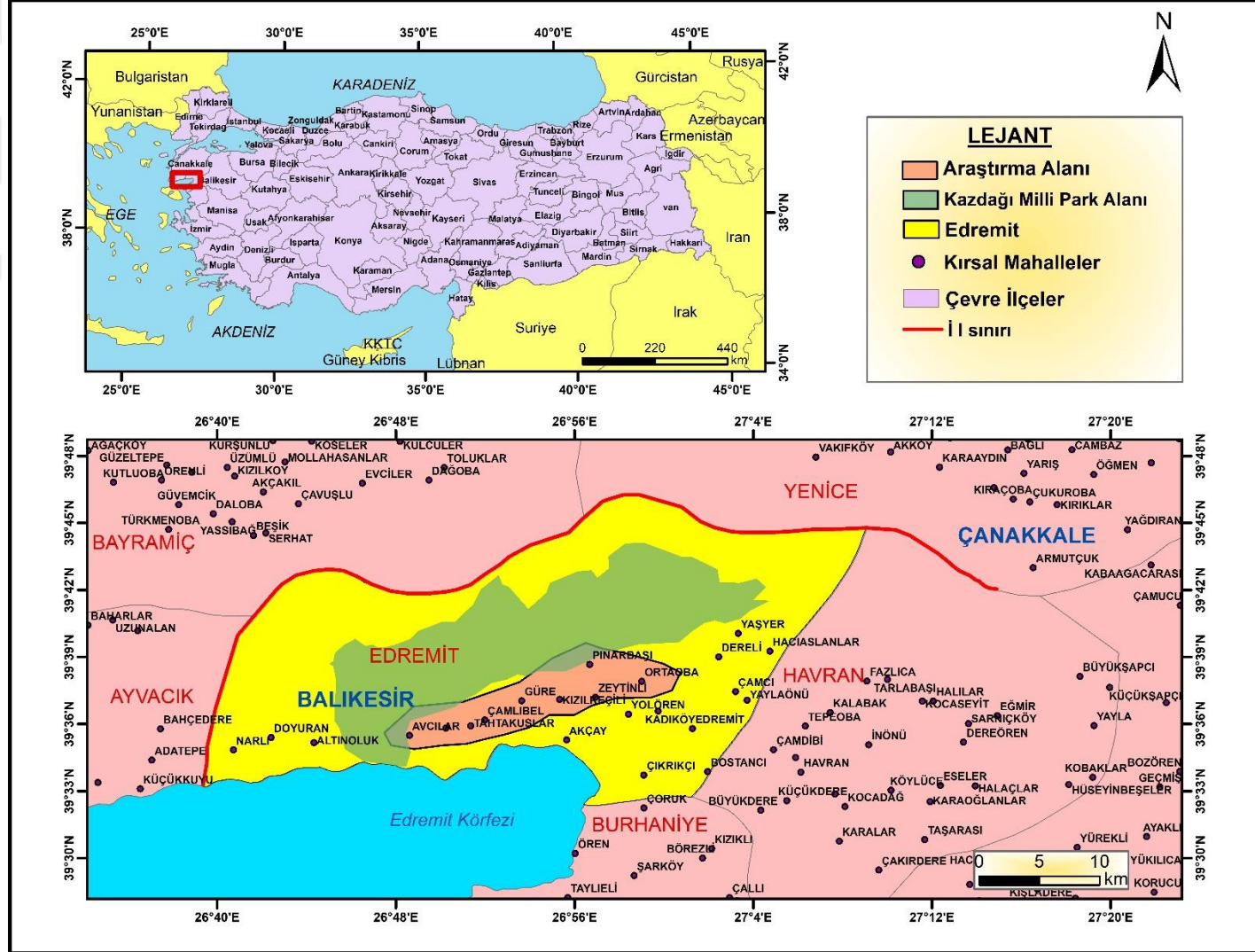
Gömülü desen diğer üç karma yönteme kıyasla bir farklılık içermektedir. Gömülü desende, nicel veya nitel yöntemden biri daha baskındır. Üstelik karma yöntem araştırmalarında en çok uygulanan desendir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın genelinde nitel veya nicel yöntemin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Fakat araştırmalardan sağlanan verilerin anlaşılması, desteklenmesi veya açıklanabilmesi için diğer yönteme ihtiyaç duyulur. Literatürde gömülü desenin benimsendiği çalışmaların büyük bir kısmında nicel yöntem ağırlıklı olmakta ve nitel yöntemin yardımcı yöntem olarak kullanıldığı görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da gömülü desen yaklaşımının kullanılması uygun görülmüştür. Çünkü çalışmada kullanılan ankette emekli göçmenlerin mekânsal algısını, bu algının çevreye yönelik tutumlarına nasıl yansıdığını, tutumlarının KDMP çevresine göç ettikten sonra değişip değişmediğini belirlemek amaçlı sorular sorulmuştur. Bu sorularda verilen cevapların desteklenmesi adına, bir nitel araştırma yöntemi olan zihin haritası kullanılmıştır. Bir diğer deyişle, çalışmada yer alan araştırmanın sorularının gerektirdiği şekilde nicel yöntem ağırlıklı olmuş, nitel yöntem yardımcı yöntem olarak tercih edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bilimsel araştırmalarda evren, çalışmanın konusunu oluşturan bütün hedef grubu içermektedir. Örneklem ise araştırma kapsamında evreni temsil eden ve verilerin toplandığı gerçek gruptur (Punch, 2005). Başka bir şekilde ifade edilmesi gerekirse örneklem, evrenin kapsadığı daha küçük grubu tanımlamaktadır. Örneklem bazı bilimsel araştırmalarda zorunlu olarak uygulanmaktadır (Yavan, 2014a). Çünkü, evreni geniş olan araştırmalarda evrenin tamamına ulaşmak hem zaman, hem ulaşım hem de maliyet açısından zor bir süreçtir. Dolayısıyla bir araştırmada evrenin kapsadığı örneklem uygun bir yolla seçilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmada evreni KDMP ve yakın çevresindeki yerleşimlerde yaşayan emekli göçmenler oluşturmaktadır. KDMP, Biga Yarımadası'nın güneydoğusunda ve Edremit Körfezi'nin kuzeyinde yer alan Kaz Dağı'nda bulunan ve tamamıyla Balıkesir ili Edremit ilçesi sınırları içerisinde kalan bir sahadır (şekil 5).

Araştırmanın evrenini teşkil eden yerleşimlerde birçok emekli göçmen bulunmaktadır (Tablo 1). Söz konusu yerleşimler doğal ve kültürel özelliklerinin yanı sıra yaz turizmi açısından popüler destinasyonlardır. Bu özelliklere sahip alanlar daha önce de belirtildiği gibi emekli göçmenleri kendilerine çekmektedir (O'Reilly, 1995; King vd. 1998; Williams vd. 2000; zerim, 2012; Südaş, 2012). Bu anlamda araştırma alanındaki yerleşimleri Avcılar, Çamlıbel, Gre, Kavlaklar, Kızılkili, Ortaoba, Pınarbaşı, Tahtakuşlar ve Zeytinli oluşturmaktadır.

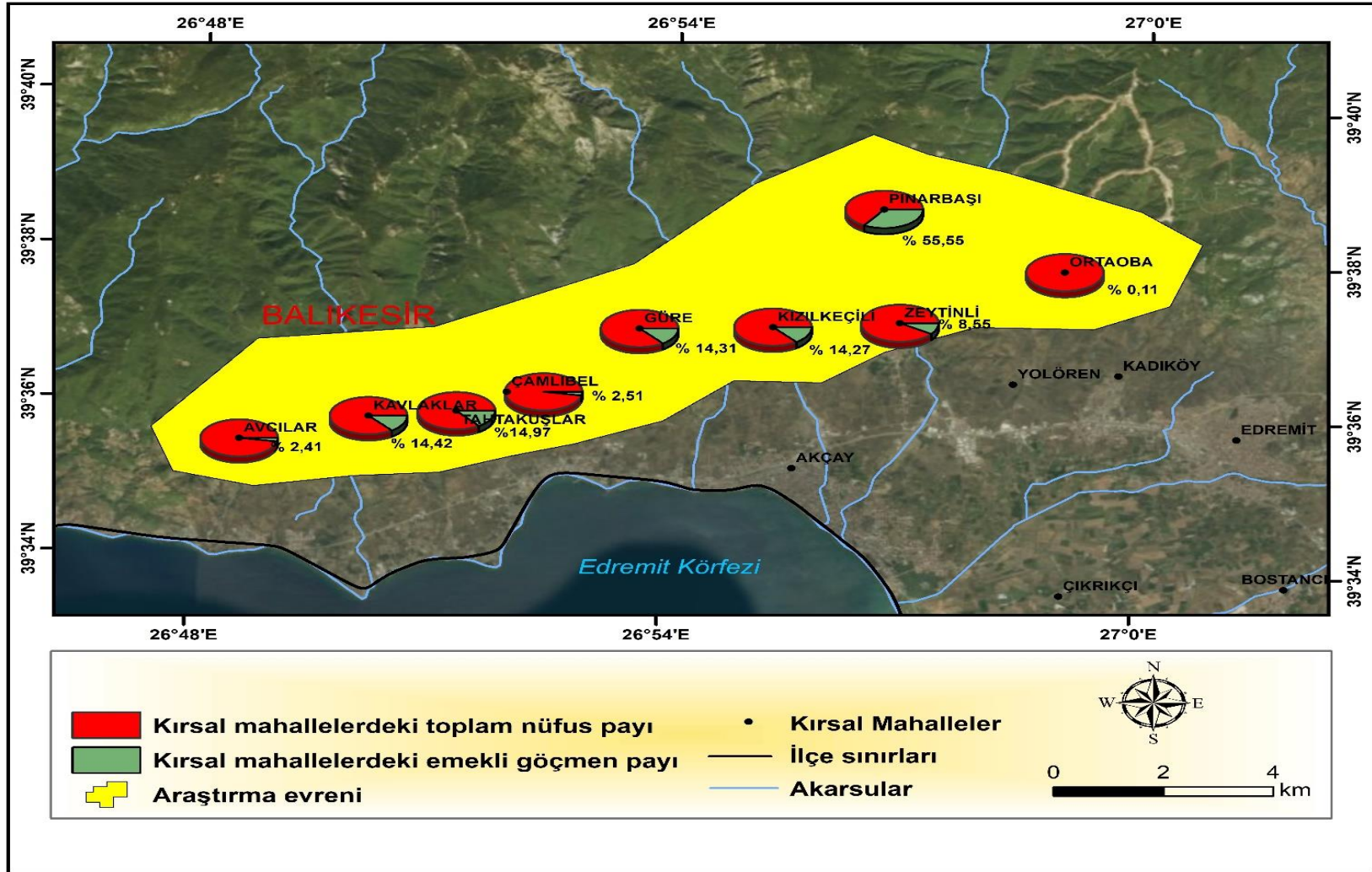
Şekil 5 Kaz Dağı Milli Parkı ve Yakın Çevresinin Lokasyon Haritası

Tablo 1 Araştırma Evrenindeki Yerleşimler ve Emekli Göçmen Sayıları

Araştırma Örneklemindeki Yerleşimler	Yerleşimlerin 2017 Yılı Toplam Nüfusları*	Yerleşimlerdeki Emekli Göçmen Sayıları	Emekli Göçmenlerin Toplam Nüfusu İçindeki Yüzdeleri
Avcılar	2484	60	% 2.41
Çamlıbel	1591	40	% 2.51
Güre	2515	360	% 14.31
Kavlaklar	208	30	% 14.42
Kızılkeçili	1401	200	% 14.27
Ortaoba	1688	2	% 0.11
Pınarbaşı	126	70	% 55.55
Tahtakuşlar	1002	150	% 14.97
Zeytinli	3506	300	% 8.55
Toplam	14521	1212	-

*: Kaynak: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>

Şekil 6'da araştırma alanındaki yerleşimlerde emekli göçmenlerin toplam nüfus içindeki oranları harita üzerinde gösterilmiştir. Görüldüğü gibi Pınarbaşı % 55.5'lik yüzdesiyle emekli göçmenlerin oran olarak toplam nüfustan önde olduğu tek yerleşimdir ve dokuz yerleşim içerisinde ilk sıradadır. Ortaoba ise % 0.11'lik oranla ve sadece iki emekli göçmenle son sıradadır.

Şekil 6 Araştırma Evrenindeki Yerleşimlerde Toplam Nüfus ve Emekli Göçmenlerin Oranları

Araştırmanın örneklem seçiminde ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme türünde deneyimlere veya konuyla ilgili yapılmış önceki çalışmalara dayalı bazı ölçütler belirlenmekte ve bu ölçütleri karşılayacak örneklemler araştırmaya dahil edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada ölçüt olarak emekli göçmenlerin en az 50 yaşında olmaları ve örnekleme dahil olan yerleşimlerde yılda ortalama en az 3 ayı kalmaları baz alınmıştır. Nitekim literatürde daha önce bahsedildiği gibi 50 yaş ve üzeri emekli göçmenleri araştırmalarına dahil eden (Rodriguez vd. 1998; King vd. 2000; Casado-Diaz, 2001; Unutulmaz, 2007) çalışmalar bulunmaktadır. Emekli göçmenlerin yılın en az 3 ayını göç destinasyonunda geçirmelerini baz alan çalışmalar da vardır (Südaş, 2012). Bu çalışmada, kırsal mahallelerin muhtarlarından alınan bilgilere göre araştırma alanında toplam 1212 emekli göçmen tespit edilmiştir. 1212 emekli göçmenin 127'siyle anket çalışması yapılmıştır. 127 emekli göçmenin 30'u ise zihin haritası çalışmasına katılmayı tercih etmiştir. Tablo 2'de araştırma alanındaki her bir yerleşimde bulunan toplam emekli göçmen sayısı, anket ve zihin haritası yapılan emekli göçmen sayısı bunların toplam emekli göçmen sayısı içerisindeki oranları verilmiştir. Kırsal mahallere göre anket uygulanacak emekli göçmen sayısı, en fazla emekli göçmen nüfusuna sahip yerleşimde en çok sayıda anket, en az bulunanda en az anket olacak şekilde doğru orantılı olarak belirlenmiştir. Araştırma alanındaki bazı kırsal mahallelerde anket uygulanan kişi 2, 5, 6 gibi az sayıda emekli göçmandir. Dolayısıyla anketler mann whitney, spearman korelasyon gibi testlere göre analiz edilirken mahalle bazında ayırma gitmek sağlıklı sonuçlar vermemektedir. Bu nedenle frekans ve yüzde testi dışında (sadece kırsal mahalle bazında kaç anket yapıldığı ve bunların yüzdesini bulmak için yapılan frekans ve yüzde testi) çalışmada kullanılan analiz türlerinde kırsal mahalle ayırma gidilmemiştir. Zihin haritasında ise emekli göçmen nüfusuna doğru orantılı olarak yerleşimlerde en çoktan en aza emekli göçmenle çalışma yapma kriteri göz önünde bulundurulmamıştır.

Tablo 2 Yerleşimlere Göre Toplam Emekli Göçmen, Anket ve Zihin Haritası
Uygulanan Emekli Göçmen Sayıları

Kırsal Mahalleler	Toplam Emekli Göçmen Sayısı	Anket Yapılan Emekli Göçmen Sayısı	Zihin Haritası Yapılan Emekli Göçmen Sayısı	Anket Yapılan Emekli Göçmenlerin Toplam Emekli Göçmen Nüfusu İçindeki Oranı	Zihin Haritası Yapılan Emekli Göçmenlerin Toplam Emekli Göçmen Nüfusu İçindeki Oranı
Avcılar	60	6	2	% 10	% 3,33
Çamlıbel	40	10	2	% 25	% 5
Güre	360	32	3	% 8,88	% 0,83
Kavlaklar	30	5	2	% 16,66	% 6,66
Kızılkeçili	200	14	3	% 7	% 1,5
Ortaoba	2	2	2	% 100	% 100
Pınarbaşı	70	12	2	% 17,14	% 2,85
Tahtakuşlar	150	21	3	% 14	% 2
Zeytinli	300	25	11	% 8,33	% 3,66
Toplam	1212	127	30	-	-

Araştırma alanının sınırları içerisinde bulunan Arıtışı, Beyoba ve Mehmetalan yerleşimlerinde emekli göçmen bulunmadığı anlaşıldığından dolayı bu kırsal mahalleler örnekleme dahil edilmemiştir. İlgili yerleşimlerin muhtarlarına söz konusu alanlarda neden herhangi bir refah göçmeni, emekli göçmen veya ikinci konut sahibi bulunmadığı sorulduğunda dikkat çekici cevaplar alınmıştır. Arıtışı Mahallesi Muhtarı Ali Yavuz Tumay ve Mehmetalan Mahallesi Muhtarı Metin Aktaş, bu soruyu aynı şekilde yanıtlamışlardır. Daha sonra da açıklanacağı gibi bu iki yerleşim, Tahtacı Türkmenleri'nin yoğun olarak yaşadığı yerlerdir. Muhtarlar Arıtışı ve Mehmetalan'da kapalı toplum yapısının olduğunu, yerel halkın mahalle dışından insanlara mülk kiralamadığını veya satmadığını, dolayısıyla dışarıdan herhangi bir göç durumunun söz konusu olmadığını belirtmişlerdir. Bu nedenle, Arıtışı (Foto 4) ve Mehmetalan'da (Foto 5) emekli göçmen bulunmamaktadır. Beyoba'da (Foto 6) ise farklı bir durum mevcuttur. Beyoba Muhtarı Ali Aslantaş, Hasanboğuldu Şelalesi'yle bağlantılı bir olumsuzluğu öne sürmüştür. Hasanboğuldu, Türkiye'nin her yerinden pek çok turistin ziyaret ettiği bir rekreasyon alanıdır. Beyoba yerleşimine çok yakın bir konumda bulunmaktadır. Fakat muhtara göre Hasanboğuldu Şelalesi'nin yerleşime yakın olmasının avantajdan çok dezavantaja yol açtığını söylemiştir. Hasanboğuldu'ya gelen insanların Beyoba'daki doğaya zarar verdiğini savunmuştur. Muhtara göre araçlarıyla Hasanboğuldu'ya gelen insanlar Beyoba'ya da uğramakta, buradaki meyve ağaçlarını izinsiz olarak çokça kullanmakta veya yoldan araçlarıyla geçerken çıkardıkları toz, meyve ağaçlarını olumsuz etkilemektedir. Yerel halk bu durumdan hoşnut olmamış ve

bu hoşnutsuzluk zamanla yabancılara karşı önyargıyla yaklaşımlarına neden olmuştur. Muhtar bu nedenle yöre halkının yabancılara mülk satıp kiralama konusunda katı bir tutum gösterdiklerini ve sonuç olarak Beyoba'da emekli göçmenlerin yaşamalarına izin verilmediğini ileri sürmüştür.

Foto 4 Arıtışı Mahallesi

Foto 5 Mehmetalan Mahallesi ve Kaz Dağı Manzarası

Foto 6 Beyoba Mahallesi'nin Girişinden Bir Görüntü

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmada birincil verilerin temin edilmesi amacıyla anket ve zihin haritası teknikleri kullanılmıştır. Bu teknikler birlikte düşünüldüğü zaman karma modelde yer almakta ve birincil verilerin sağlanmasında kullanılmaktadır. Bir başka deyişle anket ve zihin haritası yöntemleri orijinal verilerin elde edilmesine olanak sağlamaktadır (Yavan, 2014b). Araştırmada ayrıca ikincil verilere ihtiyaç duyulmuştur. İkincil veriler, orijinal olmayan, araştırmacı tarafından üretilmeyen verilerdir (Yavan, 2014b). Söz konusu ikincil veri ihtiyacının karşılanması amacıyla KDMP'ye son yıllarda yapılan ziyaretçi sayısına ilişkin bilgileri içeren istatistikler elde edilmiştir. Bu istatistikler OSİB 2. Bölge Müdürlüğü Balıkesir İl Şube Müdürlüğü'nden excel formatında temin edilmiştir. Bunun yanı sıra örnekleme yerleşimlerinin 2017 nüfusuna ilişkin TÜİK istatistiklerinden ikincil veri olarak yararlanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anket tekniğinde kapalı ve açık uçlu sorular mevcuttur. Kapalı uçlu soruların kapsamında yer alan kategorik, ölçekli, matrisli ve şartlı sorular; açık uçlu sorulardan da bilgi soruları, araştırma anketinde bulunmaktadır (Yavan, 2014b). Anketlerde emekli göçmenlerin KDMP çevresinin doğası ve yerel halkı ile ilgili genel düşüncelerinin istendiği sorularda 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu ölçek tipi tamamen olumsuz, olumsuz, nötr, olumlu ve tamamen olumlu şeklinde ifadelendirilmiştir. Sosyal, ekonomik ve doğal çevrenin puanlanmasının istendiği

sorularda yine likert tipi ölçek vardır. Bu kısımdaki sorularda 1'den 5'e puanlama yapılması istenmiştir. KDMP çevresiyle ilgili zıt sıfatlar içeren algı sorularında semantik farklılık ölçeği kullanılmıştır. Her bir ifade olumlu sıfat, nötr ve olumsuz sıfat şeklinde üçe ayrılmıştır.

Anketler yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Ankette yer alan emekli göçmenlerin kişisel bilgilerine, gelir durumlarına ve araştırma alanına turist ve yerleşik olarak ilk ne zaman geldiklerine, araştırma alanından önce yaşadıkları yerleri ziyaret sıklıklarına ve buralara gidiş nedenlerine yönelik soruların hazırlanmasında İlkay Südaş'ın doktora tezinden (2012) faydalanılmıştır. KDMP çevresindeki doğal, ekonomik ve beşeri çevreyi puanlamaya yönelik sorular ve emekli göçmenlerin araştırma alanını nasıl tanımladıklarıyla ilgili sorular Eşen'in (2007) ve Özer'in (2014) çalışmalarından yardım alınmıştır.

Araştırmada kullanılan bir başka yöntem ise zihin haritasıdır. Ankete katılanların hepsi zihin haritası uygulamasına katılmayı kabul etmediğinden dolayı ankete kıyasla daha az katılımcı ile (30 kişi) bu çalışma yapılabilmektedir. Bu kapsamda KDMP çevresini gösteren taslak bir harita hazırlanmış ve 30 emekli göçmene bu harita gösterilerek yöreyle ilgili akıllarına gelen, söz konusu yörelerle bağdaştırdıkları ve algıladıkları unsurları harita üzerine yazmaları veya şekille çizmeleri istenmiştir.

3.4. Veri Toplanma Süreci

Araştırmada veri toplanma süreci 2017 yılının sonbahar-kış aylarında ve 2018'in ilkbahar-yaz aylarında olmuştur. Yılın her döneminde saha çalışması yapılmasına özen gösterilmiştir. Çünkü emekli göçmenlerin araştırma alanındaki yerleşimlere bağlılıkları, hangi dönemlerde buralarda yoğun olarak buldukları gibi hususlar araştırma açısından büyük önem taşımaktadır. Buna yönelik olarak araştırma kapsamında 2017 yılı içinde Eylül ve Aralık ayları arasında saha çalışmalarının ilk bölümü gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda araştırma evrenindeki bütün kırsal mahallelere gidilmiş ve bu kırsal mahallelerin muhtarlarıyla görüşmeler yapıp muhtarlardan söz konusu yerleşimlerde ikamet eden emekli göçmen sayılarına dair bilgiler alınmıştır. Gidilen dönemde bu yerleşimlerde sınırlı sayıda emekli göçmenle anket ve zihin haritası çalışmaları yapılabilmektedir. Bunun nedeni, sonbahar-kış döneminde bu yörelerde fazla emekli göçmen bulunmamasıdır. Yine bu dönemde Edremit İlçe Nüfus Müdürlüğü ve Balıkesir İl Nüfus Müdürlüğü'ne gidilmiş araştırma

evreninde bulunan yerleşimlerdeki emekli göçmen sayılarına ilişkin bilgiler alınmaya çalışılmıştır. 2018'in Mayıs-Eylül arası döneminde saha çalışmalarının ikinci ve daha yoğun olan bölümü gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde araştırma alanındaki kırsal mahalleler tekrar ziyaret edilmiş, birçok emekli göçmenle anket (Foto 7) ve zihin haritası çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca bu dönemde OSİB'den KDMP çevresine dair ziyaretçi sayıları bilgisiyle, TÜİK'ten araştırma alanındaki yerleşimlerin 2017 nüfusları elde edilmiştir.

Foto 7 Çamlıbel'de yapılan anket çalışmasından bir fotoğraf

3.5. Verilerin Analizi

3.5.1. Anketlerin Analizi

Araştırmada anketlerden elde edilen veriler SPSS (Statistical Packages for Social Sciences) 16.0 programıyla araştırma amacına yönelik olarak bazı analizlere ve testlere tabi tutulmuştur. Öncelikle anket uygulanan her çalışmada yapılması gereken *güvenilirlik analizi* ve *normallik testi* kullanılmıştır. Normallik testi sonucunda, ileriki kısımlarda detaylı olarak açıklandığı üzere, ankette kullanılan ve diğer analizlerde kullanılması hedeflenen soru ve ifadelerin normal dağılıma sahip olmadığı

anlaşılmasıyla birlikte parametrik olmayan analizlerin kullanılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun sonucu olarak *mann whitney u testi* ve *spearman korelasyon analizi* uygulanmıştır. Regresyon analizi; soru ve ifadeleri normal dağılmayan, yani normallik testini geçemeyen soru ve ifadelerin fazla olduğu anketlerin analizinde kullanılması sağlıklı sonuçlar vermemektedir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2017). Parametrik olmayan analizlerde de karşılığı olmadığı için emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik düşünce, puanlama, algı veya davranışların birbirine etkisini belirleyebilmek amacıyla regresyon analizi bu çalışmada kullanılamamıştır. Bunların dışında hem ankette hem zihin haritasında olmak üzere frekans analizi yapılmıştır.

Çevreye yönelik düşünceleri içeren birinci bölümdeki sekiz soruya verilen cevaplar “*tamamen olumsuz*” şikkına 1, “*olumsuz*” şikkına 2, “*nötr*” şikkına 3, “*olumlu*” şikkına 4, “*tamamen olumlu*” şikkına 5 kısayolu verilecek şekilde SPSS 16.0 programına girilerek, kullanılan analizlere dahil edilmiştir. Çevre puanlamalarını içeren ikinci bölümde puanlara paralel şekilde 1’den 5’e sıralanarak kısayollar oluşturulmuştur. Çevresel algıları içeren üçüncü bölümde *olumlu* seçeneklere 1 (örneğin; iyi, güzel, düzenli, şaşırtıcı), *nötr* seçeneklerine 2, *olumsuz* (örneğin; kötü, çirkin, düzensiz, sıradan) seçeneklere 3 kısayolu verilmiştir. Çevreye yönelik tutum ve davranışları içeren dördüncü bölümde yer alan üç cevap seçeneğinden *fikrin veya davranışın benimsenmesinin KDMP çevresine göç ettikten sonra olmasına* 1, *göç etmeden önce benimsenmesine* 2, *fikrin veya davranışın benimsenmemesine* 3 kısayolu verilerek analizlere dahil edilmiştir.

Anketlerden faydalanılan her çalışmada kullanılması gerektiği için bu bölümde güvenilirlik analizi ve normallik testiyle ilgili detaylardan ve bunların sonuçlarından bahsedilecektir. Kullanılan diğer analiz ve testlerle ilgili detay ve sonuçlar ise bulgular bölümünde anlatılacaktır.

3.5.1.1. Güvenilirlik Analizi

Ankette kullanılan soruların ve ifadelerin güvenilir olup olmadıklarını tespit etmek amacıyla güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Doğal çevre ve yerel halka ilişkin düşüncelerin belirlenmesini amaçlayan sekiz soruluk kısmı kapsayan birinci bölümde cronbach’s alpha değeri 0,729 bulunmuştur (Tablo 3). Bu değere göre, bölümdeki soruların güvenilir olduğunu söylemek mümkündür (Kılıç, 2016: 48).

Tablo 3 Doğal Çevre ve Yerel Halkla İlgili Genel Düşünceler İçeren Birinci Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alpha Değeri	Standardize Edilmiş Sorulara Dayalı Cronbach's Alpha Değeri	İfade Sayısı
0,729	0,725	8

Tablo 4'te emekli göçmenlerin araştırma alanı kapsamında buldukları yörelerdeki sosyal, ekonomik ve doğal çevreyi puanladıkları ikinci bölümün güvenilirlik analizi sonuçları gösterilmiştir. Bu bölümde cronbach's alpha değeri 0,637 çıkmıştır. Bu değer kabul edilebilir derecede güvenilir aralığına girmektedir (Kılıç, 2016: 48).

Tablo 4 Sosyal, Ekonomik ve Doğal Çevreye İlişkin Puanlamaları İçeren İkinci Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alpha Değeri	Standardize Edilmiş Sorulara Dayalı Cronbach's Alpha Değeri	İfade Sayısı
0,637	0,652	3

Tablo 5'te araştırma alanındaki emekli göçmenlerin yaşadıkları yöreyle ilgili algılarını içeren ve zıtlıkların bulunduğu yirmi dört ifadeyi kapsayan üçüncü bölüme ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre elde edilen 0,885'lik değer oldukça güvenilir aralığındadır (Kılıç, 2016: 48).

Tablo 5 Araştırma Alanı Kapsamında Bulunulan Yöreyle İlgili Algıları İçeren Üçüncü Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alpha Değeri	Standardize Edilmiş Sorulara Dayalı Cronbach's Alpha Değeri	İfade Sayısı
0,885	0,883	24

Son olarak emekli göçmenlerin araştırma alanındaki çevreye yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla verilen sekiz ifadeyi kapsayan dördüncü bölümde cronbach's alpha değeri 0,700 çıkmıştır (Tablo 6). Bu değer güvenilir olduğu söylenebilir (Kılıç, 2016: 48).

Tablo 6 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yaşadıkları Yere İlişkin Tutumları İçeren Dördüncü Bölümün Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alpha Değeri	Standardize Edilmiş Sorulara Dayalı Cronbach's Alpha Değeri	İfade Sayısı
0,700	0,607	8

3.5.1.2. Normallik Testi

Anketlerde kullanılan soru ve ifadelerin dağılımlarının normal olup olmaması, bir başka deyişle homojenlik durumu, kullanılacak analiz ya da test türlerine karar vermekte büyük bir önem taşımaktadır. Normal dağılıma sahip olan soru ve ifadelere parametrik, normal dağılıma sahip olmayanlara ise parametrik olmayan analizler yapılmaktadır (Demir, Saatçioğlu ve İmrol, 2016). Fidell ve Tabachnick'e göre (2003: 124), ölçeklerin normal dağılıma sahip olup olmamasını belirleyen ana etken *skewness* ve *kurtosis* değerlerinin -1,5 ile +1,5 aralığında olmasıdır. Söz konusu aralık değerleri göz önüne alındığında, bu çalışmada faydalanılan anketlerde yer alan ve daha önce değinilen dört bölümdeki soru ve ifadelerden bazılarının normal dağılıma uymadığı görülmüştür. Bu nedenle, KDMP çevresine ilişkin algı, düşünce ve tutumların erkek ve kadın emekli göçmenlere göre farkını ortaya koyabilmek için *t testinin* parametrik olmayan karşılığı mann whitney u testi uygulanmıştır. Ayrıca algıların, düşüncelerin ve tutumların kendi aralarındaki ilişkisini belirlemek amacıyla spearman korelasyon analizi yapılmıştır.

Normallik testi öncelikle doğal çevre ve yerel halka yönelik düşünceleri içeren birinci bölüme uygulanmıştır. Bölümde yer alan birinci ve beşinci soruların normal dağılıma uymadığı görülmektedir (Tablo 7).

Tablo 7 Doğal Çevre ve Yerel Halkla İlgili Genel Düşünceler İçeren Birinci Bölümün Normallik Testi Sonuçları

Sorular	Skewness Değeri	Kurtosis Değeri
KDMP çevresinde yaşadığımız yerin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?	-1,579	2,987
KDMP çevresinde bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldı?	2,521	15,272

Tablo 8’de ekonomik, sosyal ve doğal çevrenin puanlandığı ikinci bölüm için uygulanan normallik analizinin sonuçları gösterilmiştir. Bu bölümdeki üçüncü sorunun normal dağılıma sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 8 Sosyal, Ekonomik ve Doğal Çevreye İlişkin Puanlamaları İçeren İkinci Bölümün Normallik Testi Sonuçları

Sorular	Skewness Değeri	Kurtosis Değeri
KDMP çevresinde bulunduğunuz yerdeki doğal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	-1,754	3,751

Emekli göçmenlerin yaşadıkları yöreye ilişkin algılarını içeren yirmi dört ifadelik üçüncü bölümde beşinci, on dördüncü, on dokuzuncu ve yirmi üçüncü soru hariç kalan yirmi soru normal dağılım göstermemektedir (Tablo 9). Sayının yüksek olmasının, gruptaki ifadelerin üçer cevap içermesiyle bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 9 Araştırma Alanında Bulunulan Yöreye İlgili Algıları İçeren Üçüncü Bölümün Normallik Testi Sonuçları

İfadeler	Skewness Değeri	Kurtosis Değeri
İyi-Nötr-Kötü	3,166	8,150
Güzel-Nötr-Çirkin	2,519	4,414
Huzurlu-Nötr-Huzur Bozucu	3,946	13,785
Çeşitlilik İçeren-Nötr-Tekdüze/Sıradan	0,241	1,973
Anlaşılır-Nötr-Karışık	2,655	5,130
Merkezi-Nötr-Kopuk	2,519	4,414
Rahatlık Veren-Nötr-Rahatsız Edici	3,946	13,785
Doğal-Nötr-Yapay	5,429	27,916
Akılda Kalıcı-Nötr-Kimliksiz	1,903	1,648
Düzenli-Nötr-Düzensiz	0,653	-1,599
Bakımlı-Nötr-Bakımsız	0,475	-1,803
Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı	0,144	-2,011
Sıradışı-Nötr-Sıradan	0,306	-1,937
Havadar-Nötr-Bunaltıcı	7,872	60,936
Zengin-Nötr-Basit	0,339	-1,915
Kaliteli-Nötr-Bayağı	1,543	0,387
Sakin-Nötr-Hızlı	6,349	38,920
Ucuz-Nötr-Pahalı	0,545	-1,731
Misafirperver-Nötr-Konuk Sevmez	1,823	1,345
Çağdaş-Nötr-Muhafazakar	0,545	-1,731

Emekli göçmenlerin çevreye yönelik tutum ve davranışlarını içeren dördüncü bölüm tablo 10’da gösterilmiştir. Buna göre birinci, beşinci, altıncı ve yedinci ifadeler normal dağılıma sahip değildir.

Tablo 10 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yaşadıkları Yere İlişkin Tutumları İçeren Dördüncü Bölümün Normallik Testi Sonuçları

İfadeler	Skewness Değeri	Kurtosis Değeri
Çevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.	0,446	1,806
Doğal kaynakların hızla tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.	0,000	63,000
Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.	-3,641	11,434
Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.	-3,385	9,608

3.5.2. Zihin Haritalarının Analizi

Zihin haritalarının analizi bazı kriterlere göre yapılmıştır. Zihin haritalarında gösterilen öğelerin türleri, kullanım sıklıkları ve haritalarda hangi kullanım sırasına göre dizildikleri gibi kriterler analizde dikkate alınmıştır. Analiz sonucunda, zihin haritalarında belirtilen kavramlar çağrışım burcu tekniğiyle de gösterilmiştir (Karadağ ve Turut, 2013).

Emekli göçmenlerin zihin haritalarında belirttikleri öğeler, kavramsal yakınlık durumlarına göre gruplanarak analize dahil edilmiştir. Örneğin, zihin haritalarında belirtilen “doğa ile iç içe olmak”, “yeşillik”, “doğallığı güzel” gibi ifadeler “doğa” başlığı altında toplanmıştır. Bunun yanı sıra “şelaleler”, “Hasanboğuldu” ve “Sütüven Şelalesi” ifadeleri “Hasanboğuldu ve Sütüven Şelalesi” başlığında; “oksijen”, “sağlıklı” ifadeleri “sağlıklı ve bol oksijenli hayat”, “içme suyu”, “iyi su çeşmesi” ifadeleri “su kaynakları” başlığında toplanmıştır. Son olarak “yağlık ve yeşil zeytin”, “zeytin ağacı” gibi ifadeler “zeytin” başlığı altına, “Kaz Dağı manzarası” ifadesi “Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası” başlığı altına alınmıştır. Bir emekli göçmenin kullanmış olduğu “manzarası” ifadesi genel bir ifade olduğundan dolayı hem “Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası” hem “Edremit Körfezi manzarası” başlığı altında kullanılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Kaz Dağı'nın Genel Coğrafi Özellikleri

Kaz Dağı, Marmara ve Ege Bölgesi'ni birbirinden ayıran sınırın bir bölümünü oluşturmaktadır. Doğusunda Zeytinli Çayı, kuzeyinde Karamenderes Çayı, batısında Mıhlı Çayı, güneyinde Edremit Körfezi tarafından sınırlanan (Şekil 7) Kaz Dağı'nın en yüksek noktası 1774 metreye ulaşan Karataş Tepe'dir (Arı ve Soykan, 2006: 12). Bu yükseklik değeriyle Kaz Dağı'nın Uludağ'dan sonra Marmara Bölgesi'nin en yüksek ikinci dağı olduğunu belirtmek mümkündür (Satıl, Tümen, Dirmenci, Çelik, Arı ve Malyer, 2006: 172).

Aynı zamanda Türkiye'de *Önemli Doğa Alanı* (ÖDA) statüsündeki yerlerden biri olan Kaz Dağı, bünyesinde pek çok doğal ve kültürel güzellik de barındırmaktadır (Özel, 1999). Mıhlı, Manastır, Kızılköçü ve Zeytinli Çayları, Şahin Deresi, Hasanboğuldu Göleti, Sütüven Şelalesi gibi önemli su kaynakları Kaz Dağı'ndadır. Öyle ki yeraltı ve yerüstü birçok su kaynağına sahip olan Kaz Dağı, bu nedenle mitolojide "bin pınarlı İda" veya "çok pınarlı İda" (Homeros) olarak geçmektedir (akt. Arı ve Soykan, 2006: 15). Bunun dışında Şahindere Kanyonu, Sarıkız Tepesi, Yayla Tepe gibi ilgi çekici yer şekilleri de belirtilmesi gereken jeomorfolojik unsurlardandır (Arı ve Soykan, 2006: 15). Kaz Dağı'nda turizm açısından önemli olan başka çekicilikler de bulunmaktadır. Edremit Körfezi'nin hemen kuzeyinde yer alması dolayısıyla turistik yerler olan Altınoluk ve Akçay'a yakın bir konumdadır. Ayrıca Pınarbaşı rekreasyon alanı, Güre Kaplıcaları, Şıp Şıp Dede Türbesi ve Antandros Antik Kenti gibi destinasyonları içermektedir. Tüm bu eşsiz doğal ve kültürel özelliklere sahip olan Kaz Dağı 17 Nisan 1993'te Milli Park ilan edilmiştir. 21.463 hektarlık bir alana sahip olan KDMP'nin tamamı Balıkesir İli Edremit İlçesi sınırlarında yer almaktadır (Arı ve Soykan, 2006; Satıl vd. 2006).

Kaz Dağı, flora ve fauna açısından çok zengindir ve önemli unsurları bünyesinde taşımaktadır. Dirmenci, Satıl ve Tümen'in 2004'teki çalışmalarında Kaz Dağı'nda 800 takson bitki bulunduğu ve bunların 32'sinin endemik olduğu ortaya konmuştur. Bir başka deyişle bu bitkiler sadece Kaz Dağı'nda yetişmektedir (akt. Arı ve Soykan, 2006: 14). Bunlardan en önemlileri ve yaygın şekilde görülenleri *kızılçam*, *karaçam*, endemik bir tür olan *Kaz Dağı Göknarı*, *Doğu Kayını* gibi ağaçlardır (Satıl

vd. 2006). Kaz Dağı'nın florasının zenginliği ve sıra dışılığı nedeniyle Kaz Dağı aynı zamanda Önemli Bitki Alanı (ÖBA) konumundadır. Fauna bakımından ise Orman Bakanlığı'nın 1995'teki araştırmasında Kaz Dağı'nda 82 kuş türü, 21 amfibi türü, 100 sürüngen türü, 18 memeli türü, 5 familya grubuna ait olan 10 tür tatlı su balığı bulunduğu belirlenmiştir (akt. Arı ve Soykan, 2006: 14).

Kaz Dağı, Akdeniz iklim bölgesi içinde yer almaktadır. Kışlar ılıman ve yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurak geçmektedir. Kaz Dağı'nın güneye bakan yamacında olan Edremit'te yıllık ortalama sıcaklık 16°C civarında, kuzey yamacındaki yerleşimlerden biri olan Bayramiç'te ise 14.5°C civarındadır. En çok yağış kış mevsiminde görülmektedir (Cürebal, Efe, Sönmez ve Soykan, 2012: 98-99).

Erden, Polat ve Yılmaz, (akt. Arı ve Soykan, 2006: 15), Kaz Dağı'ndaki yerleşimlerin tarihsel gelişimi hakkında şu tespitleri yapmıştır:

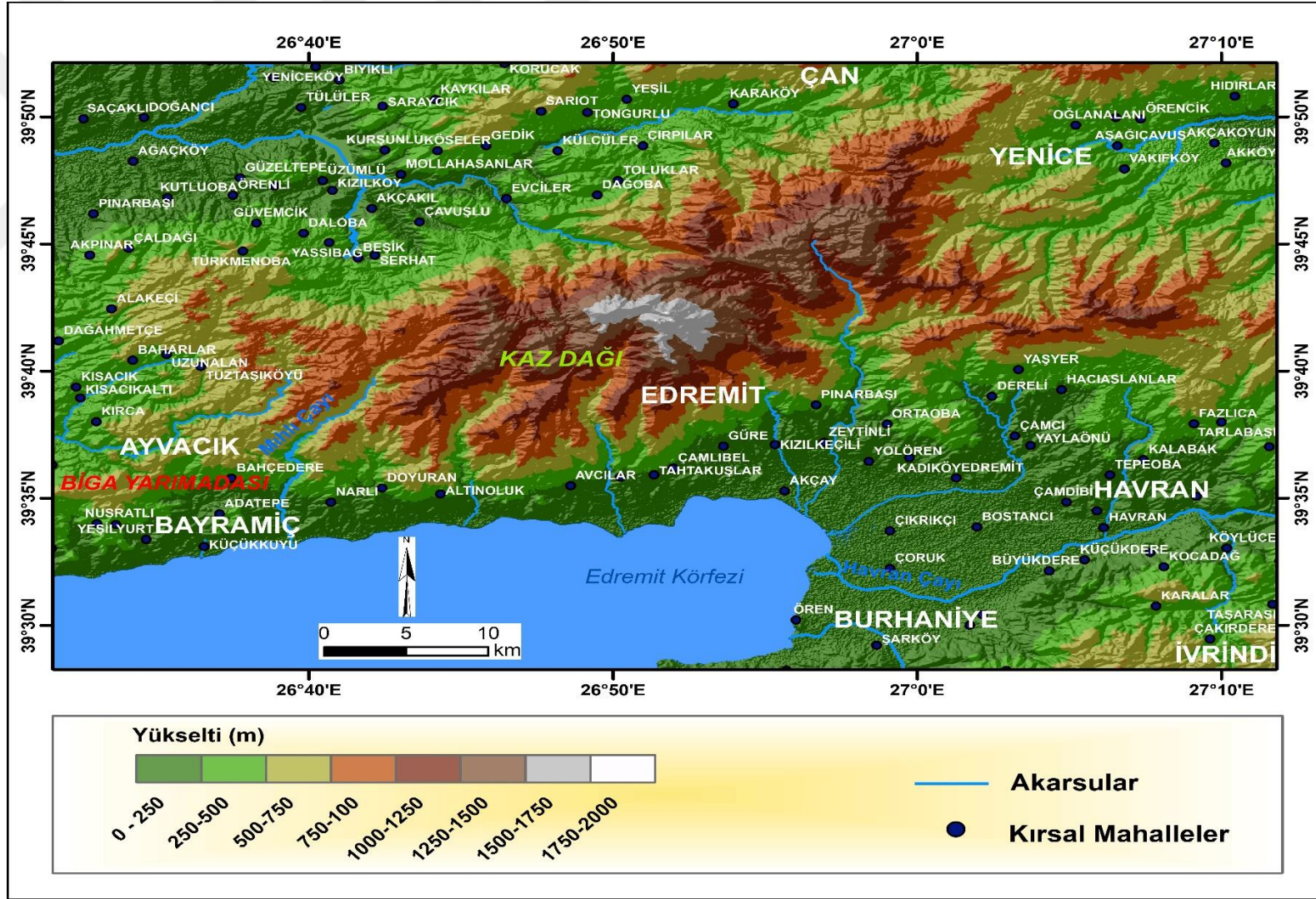
“Yaklaşık 5000 yıldır insanlar Kaz Dağı'nda yerleşimler kurmuşlardır. Bundan daha önceki zamanlarda da Edremit Körfezi kıyılarında ticaret amacıyla çeşitli koloniler kurulmuştur. Örneğin, Altınoluk'un doğusunda bulunan Antandros Antik Kenti milattan önce yedinci yüzyılda Pergoslar tarafından kurulduğu bilinmektedir. Bölge daha sonra milattan önce 6. yüzyıldan itibaren Lidyalıların ardından Perslerin, daha sonra 334'ten itibaren Büyük İskender'im eline geçmiştir. İskender'in ölümünden sonra Bergama Krallığı'nın, ardından Roma'nın ve daha sonra da milattan sonra Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması sonucu Bizans İmparatorluğu'nun eline geçmiştir.”

Arı 2006'da, Duymaz ise 2001'deki çalışmalarında Kaz Dağı'na Türklerin yerleşme süreciyle ilgili ise (akt. Akgün, 2009: 90), aşağıdaki şekilde değerlendirmelerde bulunmuştur:

“Söz konusu bölgenin Türkleşme süreci Fatih Sultan Mehmet dönemine denk gelmektedir. Bu dönemde bölgeye Tahtacı Türkmenleri yerleştirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethi için gerekli olan gemilerin yapımında kendilerinden faydalanmak gayesiyle Adana civarından getirdiği bu Türkmen aşiretine kerestecilikten anladıkları için “Tahtacı” dendiği kabul görmektedir. Daha sonra ise Ahmet Vefik Paşa'nın da bu bölgeye Türkmenleri yerleştirdiği ve bilhassa Kazdağı eteklerindeki köylerin bu göçlerden sonra oluştuğu bilinmektedir.”

Tüm bu özellikleri içeren ve 1993'te milli park ilan edilen KDMP, Türkiye'de sıklıkla ziyaret edilen alanlardan birini oluşturmaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı (OSİB) 2. Bölge Balıkesir İl Şube Müdürlüğü verilerine göre 2017 yılında Sütüven Şelalesini 44.755, Pınarbaşı Günlük Kullanım Alanı'nı (PGKA) 27.867 ve bunların haricindeki KDMP alanlarında 10.853 olmak üzere KDMP çevresini toplam 83.475 kişi ziyaret etmiştir (OSİB, 2018). 2018'in 1 Ocak-31 Ağustos arasındaki döneminde ise KDMP'yi ziyaret sayısı gözle görülür bir artış göstermiştir. Bu dönemde Sütüven 52.448, PGKA 27.901 ve geriye kalan KDMP alanları 13.120 kişi tarafından ziyaret edilerek toplam 93.649 ziyaretçi sayısına ulaşılmıştır (OSİB, 2018).

Şekil 7 Kaz Dağı ve Yakın Çevresinin Topografya Haritası

KDMP çevresindeki yerleşimlerde baskın halk grupları Tahtacı Türkmenleri ve Yörüklerdir. Tahtacı Türkmenleri daha çok Arıtaşı, Kavlaklar, Mehmetalan ve Tahtakuşlar'da yaşamaktadırlar. Yörükler ise çoğunlukla Avcılar, Beyoba, Çamlıbel, Kızılkeçili ve Pınarbaşı'nda yaşayan gruptur (Arı ve Soykan, 2006: 16-17; Satıl vd. 2006: 173). Fakat bu noktada şuna değinmek gerekmektedir. Kızılkeçili ve Pınarbaşı yerleşimlerinde hem refah göçmenleri hem de emekli göçmenler yoğun olarak ikamet etmektedir. Dolayısıyla diğer Yörük yerleşimlerinde olduğu gibi buralarda baskın grubun Yörükler olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Bunun dışında Zeytinli ve Güre temel olarak Yörük yerleşimleri olmalarına rağmen, tümü yaşam tarzı göçmenleri başlığı altına alınabilecek emekli göçmenler, ikinci konut sahipleri ve refah göçmenleri fazla sayıda olduğu için karışık bir toplum yapısı göstermektedirler (Arı ve Soykan, 2006: 17).

4.2. Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri

Ankete katılan emekli göçmenlerden % 59,1'i erkek, % 40,9'u kadındır. Bir başka deyişle her on kişiden altısı erkektir. Erkek emekli göçmen sayısının kadınlara göre bariz bir üstünlüğü olmasa bile aralarında fark olduğu söylenebilir (Tablo 11-Şekil 8).

Yaş grubu açısından en fazla emekli göçmene sahip grup % 29,9'luk yüzdeyle 56-60 yaş arası emekli göçmenlerdir. En az emekli göçmen ise % 2,4'le 71-75 yaş aralığındakilerdir. 61-65 yaş aralığındakiler birinci gruba yakın bir yüzdeyle (% 26) ikinci sıradadır. Bir diğer deyişle 56-65 yaş arasındaki grup ankete katılan toplam emekli göçmenlerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır (% 55,9) (Tablo 11-Şekil 9).

Çalışmada evliler % 80,3'lük yüzdeyle ilk sıradadır. Bu durum, ankete katılan her beş emekli göçmendeki dördünün evli olduğunu göstermektedir. Emekli göçmenler arasında en az orana sahip grup ise % 2,4 ile boşanmış olanlardır (Tablo 11-Şekil 10).

Emekli göçmenlerin % 30,7'si lisans mezunlarıdır ve bu grup birinci sıradadır. Son sırada olan grup ise % 10,2 ile ön lisans mezunlarıdır. İlköğretim mezunu emekli

göçmenlerin % 22,8 gibi yüksek sayılabilecek bir orana sahip olması dikkat çekicidir. (Tablo 11-Şekil 11).

Çalışmada 3001-5000 TL arası gelire sahip olan emekli göçmenler % 51,96 ile ilk sıradadır. Son sırada ise % 30,7 ile 1500-3000 TL arası geliri olan emekli göçmenler vardır. 3001-5000 TL arası gelirle, 5001 TL ve üzeri gelire sahip kesimin oranının toplam % 69,3 olması, emekli göçmenlerin daha çok orta-üst grubu temsil etme durumunun araştırmadaki örnekleme de geçerli olduğunu göstermektedir (Tablo 11-Şekil 12).

Emekli göçmenlere emekli olmadan önce hangi işle meşgul oldukları sorulduğunda % 34,64'lük kısmı kamu görevlisi olduğunu belirtmiştir. Bu grubun içinde askerler, polisler, öğretmenler, doktorlar, hemşireler, savcılar, hakimler, akademisyenler ve memurlar bulunmaktadır. Kamu görevlilerini % 16,5'lik oranla esnaf emeklileri takip etmektedir. Kamu görevlisi, esnaf, işçi, mühendis, serbest meslek, dışında mesleklere sahip olan ve "diğer" grubunu oluşturanlar ise % 26,77 ile ikinci sıradadır. Bu grubun içinde psikologlar, demir ticaretiyle uğraşanlar, bankacılar, gazeteciler, çiftçiler, aşçılar bulunmaktadır (Tablo 11-Şekil 13).

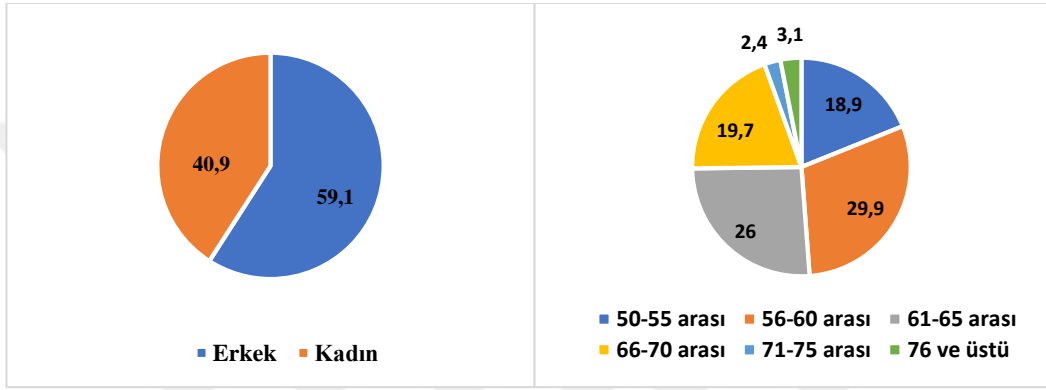
Tablo 11 Örneklemdaki Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri

f: Frekans

sd: Standart Sapma

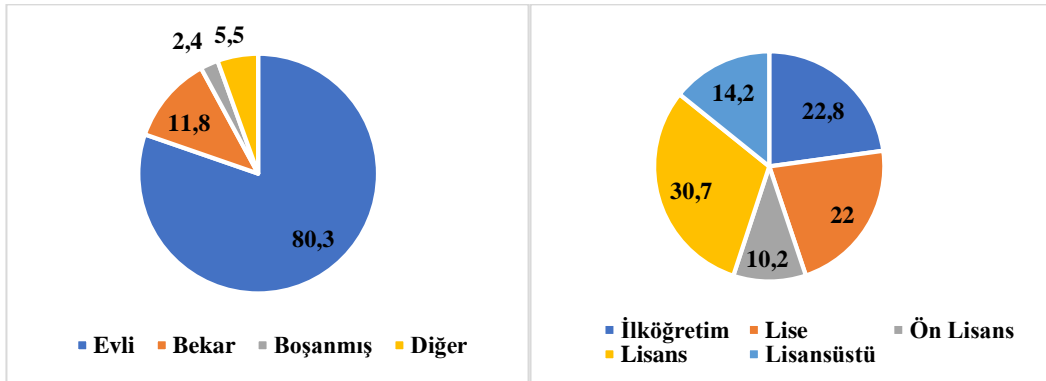
Cinsiyet	<i>f</i>	Yüzde (%)	<i>sd</i>
Erkek	75	59,1	
Kadın	52	40,9	0,494
Yaş	<i>f</i>	Yüzde (%)	<i>sd</i>
50-55 arası	24	18,9	
56-60 arası	38	29,9	
61-65 arası	33	26	
66-70 arası	25	19,7	1,236
71-75 arası	3	2,4	
76 ve üstü	4	3,1	
Medeni Durum	<i>f</i>	Yüzde (%)	<i>sd</i>
Evli	102	80,3	
Bekar	15	11,8	
Boşanmış	3	2,4	0,777
Diğer	7	5,5	
Eğitim Durumu	<i>f</i>	Yüzde (%)	<i>sd</i>
İlköğretim	29	22,8	
Lise	28	22	
Ön lisans	13	10,2	1,420
Lisans	39	30,7	

<i>Meslek</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Lisansüstü	18	14,2	
Kamu Görevlisi	44	34,64	
Esnaf	21	16,5	
İşçi	11	8,7	2,794
Serbest Meslek	9	7,1	
Mühendis	8	6,3	
Diğer	34	26,77	
<i>Gelir</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
1501-3000 TL arası	39	30,7	
3001-5000 TL arası	66	51,96	0,728
5001 TL ve üstü	22	17,32	

Şekil 8 Emekli Göçmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

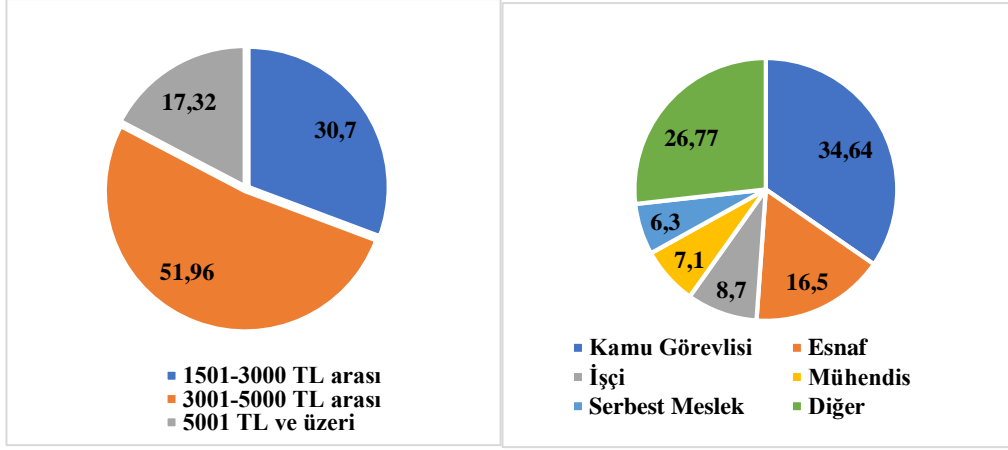
Şekil 9 Emekli Göçmenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Şekil 10 Emekli Göçmenlerin Medeni Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 11 Emekli Göçmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 12 Emekli Göçmenlerin Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 13 Emekli Göçmenlerin Emekli Olmadan Önceki Mesleklerine Göre Dağılımı

4.3. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Geliş Aşaması, Geldikleri Yer ve KDMP Çevresinde Yıllık Kalma Süreleriyle İlgili Frekans ve Yüzde Analizi

Emekli göçmenlere KDMP çevresini ilk kez nasıl duydukları sorulmuştur (Tablo 12). Arkadaşları veya dostları vasıtasıyla KDMP çevresinden haberi olanlar (%47,2) ilk sırada gelmektedir. % 37,8'lik oranla aile/akrabaları aracılığıyla KDMP'yi duyanlar ikinci sırada bulunmaktadır. Afiş, reklam ya da billboard aracılığıyla ve sosyal medya ya da internet aracılığıyla KDMP çevresini öğrenenler eşit oranda ve son sıradadır (% 3,1).

Emekli göçmenlerin KDMP çevresine turist ve yerleşik olarak ilk kez ne zaman geldikleri sorulmuştur (Tablo 12). Turist olarak 20 yıl ve üstü zaman diliminde gelenler % 32,3 ile ilk sıradadır. 15-20 yıl arasında gelenler % 26,8 ile ikinci, 5 yıl ve daha yakın zamanda gelenler ise % 7,9 ile son sıradadır. 20 yıl ve öncesinden günümüze yaklaştıkça oranların da azaldığı dikkat çekmektedir. Emekli göçmenler araştırma alanındaki mahallelerden birine en çok 10-15 yıl önce yerleştiklerini belirtmişlerdir (% 24,4). 20 yıl ve öncesinde yerleşenler % 22,8'lik oranla ikincidir. 5 yıl ve daha yakın zamanda yerleşenler % 14,2 oranı ile turist olarak gelenlerde olduğu gibi son sıradadır.

KDMP çevresine göç etmeden önce nasıl bir yerde yaşadıklarına yönelik soruya emekli göçmenler % 55,1'lik oranla büyükşehir cevabını vermiştir. Bir diğer

deyişle, ankete katılan her iki kişiden biri büyükşehirden göç ederek araştırma alanındaki yerleşimlerden birine gelmiştir. Anketlerin sonucunda bir kasabadan geldiklerini söyleyenlerin oranları toplamı % 7,87'dir. Bu toplam yüzdenin az olması, emekli göçmenlerin genellikle şehirlerden veya büyükşehirlerden daha sakin ve küçük alanlara göç ettiği, küçük yerleşimler veya kasabalardan emekli göçünün az gerçekleşmesi teziyle paralellik göstermesi açısından önemlidir (Tablo 12).

Emekli göçmenlerin araştırma alanındaki yerleşimlerden birine gelmeden önce nerede yaşadıkları sorulduğunda İstanbul'dan gelenler % 36,2 ile ilk sıradadır. Neredeyse her üç emekli göçmenden birinin İstanbul'dan göç ettiği söylenebilir. İzmir'den gelenler % 15'lik bir paya sahiptir. İstanbul, İzmir, Çanakkale, Bursa ve Tekirdağ dışında Türkiye'nin diğer bazı büyükşehirlerinden, şehirlerinden veya bunlara bağlı kasabalarından gelenlerin oranı % 24,4'tür. Bunların içinde Ankara, Balıkesir, Mersin, Samsun, Edirne, Mersin, Adana, Van gibi şehirler bulunmaktadır (Tablo 12).

Emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yaşadıkları evin mülkiyet durumu sorulduğunda % 85,8'i kendi evleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu yüzde, her 10 emekli göçmenden nerdeyse 9'unun kendi evlerinde kaldığını göstermektedir. Kendi evlerinin olduğunu belirtenlerden % 46,5'i göç ettikleri kırsal mahallede yaşayan birinden evi satın aldıklarını, % 39,4'ü ise kendilerinin yaptırdığını söylemişlerdir. Emekli göçmenlerin büyük bir kısmının kendi evlerinin olması beklenen bir durumdur. Dünyanın pek çok yerinde, emekli göçmenler başka bir yere göç ettiklerinde genellikle ev satın almayı tercih ederler ve emekli göçü ikinci konut sahipliğiyle bağlantılıdır (O'Reilly, 1995; Casado-Diaz, 2006; Südaş ve Mutluer, 2008; Özerim, 2008; O'Reilly ve Benson, 2009; Özerim, 2012; Südaş, 2012). Ayrıca, anketlerin sonucunda emeklilerin % 7,9'u yaşadıkları evin kiralık olduğunu, % 6,3'lük kısmı ise akrabalarının veya arkadaşlarının yanında kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 12).

Araştırma alanındaki yerleşimden önce yaşadıkları yeri yıllık olarak ziyaret etme sıklıkları sorulduğunda emekli göçmenlerden % 46,5'i yılda dörtten fazla gittiklerini belirtmişlerdir. Yılda iki ila dört kez gittiklerini söyleyenler % 35,4'lük bir orana sahiptir ve ikinci sıradadır. "Daha önce yaşadığım yeri ziyaret etmiyorum." diyenler ise % 3,9'la son sıradadır (Tablo 12).

Araştırma alanındaki kırsal mahalleden önce yaşadıkları yeri en az bir kere ziyaret edenlere, bu ziyaretlerinin neden olduğu sorulmuştur (Tablo 12). Ailelerinin, akrabalarının, dostlarının ya da tanıdıklarının orada olması nedeniyle gittiklerini belirtenlerin oranı % 71,7'dir. Sadece evlerinin bulunduğu mekân olduğu için ziyaret ettiklerini söyleyenler % 12,6 ile ikinci sırada bulunmaktadır. Son sırada ise psikolojik nedenlerin ziyaretlerindeki esas sebep olduğunu öne sürenler gelmektedir (% 1,6).

Emekli göçmenlere KDMP çevresinde yıllık olarak ne kadar süre kaldıkları sorulmuştur (Tablo 12). % 66,1'lik bölümü, bir yılda 3-6 ay arasında orada kaldıklarını söylemiştir. 6-12 ay arası kalanların oranı % 27,6, yıl boyunca kalanların oranı ise % 6,3'tür.

Tablo 12 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Geliş Aşaması, Geldikleri Yer ve KDMP Çevresinde Yıllık Kalma Süreleri

<i>KDMP çevresini ilk kez nasıl duydunuz?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Aile/akraba aracılığıyla	48	37,85	1,020
Arkadaş/tanıdık aracılığıyla	60	47,2	
Sosyal medya/internet aracılığıyla	4	3,15	
Yazılı/görsel medya aracılığıyla	11	8,7	
Afiş/reklam/billboard aracılığıyla	4	3,1	
<i>KDMP çevresine turist olarak ilk kez ne zaman geldiniz?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
5 yıla kadar	10	7,9	1,285
5-10 yıl arası	18	14,1	
10-15 yıl arası	24	18,9	
15-20 yıl arası	34	26,8	
20 yıl ve üstü	41	32,3	
<i>KDMP çevresine ne zaman yerleştiniz?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
5 yıla kadar	18	14,2	1,363
5-10 yıl arası	26	20,5	
10-15 yıl arası	31	24,4	
15-20 yıl arası	23	18,1	
20 yıl ve üstü	29	22,8	
<i>KDMP çevresine göç etmeden önce nasıl bir yerde yaşıyordunuz?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Kasabada	10	7,87	0,687
Şehirde	47	37	
Büyükşehirde	70	55,13	
<i>KDMP çevresine göç etmeden önce hangi il sınırları içinde ikamet ediyordunuz?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
İstanbul	46	36,2	2,037
İzmir	19	15	
Çanakkale	14	11	
Bursa	9	7,1	
Tekirdağ	8	6,3	
Diğer	31	24,4	
<i>KDMP çevresinde yaşadığınız evin mülkiyet durumu nedir?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Kendi evim	109	85,8	0,540
Kiralık	10	7,9	
Akrabamın/ailemin/arkadaşımın yanında kalıyorum	8	6,3	
<i>KDMP çevresindeki evinizi kendiniz mi yaptırınız yoksa satın mı aldınız?</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Kendim yaptırım	50	39,4	

Köylüden ya da başka birinden satın aldım	59	46,5	0,690
Hiçbiri	18	14,1	
<u>KDMP çevresinden önce yaşadığınız veri ziyaret sıklığınız nedir?</u>	f	Yüzde (%)	sd
Ziyaret etmiyorum	5	3,9	0,842
Yılda 1 kez	18	14,2	
Yılda 2-4 kez	45	35,4	
Yılda 4'ten fazla	59	46,5	
<u>KDMP çevresinden önce yaşadığınız veri ziyaret sebebiniz nedir?</u>	f	Yüzde (%)	sd
Aile ve arkadaşların orada olması	91	71,7	2,274
Sağlıkla ilgili nedenler	4	3,1	
Psikolojik nedenler	2	1,6	
İşle ilgili nedenler	6	4,7	
Asıl evinin orada bulunması	16	12,6	
Diğer	3	2,4	
Hiçbiri	5	3,9	
<u>KDMP çevresinde yılda ne kadar kalıyorsunuz?</u>	f	Yüzde (%)	
3-6 ay arası	84	66,1	0,608
6-12 ay arası	35	27,6	
Yıl boyunca	8	6,3	

4.4. Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanında Buldukları Çevreye Yönelik Düşünce, Algı ve Davranışlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi

4.4.1. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresindeki Doğal ve Beşeri Çevrelerine Yönelik Düşünceleri

Araştırmada emekli göçmenlerin doğal ve beşeri çevrelerine yönelik düşüncelerini içeren sekiz soruluk bölümde, KDMP çevresinde bulunulan yerin doğal peyzajı hakkındaki düşünce sorusuna emekli göçmenlerin % 50,4'ü yani iki kişiden biri “*tamamen olumlu*” yanıtını vermiştir. Doğal çevrelerini tamamen olumsuz anlamda gören ya da nötr düşüncede olan hiçbir emekli göçmenin bulunmaması ilginçtir (Tablo 13).

KDMP çevresinde buldukları yerdeki yerel halkla ilgili ne düşündükleri sorusunda % 47,2 oranında emekli göçmen “*olumlu*” yanıtını vermiştir. En az verilen yanıt ise % 3,9'la “*tamamen olumsuz*” şıkkıdır.

Emekli göçmenlerin KDMP çevresine ilk kez gelmeden önce oranın doğal çevresiyle alakalı düşüncelerinin nasıl olduğu sorusuna % 63,8 oranında “*nötr*” yanıtı verilmiştir. “*Olumlu*” cevabı % 26,8 oranında verilmiştir. Bu soruda “*tamamen olumsuz*” ya da “*olumsuz*” yanıtlarının olmaması dikkat çekmektedir.

Göç ettikten sonra doğal çevreleriyle ilgili değişiklik olup olmadığı sorusuna emekli göçmenlerin verdiği “*tamamen olumlu*” yanıtı % 49,6 ile ilk sıradadır. İkinci

sırada % 38,6 ile “olumlu” yanıtı gelmektedir. Bu soruda dikkati çeken nokta hiç “tamamen olumsuz” cevabının verilmemesidir.

Göç etmeden önce KDMP çevresinde yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinin nasıl olduğu sorusuna % 93,7’lik kesim “nötr” cevabını vermiştir. Bir başka deyişle, yerel halkla ilgili olumlu veya olumsuz düşünceleri yoktur. Soruda sadece bir kişi “tamamen olumsuz” yanıtını vermiştir. “Olumsuz” şeklinde yanıtlayan kimse bulunmamaktadır (Tablo 13).

Emekli göçmenlerin KDMP çevresine göçleri sonrası buldukları çevredeki yerel halka yönelik düşüncelerinin değişip değişmediği sorusuna en çok verilen yanıt % 44,1 ile “olumlu” seçeneğidir. İkinci sırada ise % 23,6 ile “tamamen olumlu” cevabı gelmektedir. “Tamamen olumsuz” düşünenler % 3,9 ile son sıradadır (Tablo 13).

KDMP çevresine göç etmeden önce emekli göçmenlerin çevrelerinde herhangi bir kimseden burayla ilgili bilgi almışlarsa bunun niteliğinin nasıl olduğu sorusuna % 69,3’ü “nötr” cevabını yani herhangi bir bilgi almadıklarını belirtmişlerdir. Bu soruda da “tamamen olumsuz” yanıtı hiç bulunmamaktadır. “Olumsuz” cevabını ise sadece bir kişi vermiştir (Tablo 13).

Göç etmeden önce emekli göçmenlerin yaşadıkları yerde halkın yabancı insanlara bakış açılarının nasıl olduğu sorusuna en çok “olumlu” yanıtı verilmiştir (% 48). En az verilen yanıt ise % 1,6 oranla “tamamen olumsuz” seçeneğidir (Tablo 13).

Tablo 13 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal ve Beşeri Çevre ile İlgili Düşüncelerinin Frekans, Yüzde ve Standart Sapmaları

<u>KDMP çevresinde yaşadığınız yerin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Tamamen olumlu	64	50,4	0,758
Olumlu	56	44,1	
Olumsuz	7	5,5	
<u>KDMP çevresinde ikamet ettiğiniz yerde yaşayan yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Tamamen Olumlu	27	21,3	1,083
Olumlu	60	47,2	
Nötr	17	13,4	
Olumsuz	18	14,2	
Tamamen olumsuz	5	3,9	
<u>KDMP çevresinde bulunduğumuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce doğal çevreyle ilgili düşünceleriniz nasıldır?</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Tamamen olumlu	12	9,4	0,664
Olumlu	34	26,8	
Nötr	81	63,8	

<u>KDMP çevresinde bulunduğunuz yerin doğal çevresiyle ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?</u>	f	Yüzde (%)	sd
Tamamen olumlu	63	49,6	0,892
Olumlu	49	38,6	
Nötr	4	3,1	
Olumsuz	11	8,7	
Tamamen olumsuz	1	0,8	
<u>KDMP çevresinde bulunduğumuz veri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldı?</u>	f	Yüzde (%)	sd
Tamamen olumlu	5	3,9	0,447
Olumlu	2	1,6	
Nötr	119	93,7	
Tamamen olumsuz	1	0,8	
Tamamen olumsuz	1	0,8	
<u>KDMP çevresinde yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu</u>	f	Yüzde (%)	sd
Tamamen Olumlu	30	23,6	1,093
Olumlu	56	44,1	
Nötr	19	15	
Olumsuz	17	13,4	
Tamamen olumsuz	5	3,9	
<u>KDMP çevresine göç etmeden önce geldiğiniz yerde, çevrenizden söz konusu verile ilgili herhangi bir bilgi aldysanız bu bilginin niteliği nasıldı?</u>	f	Yüzde (%)	sd
Tamamen olumlu	9	7,1	0,626
Olumlu	29	22,8	
Nötr	88	69,3	
Olumsuz	1	0,8	
Tamamen olumsuz	1	0,8	
<u>Geldiğiniz yerde yerel halkın yabancılara karşı bakış açıları genel olarak nasıldır?</u>	f	Yüzde (%)	sd
Tamamen Olumlu	16	12,6	0,974
Olumlu	61	48	
Nötr	26	20,5	
Olumsuz	22	17,3	
Tamamen olumsuz	2	1,6	

4.4.2. Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal, Beşeri ve Ekonomik Çevreye İlişkin Puanlamaları

Emekli göçmenlerin araştırma alanında yaşadıkları yerdeki sosyal çevreyi birden beşe kadar puanlamaları istenmiştir. % 46,5'luk oranla en çok verilen puan 4'tür. Neredeyse her iki emekli göçmenden birinin buldukları yerdeki toplumsal ilişkilere 4 puan verdiği söylenebilir. 3 ve 5 puan verenler eşit çıkmıştır (% 18,9). Son sırada ise % 6,3'lük yüzdeyle 2 puan verenler bulunmaktadır (Tablo 14).

Emekli göçmenlere araştırma alanındaki ekonomik çevreyi, bir başka deyişle yöredeki ekonomik uğraşları, ekonomik ilişkileri ve ekonomik yapıyı puanlamaları istenmiştir (Tablo 14). Sosyal çevre puanlamasında olduğu gibi en çok çıkan yanıt % 48'le 4 puandır. İkinci sırada % 27,6 ile 3 puan verenler gelmektedir. Son sırada % 1,6'luk oranla 1 puan verenler bulunmaktadır.

Son olarak, ankete katılan emekli göçmenlere araştırma alanındaki doğal çevrelerini puanlamaları istenmiştir (Tablo 14). Diğer iki soruya nazaran bu soruda en fazla verilen puan beştir (59,1). 1 puan veren sadece bir kişinin olması ilginçtir. Bu soruda beş ve dört puan verenlerin toplamı % 91,4 gibi yüksek bir orana karşılık gelmektedir. Bu sonuca bakıldığında her on emekli göçmenden dokuzunun Kaz Dağı'ndaki doğal çevreyi beğendiği belirtilebilir.

Tablo 14 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal, Beşeri ve Ekonomik Çevreye İlişkin Puanlamalarının Frekans, Yüzde ve Standart Sapmaları

<u>KDMP çevresinde bulunduğunuz sosyal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?</u>	<i>f</i>	Yüzde(%)	sd
5	24	18,9	1,150
4	59	46,5	
3	24	18,9	
2	8	6,3	
1	12	9,4	
<u>KDMP çevresinde bulunduğunuz ekonomik çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?</u>	<i>f</i>	Yüzde(%)	sd
5	25	19,7	0,843
4	61	48	
3	35	27,6	
2	4	3,1	
1	2	1,6	
<u>KDMP çevresinde bulunduğunuz doğal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?</u>	<i>f</i>	Yüzde(%)	sd
5	75	59,1	0,775
4	41	32,3	
3	7	5,5	
2	3	2,4	
1	1	0,8	

4.4.3. Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal ve Beşeri Çevreye Yönelik Algıları

Emekli göçmenlere KDMP çevresiyle ilgili zıt sıfatlar verilerek her biri için olumlu, olumsuz veya nötr bir cevap vermeleri istenmiştir. Olumlu anlamda en fazla belirtilen özellik söz konusu yerin “*havadar*” oluşudur (Tablo 15). Ankete katılan iki emekli göçmen dışında herkes KDMP çevresinin havadar olduğunu belirtmiştir. Olumlu olarak en çok belirtilen ikinci özellik “*sakin*” olmasıdır (% 94,5). “*Doğal*” ve “*huzurlu*” olması % 91,3’le eşit orana sahiptir. Daha sonra ise % 90,6 ile “*rahatlık veren*” yönü vurgulanmıştır. Emekli göçmenlerin olumsuz anlamda en çok belirttikleri özellik ise % 28,3’le “*sıradan*” olmasıdır. Her dört göçmenden neredeyse biri KDMP

çevresini sıradan bulmaktadır. Bunun dışında yine her dört göçmenden biri (% 25,2) buradaki *düzensizliğe* dikkat çekmişlerdir. Bu bölgeyi *tekdüze* ve *sıkıcı* bulanların oranı eşittir (% 24,4). Olumsuz anlamda “*bunaltıcı*” ve “*merkezden kopuk*” seçenekleri hiçbir emekli göçmen tarafından belirtilmemiştir.

En fazla kararsız kalınan yani nötr çıkan ifade % 46,5’la *şaşırtıcı-sıkıcıdır*. Bunu % 44,1 ile *çeşitlilik içeren-tekdüze* ifadeleri izlemektedir (Tablo 15).

Tablo 15 Emekli Göçmenlerin Doğal ve Beşeri Çevreye Yönelik Algılarının Frekans, Ortalama ve Standart Sapmaları

<i>İfade 1</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Havadar	125	98,4	
Nötr	2	1,6	0,125
<i>İfade 2</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Sakin	120	94,5	
Nötr	3	2,4	0,378
Hızlı	4	3,1	
<i>İfade 3</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Huzurlu	116	91,3	
Nötr	7	5,5	0,410
Huzursuz	4	3,1	
<i>İfade 4</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Doğal	116	91,3	
Nötr	4	3,1	0,483
Yapay	7	5,5	
<i>İfade 5</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Rahatlık veren	115	90,6	
Nötr	7	5,5	0,443
Rahatsız edici	5	3,9	
<i>İfade 6</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Merkezi	113	89	
Nötr	14	11	0,795
<i>İfade 7</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
İyi	111	87,4	
Nötr	10	7,9	0,489
Kötü	6	4,7	
<i>İfade 8</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Güzel	106	83,5	
Nötr	14	11	0,533
Çirkin	7	5,5	
<i>İfade 9</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Anlaşılır	93	73,2	
Nötr	13	10,2	0,762
Karışık	21	16,5	
<i>İfade 10</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Akılda kalıcı	84	66,1	
Nötr	20	15,7	0,785
Kimliksiz	23	18,1	
<i>İfade 11</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Misafirperver	80	63	
Nötr	21	16,5	0,812
Konuk sevmez	26	20,5	
<i>İfade 12</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Çekici	78	61,4	
Nötr	29	22,8	0,753
İtici	20	15,7	
<i>İfade 13</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>
Kaliteli	75	59,1	
Nötr	25	19,7	0,816
Bayağı	27	21,3	
<i>İfade 14</i>	<i>f</i>	<i>Yüzde (%)</i>	<i>sd</i>

Canlı	74	58,3	0,770
Nötr	31	24,4	
Cansız	22	17,3	
İfade 15	f	Yüzde (%)	sd
Temiz	66	52	0,810
Nötr	33	26	
Kirli	28	22	
İfade 16	f	Yüzde (%)	sd
Ucuz	65	51,2	0,692
Nötr	47	37	
Pahalı	15	11,8	
İfade 17	f	Yüzde (%)	sd
Çok kültürlü	60	47,2	0,797
Nötr	39	30,7	
Homojen yapıya sahip	28	22	
İfade 18	f	Yüzde (%)	sd
Zengin	55	43,3	0,712
Nötr	53	41,7	
Basit	19	15	
İfade 19	f	Yüzde (%)	sd
Çağdaş	54	42,5	0,765
Nötr	47	37	
Muhafazakar	26	20,5	
İfade 20	f	Yüzde (%)	sd
Düzenli	51	40,2	0,798
Nötr	44	34,6	
Düzensiz	32	25,2	
İfade 21	f	Yüzde (%)	sd
Bakımlı	49	38,6	0,771
Nötr	49	38,6	
Bakımsız	29	22,8	
İfade 22	f	Yüzde (%)	sd
Çeşitlilik içeren	40	31,5	0,747
Nötr	56	44,1	
Tekdüze	31	24,4	
İfade 23	f	Yüzde (%)	sd
Şaşırtıcı	37	29,1	0,733
Nötr	59	46,5	
Sıkıcı	31	24,4	
İfade 24	f	Yüzde (%)	sd
Sıradışı	37	29,1	0,761
Nötr	54	42,5	
Sıradan	36	28,3	

4.4.4. Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal Çevreye Yönelik Bazı Tutum ve Davranışları

Araştırma örneklemindeki emekli göçmenlerin KDMP çevresindeki doğaya ilişkin bazı tutum ve davranışlarının anlaşılabilmesi için ankette bulunan sekiz soruluk bölümde “*Bu davranışı KDMP çevresine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi KDMP çevresine göç etmeden önce de benimserdim.*” cevabının en çok verildiği ifade % 98,4'lük oranla “*Doğal kaynakların hızla tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.*” cümlesidir. Bu ifadede bir kişi bu düşünceyi benimsemediğini, bir kişi de araştırma alanına göç ettikten sonra böyle düşünmeye başladığını söylemiştir. İkinci sırada % 79,5'la “*Çevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.*” ifadesi gelmektedir. Emekli göçmenlerin araştırma alanına göç etmeden önce en az benimsedikleri ifade ise “*Doğadaki soyu tükenen*

canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.” cümlesidir (Tablo 16).

Emekli göçmenler KDMP çevresine göç ettikten sonra en fazla “KDMP çevresindeki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.” anlayışını benimsemişlerdir (% 29,9). Bir başka deyişle, örnekteki yaklaşık her üç emekli göçmenden biri, göç ettikten sonra araştırma alanındaki doğal ve beşeri çevrenin önemini kavramış, bunun sonucu olarak yerli veya dışarıdan gelen her insanın araştırma alanındaki bütün çevre unsurlarına saygılı olmaları gerektiği anlayışını edinmişlerdir (Tablo 16).

“Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.” cümlesi emekli göçmenlerin en az benimsedikleri düşüncedir (%93,7). Emeklilerin % 6,3'lük kısmı bu düşüncüyü göç etmeden önce de doğru bulduklarını söylemişlerdir. İkinci en çok benimsenmeyen ifade ise % 92,9 ile “Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.” cümlesidir. Bu düşüncüyü her zaman benimsediklerini belirten emekli göçmenler toplam örneklemin % 7,1'ini oluşturmaktadır.

Tablo 16 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanındaki Doğal Çevreye Yönelik Bazı Tutum ve Davranışlarının Frekans, Yüzde ve Standart Sapmaları

<u>Cevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşüncüyü KDMP çevresine göç ettikten sonra edindim	19	15	
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşüncüyü araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de benimsedim.	101	79,5	0,444
Bu davranışı uygulamıyorum/düşüncüyü benimsenmiyorum.	7	5,5	
<u>Cevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/ailemle paylaşıyorum.</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşüncüyü araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç ettikten sonra edindim	16	12,6	
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşüncüyü araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de benimsedim.	94	74	0,512

Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	17	13,4	
<u>Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.</u>	f	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç ettikten sonra edindim	18	14,2	0,663
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de benimsedim.	67	52,8	
Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	42	33,1	
<u>Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.</u>	f	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç ettikten sonra edindim	15	11,8	0,677
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de benimsedim.	56	44,1	
Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	56	44,1	
<u>Doğal kaynakların hızla tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.</u>	f	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç ettikten sonra edindim	1	0,8	0,126
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi Kaz Dağı'na göç etmeden önce de benimsedim.	125	98,4	
Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	1	0,8	
<u>Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.</u>	f	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi Kaz Dağı'na göç etmeden önce de benimsedim.	8	6,3	0,244
Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	119	93,7	
<u>Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.</u>	f	Yüzde (%)	sd
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de benimsedim.	9	7,1	0,258
Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	118	92,9	
<u>KDMP çevresindeki doğal ve beseri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak Kaz Dağı'ndaki doğal ve beseri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.</u>	f	Yüzde (%)	sd

Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç ettikten sonra edindim	38	29,9	
Bu davranışı araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi araştırma alanındaki yerleşimlerden birine göç etmeden önce de benimsedim.	87	68,5	0,486
Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum.	2	1,6	

4.5. Emekli Göçmenlerin Cinsiyetlerine Göre Çevreye Yönelik Düşünce, Algı ve Davranışlarının Analizi

4.5.1. Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Değişimi

Kadın ve erkeklerin, araştırma alanındaki doğal ve beşeri çevreye karşı düşünce, algı ve davranışlarının hangi sorularda anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan mann whitney testi sonucunda çevreye alakalı düşünceleri içeren bölümdeki birinci ve dördüncü sorularda belirgin farklılıkların ortaya çıktığı görülmüştür (Tablo 17). Çift yönlü (two tailed) anlamlılık seviyesi 0,05 ve altında olan soru veya ifadeler için böyle bir anlamlılıktan söz edilebilmektedir. Birinci soruda erkeklerin toplam ortalama sıralama puanı (mean rank) 71,46 çıkmıştır. Kadınlarda bu puan 53,24'tür. Bu demektir ki erkeklerin KDMP çevresindeki doğal peyzajın nasıl olduğu konusunda kadınlara göre daha olumlu bir bakış açısı mevcuttur. Yine aynı bölümün dördüncü sorusu yani emekli göçmenlerin KDMP çevresine ilk kez geldikten sonra doğal çevre konusundaki düşüncelerinde nasıl bir değişiklik olduğu sorusunda erkeklerin 73,28 ortalama sıralama puanı varken kadınların 50,62'dir. Özetle, erkek emekli göçmenlerin KDMP çevresine ilk kez geldikten sonra doğal çevre konusundaki görüşleri kadınlara kıyasla daha olumlu anlamda değişiklik göstermiştir.

Tablo 17 Cinsiyete Göre KDMP Çevresine Yönelik Düşünceler

<u>Araştırma alanında yaşadığınız çevrenin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	71,46		
Kadın	53,24	1390,500	0,002
<u>Araştırma alanında ikamet ettiğiniz çevrede yaşayan yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	66,30		
Kadın	60,68	1777,500	0,367

<u>Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce doğal çevreye ilgili düşünceleriniz nasıldı?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,23		
Kadın	65,11	1892,500	0,740
<u>Araştırma alanında bulunduğunuz yerin doğal çevresiyle ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	73,28	1254,000	0,000
Kadın	50,62		
<u>Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldı?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	65,22	1858,500	0,287
Kadın	62,24		
<u>KDMP çevresinde yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	65,33		
Kadın	62,08	1850,000	0,604
<u>KDMP çevresine göç etmeden önce geldiğiniz yerde, çevrenizden bu alanla ilgili herhangi bir bilgi aldysanız bu bilginin niteliği nasıldı?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,87		
Kadın	65,62	1865,500	0,609
<u>Geldiğiniz yerde yerel halkın yabancılarla karşı bakış açıları genel olarak nasıldı?</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,87		
Kadın	64,18	1940,500	0,960

4.5.2. Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Algılarının Cinsiyete Göre Değişimi

Araştırma alanındaki doğal ve beşeri çevreye yönelik algıların cinsiyete göre değişiminde on üç ve on beşinci ifadelerde anlamlı farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. On üçüncü ifade (şaşırtıcı-sıkıcı-nötr) kadınların ortalama sıralama puanı 71,50 iken erkeklerin 58,80'dir. On beşinci ifade (sıra dışı-nötr-sıradan) yine kadınlar 73,05'le öndeyken erkeklerin puanı 57,73'tür. Bu sayılar kadınların erkeklere göre KDMP çevresini çok daha şaşırtıcı ve sıra dışı gördüğünü açıklaması bakımından önem teşkil etmektedir (Tablo 18).

Tablo 18 Araştırma Alanındaki Doğal ve Beşeri Çevreye Yönelik Algının Cinsiyete Göre Değişimi

<u>İyi-Nötr-Kötü</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,47		
Kadın	64,76	1910,500	0,737
<u>Güzel-Nötr-Cirkin</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,58		
Kadın	66,05	1843,500	0,419
<u>Huzurlu-Nötr-Huzur Bozucu</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	65,28		
Kadın	62,15	1854,000	0,334
<u>Cesitlilik içeren-Nötr-Tekdüze</u>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	59,34		
Kadın	70,72	1600,500	0,066

<i>Canlı-Nötr-Cansız</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	60,28	1671,000	0,122
Kadın	69,37		
<i>Anlaşılr-Nötr-Karışık</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,21		
Kadın	66,58	1816,000	0,397
<i>Merkezi-Nötr-Kopuk</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,15		
Kadın	65,23	1886,000	0,697
<i>Rahatlık veren-Nötr-Rahatsız edici</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,93	1945,000	0,961
Kadın	64,10		
<i>Doğal-Nötr-Yapay</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,67		
Kadın	64,48	1925,000	0,802
<i>Akılda kalıcı-Nötr-Kimliksiz</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	60,79		
Kadın	68,63	1709,000	0,158
<i>Düzenli-Nötr-Düzensiz</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	65,01		
Kadın	62,54	1874,000	0,691
<i>Bakımlı-Nötr-Bakımsız</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	64,81		
Kadın	62,83	1889,000	0,749
<i>Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	58,80		
Kadın	71,50	1560,000	0,039
<i>Temiz-Nötr-Kirli</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	61,89		
Kadın	67,05	1791,500	0,394
<i>Sıradışı-Nötr-Sıradan</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	57,73		
Kadın	73,05	1479,500	0,014
<i>Havadar-Nötr-Bunalıcı</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	64,69	1898,000	0,237
Kadın	63,00		
<i>Zengin-Nötr-Basit</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	64,48		
Kadın	63,31	1914,000	0,848
<i>Kaliteli-Nötr-Bayağı</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,17		
Kadın	65,19	1888,000	0,730
<i>Çekici-Nötr-İtici</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,35		
Kadın	66,38	1826,500	0,485
<i>Sakin-Nötr-Hızlı</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	64,69		
Kadın	63,00	1898,000	0,519
<i>Ucuz-Nötr-Pahalı</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,85		
Kadın	65,65	1864,000	0,640
<i>Misafirperver-Nötr-Konuk sevmez</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,71		
Kadın	65,87	1853,000	0,580
<i>Çok kültürlü-Nötr-Homojen yapıya sahip</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	62,51		
Kadın	66,14	1838,500	0,554
<i>Çağdas-Nötr-Muhafazakar</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	67,23	1707,500	0,201
Kadın	59,34		

4.5.3. Emekli Göçmenlerin Doğal Çevreye Yönelik Tutum ve Davranışlarının Cinsiyete Göre Değişimi

Emekli göçmenlerin örneklemede yer alan yerleşimdeki doğal çevreye karşı tutumunun cinsiyet açısından değişiminde birinci ifadede anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu ifadede erkeklerin ortalama sıralama puanı 68,80 çıkarken, kadınların ise 57,08'dir. Bu durum kadınların erkeklere oranla, çevreye zarar verenleri daha çok uyarma alışkanlıklarının olduğunu göstermektedir. Ayrıca, KDMP çevresine ilk kez gelmeden önce kadın ve erkek emekli göçmenlerin yerel halkla ilgili düşüncelerinin tamamen aynı olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 19).

Tablo 19 Doğal Çevreye Yönelik Tutum ve Davranışların Cinsiyete Göre Değişimi

<i>Cevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	68,80		
Kadın	57,08	1590,000	0,012
<i>Cevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/ailemle paylaşıyorum.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	65,02		
Kadın	62,53	1873,500	0,625
<i>Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	67,09		
Kadın	59,55	1718,500	0,208
<i>Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	66,79		
Kadın	59,97	1740,500	0,259
<i>Doğal kaynakların hızla tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	64,00	1950,000	1,000
Kadın	64,00		
<i>Cevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,77		
Kadın	64,34	1932,500	0,838
<i>Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	63,42		
Kadın	64,84	1906,500	0,631
<i>KDMP çevresindeki doğal ve beseri kaynaklar essizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak Kaz Dağı'ndaki doğal ve beseri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.</i>	Ort. Sıralama Puanı	Mann whitney	Anlamlılık değeri
Erkek	65,93	1805,500	0,380
Kadın	61,22		

4.6. Emeklilerin Göç Etmeden Önce Yaşadıkları Yerin Yerleşim Türünün Çevreye Dair Düşünce, Algı, Puanlama ve Davranışla İlişkisi

4.6.1. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle İlişkisi

Emekli göçmenlerin göç etmeden önce yaşadıkları yerin kasaba, şehir veya büyükşehir olmasının onların çevresel düşünceleriyle ilişkisi incelendiğinde, bu ilişkiyi anlamlı bir şekilde sağlayan bir ifadenin bulunmadığı görülmektedir (Tablo 20). Yedinci ifade anlamlılık seviyesine çok yaklaşmakla birlikte 0,050 barajına ulaşmadığından dolayı (anlamlılık değeri 0,051) korelasyon bağlantısı taşımamaktadır.

Tablo 20 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle Korelasyon İlişkisi

	Anlamlılık değeri	Korelasyon Değeri
Araştırma alanında yaşadığınız çevrenin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?	0,279	0,097
Araştırma alanında ikamet ettiğiniz çevrede yaşayan yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?	0,778	0,025
Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce doğal çevreyle ilgili düşünceleriniz nasıldır?	0,075	0,159
Araştırma alanında bulunduğunuz yerin doğal çevresiyle ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?	0,118	0,140
Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?	0,768	0,026
Araştırma alanında yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?	0,441	0,069
KDMP çevresine göç etmeden önce geldiğiniz yerde, çevrenizden bu alanla ilgili herhangi bir bilgi aldıysanız bu bilginin niteliği nasıldır?	0,051	0,173
Geldiğiniz yerde yerel halkın yabancılarla karşı bakış açıları genel olarak nasıldır?	0,649	0,041

4.6.2. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi

Yaşanılan yerin, emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik puanlamalarıyla ilişkisi incelenmiştir (Tablo 21). Puanlama içeren üç soruyla da anlamlı bir korelasyon ilişkisi mevcut değildir. Üçüncü soruda 0,05 barajına yakınlık söz konusu olmasına rağmen anlamlılık değeri 0,055 çıkması nedeniyle yaşanılan yerle aralarında korelasyon bulunduğunu söylenemez. Kısacası emekli göçmenlerin kasaba, şehir veya büyükşehirden gelmesinin KDMP çevresine yönelik puanlamalarıyla bir ilişkisi yoktur.

Tablo 21 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi

	Anlamlılık değeri	Korelasyon Değeri
Araştırma alanında bulunduğunuz sosyal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	0,092	0,150
Araştırma alanında bulunduğunuz ekonomik çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	0,670	0,038
Araştırma alanında bulunduğunuz doğal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	0,055	0,171

4.6.3. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Algılarıyla İlişkisi

Yaşanılan mekânın yerleşim türünün emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik algılarıyla ilişkisi incelendiğinde beşinci, altıncı ve on dokuzuncu ifadelerle korelasyon ilişkisi bulunduğu tespit edilmiştir (Tablo 22). Buna göre beşinci ifadenin (canlı-cansız) anlamlılık değeri 0,011 iken korelasyon değeri -0,226'dır. Bu sayı, düşük negatif korelasyon bulunduğunu işaret etmektedir. Altıncı ifadede (anlaşılır-karışık) yine düşük negatif korelasyon vardır (Anlamlılık değeri: 0,016, korelasyon değeri: -0,213). On dokuzuncu ifadede (çekici-itici) anlamlılık 0,028, korelasyon ise -0,195'tir. Burada da düşük negatif korelasyon mevcuttur. Söz konusu üç ifadedeki negatif korelasyonu şu şekilde yorumlamak mümkündür: Kasabadan gelenler, büyükşehirden gelenlere göre KDMP çevresini daha itici, karışık ve cansız bulmakta, yine buna karşılık KDMP çevresini itici, karışık ve cansız bulanların kasabadan gelme ihtimalleri artmaktadır. Büyükşehirden gelmelerinin ise KDMP çevresine dair canlı, anlaşılır ve çekici bulmalarıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

Tablo 22 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevre Algılarıyla İlişkisi

	Anlamlılık değeri	Korelasyon Değeri
İyi-Nötr-Kötü	0,124	-0,137
Güzel-Nötr-Çirkin	0,282	-0,096
Huzurlu-Nötr-Huzur bozucu	0,776	0,026
Çeşitlilik içeren-Nötr-Tekdüze	0,920	0,009
Canlı-Nötr-Cansız	0,011	-0,226
Anlaşılır-Nötr-Karışık	0,016	-0,213
Merkezi-Nötr-Kopuk	0,656	0,040
Rahatlık veren-Nötr-Rahatsız edici	0,776	0,026
Doğal-Nötr-Yapay	0,963	-0,004
Akılda kalıcı-Nötr-Kimliksiz	0,468	-0,065
Düzenli-Nötr-Düzensiz	0,505	-0,060

Bakımlı-Nötr-Bakımsız	0,854	-0,016
Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı	0,944	-0,006
Temiz-Nötr-Kirli	0,608	-0,046
Sıra dışı-Nötr-Sıradan	0,220	0,110
Havadar-Nötr-Bunaltıcı	0,213	0,111
Zengin-Nötr-Basit	0,315	-0,090
Kaliteli-Nötr-Bayağı	0,482	-0,063
Çekici-Nötr-İtici	0,028	-0,195
Sakin-Nötr-Hızlı	0,574	-0,050
Ucuz-Nötr-Pahalı	0,435	0,070
Misafirperver-Nötr-Konuk sevmeyen	0,158	0,126
Çok kültürlü-Nötr-Homojen yapıya sahip	0,619	0,045
Çağdaş-Nötr-Muhafazakar	0,236	-0,106

4.6.4 Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin Çevresel Davranışlarıyla İlişkisi

Tablo 23'te emekli göçmenlerin KDMP çevresine gelmeden önce yaşadıkları yerin yerleşim türünün, çevreye yönelik davranışlarıyla ilişkisi gösterilmiştir. Buna göre yerin yerleşim türünün emekli göçmenlerin çevresel tutumlarıyla herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Anlamlılık değerine en yakın değer, 0,087 ile grubun ikinci ifadesidir (Çevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/ailemle paylaşıyorum.).

Tablo 23 Yaşanılan Yerin Yerleşim Türünün Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Tutum ve Davranışlarıyla İlişkisi

	Anlamlılık Değeri	Korelasyon Değeri
Çevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.	0,634	-0,043
Çevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/ailemle paylaşıyorum.	0,087	-0,152
Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.	0,976	0,003
Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.	0,904	-0,011
Doğal kaynakların hızlı tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.	0,552	-0,053
Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.	0,214	-0,111
Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.	0,139	-0,132
KDMP çevresindeki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak bu alandaki doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.	0,907	-0,010

4.7. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye İlişkin Düşünce, Puanlama, Algı ve Davranışlarıyla İlişkisi

4.7.1. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle İlişkisi

Ankete katılan göçmenlerin KDMP çevresinde yıl boyunca kalma sürelerinin çevreye yönelik düşünceleriyle ilişkisi incelendiği zaman beşinci soruda anlamlı bir korelasyon bulunduğu görülmektedir (Tablo 24). Beşinci soruda (Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldı?) anlamlılık değeri 0,023, korelasyon değeri ise 0,201 olarak bulunmuştur. Söz konusu değer, düşük pozitif korelasyonu işaret etmektedir. KDMP çevresine göç etmeden önce yörenin yerel halkıyla ilgili daha olumlu düşünceleri olanların, bu alanda fazla zaman geçirmeleriyle düşük korelasyonu göze çarpmaktadır.

Tablo 24 Emekli Göçmenlerin Kaz Dağı'nda Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Düşünceleriyle İlişkisi

	Anamlılık Değeri	Korelasyon Değeri
Araştırma alanında yaşadığınız çevrenin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?	0,097	0,148
Araştırma alanında ikamet ettiğiniz çevrede yaşayan yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?	0,099	0,147
Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce doğal çevreyle ilgili düşünceleriniz nasıldı?	0,347	0,084
Araştırma alanında bulunduğunuz yerin doğal çevresiyle ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?	0,097	0,148
Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldı?	0,023	0,201
Araştırma alanında yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?	0,234	0,106
Araştırma alanına göç etmeden önce geldiğiniz yerde, çevrenizden bu alanla ilgili herhangi bir bilgi aldıysanız bu bilginin niteliği nasıldı?	0,832	0,019
Geldiğiniz yerde yerel halkın yabancılarla karşı bakış açıları genel olarak nasıldır?	0,226	0,108

4.7.2. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi

Emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yıllık kalma sürelerinin bu alana yönelik puanlamalarıyla ilişkili olup olmadığı analiz edilmiştir (Tablo 25). Analiz sonucunda bu iki değişken arasında herhangi bir korelasyon bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 25 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Puanlamalarıyla İlişkisi

	Anlamlılık değeri	Korelasyon Değeri
Araştırma alanında bulunduğunuz sosyal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	0,610	0,046
Araştırma alanında bulunduğunuz ekonomik çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	0,244	0,104
Araştırma alanında bulunduğunuz doğal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	0,133	0,134

4.7.3. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Algularıyla İlişkisi

Emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yıl bazında kalma sürelerinin bu alanın çevresine dair algularıyla ilişkisi incelendiğinde on üç ve on beşinci ifadelerin korelasyon ilişkisini taşıdığı görülmektedir (Tablo 26). On üçüncü ifadenin (şaşırtıcı-sıkıcı) anlamlılık değeri 0,022 ve korelasyon değeri 0,204 iken, on beşinci ifade (sıra dışı-sıradan) ise anlamlılık 0,043, korelasyon ise 0,180'dir. Bu iki ifade düşük negatif korelasyon bulunduğu söylenebilir. Bir diğer deyişle, emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yıllık bulunma süresinin azalmasının söz konusu alanı daha sıkıcı ve sıradan bulmalarıyla düşük de olsa bağlantısı bulunmaktadır. Buna karşın, alanda daha çok zaman geçirenlerin KDMP çevresini şaşırtıcı ve sıra dışı bulmalarıyla düşük pozitif korelasyonu mevcuttur.

Tablo 26 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevre Algularıyla İlişkisi

	Anlamlılık değeri	Korelasyon Değeri
İyi-Nötr-Kötü	0,094	-0,149
Güzel-Nötr-Çirkin	0,258	-0,101
Huzurlu-Nötr-Huzur bozucu	0,723	0,032
Çeşitlilik içeren-Nötr-Tekdüze	0,536	-0,055
Canlı-Nötr-Cansız	0,255	-0,102
Anlaşılır-Nötr-Karışık	0,345	0,084
Merkezi-Nötr-Kopuk	0,266	0,100
Rahatlık veren-Nötr-Rahatsız edici	0,267	0,099
Doğal-Nötr-Yapay	0,154	-0,127
Akılda kalıcı-Nötr-Kimliksiz	0,126	-0,136
Düzenli-Nötr-Düzensiz	0,949	-0,006
Bakımlı-Nötr-Bakımsız	0,894	0,012
Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı	0,022	0,204
Temiz-Nötr-Kirli	0,481	0,063
Sıra dışı-Nötr-Sıradan	0,043	0,180
Havadar-Nötr-Bunaltıcı	0,702	0,034
Zengin-Nötr-Basit	0,093	-0,149
Kaliteli-Nötr-Bayağı	0,655	-0,040
Çekici-Nötr-İtici	0,386	-0,078
Sakin-Nötr-Hızlı	0,299	0,093
Ucuz-Nötr-Pahalı	0,499	-0,061
Misafirperver-Nötr-Konuk sevmeyen	0,916	-0,009
Çok kültürlü-Nötr-Homojen yapıya sahip	0,163	-0,124
Çağdaş-Nötr-Muhafazakar	0,654	-0,040

4.7.4. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresinde Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Davranışlarıyla İlişkisi

Emeklilerin KDMP çevresinde yıl boyunca kaldıkları sürenin, bu alanın çevresine yönelik davranışlarıyla ilişkili olup olmadığı analiz edilmiştir (Tablo 27). Analiz sonucunda herhangi bir korelasyon tespit edilmemiştir. Sekizinci ifade (Araştırma alanındaki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak araştırma alanındaki doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.) 0,057 anlamlılık değeriyle olması gereken baraja yakınlığına rağmen korelasyon için yeterli değildir.

Tablo 27 Emekli Göçmenlerin KDMP çevresindeki Yıl Boyu Kalma Sürelerinin Çevreye Yönelik Davranışlarıyla İlişkisi

	Anlamlılık Değeri	Korelasyon Değeri
Çevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.	0,192	0,117
Çevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/aileme paylaşıyorum.	0,268	0,099
Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.	0,718	0,032
Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.	0,421	0,072
Doğal kaynakların hızla tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.	1,000	0,000
Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.	0,134	-0,134
Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.	0,064	-0,165
KDMP çevresindeki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak Kaz Dağı'ndaki doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.	0,057	0,169

4.8. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Algılarının Çevresel Düşünce, Puanlama ve Davranışlarıyla İlişkisi

4.8.1. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Dair Algılarının Çevresel Düşünceleriyle İlişkisi

Ankete katılan emeklilerin KDMP çevresine ilişkin algılarıyla düşünceleri korelasyon analizine tabi tutulmuştur (Tablo 28). Çevre algısı bölümünün yedinci (merkezi-kopuk), yirmi birinci (ucuz-pahalı), yirmi üçüncü (çok kültürlü-homojen yapıya sahip) ve yirmi dördüncü (çağdaş-muhafazakâr) hariç bütün ifadelerinin, çevresel düşünce bölümünün en az bir ifadesiyle korelasyon ilişkisine sahip olduğu

belirlenmiştir. Spearman korelasyon analizine göre emekli göçmenlerin KDMP çevresini *iyi ve güzel* bir yer şeklinde algılamaları, doğal peyzajının olumsuz olduğunu düşünmeleriyle orta negatif korelasyon bağlantılıdır. Güzel algılamaları aynı zamanda yerel halkla ilgili düşüncelerinin, doğal çevreye ilişkin alana göç etmeden önceki ve göç ettikten sonraki görüşlerinin, yerel halka dair alana göç ettikten sonraki görüşlerinin tümünün olumsuz olmasıyla düşük negatif korelasyon bağlantılıdır. *Rahatlık verici* şeklinde algılanmasının, KDMP çevresinde yaşayan yerel halka yönelik olumsuz düşüncelerle orta negatif korelasyon ilişkisi görülmektedir. Bunların dışında göze çarpan bazı ilişkiler, *doğal* algısının, doğal çevreye yönelik düşünce değişiminin olumsuz olmasıyla düşük negatif; *sakin ve kaliteli* olduğu algısının yerel halkla ilgili düşüncelerin olumsuz hale gelmesiyle düşük negatif korelasyonlu bağlantılarıdır. Kısacası sözü edilen algılara sahip emekli göçmenlerin, KDMP çevresine yönelik olumsuz düşüncelerle ilişkisi azalma trendi göstermektedir.

Alan Hakkındaki Düşüncelere Dair Sorular	Araştırma alanında yaşadığınız çevrenin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?	Araştırma alanında ikamet ettiğiniz çevrede yaşayan yerel halkla ilgili düşünceleriniz iz nasıldır?	Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce doğal çevreyle ilgili düşünceleriniz nasıldı?	Araştırma alanında bulunduğunuz yerin doğal çevresiyle ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?	Araştırma alanında bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldı?	Araştırma alanında yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?	Araştırma alanına göç etmeden önce geldiğiniz yerde, çevrenizden alanla ilgili herhangi bir bilgi aldıysanız bu bilginin niteliği nasıldı?	Geldiğiniz yerde yerel halkın yabancılarla karşı bakış açıları genel olarak nasıldır?	
Alan Hakkındaki Algılara İlişkin Sorular	K.D.*	-,313	-,153	-,162	-,295	-,170	-,157	-,226	-,193
	A.D.**	,000	,086	,069	,001	,055	,078	,011	,030
İyi-Nötr-Kötü	K.D.	-,382	-,184	-,214	-,332	-,068	-,188	-,120	-,116
	A.D.	,000	,038	,016	,000	,445	,035	,178	,194
Güzel-Nötr-Çirkin	K.D	,043	-,297	-,051	,058	-,047	-,297	,008	-,060
	A.D.	,631	,001	,569	,516	,600	,001	,933	,503
Huzurlu-Nötr-Huzur bozucu	K.D.	,275	,053	-,135	,296	-,048	,013	,009	,108
	A.D.	,002	,552	,131	,001	,590	,888	,919	,228
Çeşitlilik içeren-Nötr-Tekdüze	K.D.	-,025	-,220	-,054	-,028	-,034	-,230	-,029	-,110
	A.D.	,784	,013	,545	,758	,701	,009	,746	,216
Canlı-Nötr-Cansız	K.D.	-,056	-,179	,010	-,052	-,066	-,151	,046	-,085
	A.D.	,529	,044	,915	,564	,463	,090	,611	,343
Anlaşılır-Nötr-Karışık	K.D.	,109	-,096	,009	,170	-,068	-,044	,044	,086
	A.D.	,222	,282	,917	,057	,445	,624	,619	,337
Merkezi-Nötr-Kopuk	K.D.	,043	-,315	,038	,058	,096	-,272	,076	,076
	A.D.	,631	,000	,669	,516	,282	,002	,398	,396
Rahatlık veren-Nötr-Rahatsız edici	K.D.	-,119	-,016	,100	-,223	,152	,036	,094	,026
	A.D.	,184	,855	,263	,012	,088	,690	,292	,775
Doğal-Nötr-Yapay	K.D.	-,100	-,136	,096	-,119	-,078	-,152	,053	-,206
	A.D.	,264	,126	,284	,183	,381	,088	,555	,020
Akılda kalıcı-Nötr-Kimliksiz	K.D.	,308	,154	-,135	,298	-,077	,117	-,031	,204
	A.D.	,000	,083	,132	,001	,392	,189	,732	,022
Düzenli-Nötr-Düzensiz	K.D.	,290	,151	-,018	,200	-,091	,113	,026	,232
	A.D.	,001	,091	,841	,025	,311	,207	,775	,009
Bakımlı-Nötr-Bakımsız	K.D.	,174	,012	-,169	,200	-,119	-,036	-,104	,057
	A.D.	,050	,890	,057	,024	,182	,686	,246	,522
Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı	K.D.	,243	,082	,000	,224	-,045	,049	,008	,232
	A.D.	,006	,358	1,000	,011	,617	,587	,933	,009
Temiz-Nötr-Kirli	K.D.	,245	,107	-,082	,230	-,105	,057	-,159	,041
	A.D.	,005	,232	,357	,009	,241	,527	,073	,648
Sıra dışı-Nötr-Sıradan	K.D.	-,111	,024	,140	-,156	-,025	-,081	-,079	-,186
	A.D.	,214	,790	,116	,079	,784	,365	,378	,036
Havadar-Nötr-Bunaltıcı	K.D.	,024	-,228	-,112	,047	-,227	-,245	-,174	,062
	A.D.	,786	,010	,210	,602	,010	,006	,051	,489
Zengin-Nötr-Basit	K.D.								
	A.D.								

Kaliteli-Nötr-Bayağı	K.D.	-,032	-,281	,015	-,006	-,173	-,309	-,013	,056
	A.D.	,721	,001	,870	,944	,051	,000	,882	,533
Çekici-Nötr-İtici	K.D.	-,114	-,266	-,028	-,064	-,028	-,271	,092	-,018
	A.D.	,201	,003	,757	,472	,755	,002	,305	,840
Sakin-Nötr-Hızlı	K.D.	-,055	-,241	-,115	,062	-,030	-,241	-,097	,077
	A.D.	,539	,006	,198	,485	,736	,006	,278	,388
Ucuz-Nötr-Pahalı	K.D.	-,093	,129	-,006	,092	,046	,155	,004	,041
	A.D.	,297	,148	,946	,303	,604	,081	,968	,644
Misafirperver-Nötr-Konuk sevmeyen	K.D.	-,040	-,010	,188	-,178	,002	-,007	,052	-,042
	A.D.	,654	,910	,034	,045	,982	,940	,560	,639
Çok kültürlü-Nötr-Homojen yapıya sahip	K.D.	-,050	,051	-,132	-,025	-,125	,055	-,082	,022
	A.D.	,580	,568	,138	,779	,162	,540	,358	,805
Çağdaş-Nötr-Muhafazakar	K.D.	-,050	,051	-,132	-,025	-,125	,055	-,082	,022
	A.D.	,580	,568	,138	,779	,162	,540	,358	,805

*: Korelasyon Değeri

** : Anlamlılık Değeri

Tablo 28 Emekli Göçmenlerin Araştırma Alanına Yönelik Çevre Algısıyla Çevresel Davranışlarının İlişkisi

4.8.2. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Dair Algılarıyla Çevreye Yönelik Puanlamalarının İlişkisi

Emekli göçmenlerin araştırma alanına yönelik çevre algısıyla davranışlarının birbiriyle bağlantısı incelenmiştir (Tablo 29). Analize göre *iyi, güzel, canlı, anlaşılır, merkezi, akılda kalıcı, şaşırtıcı, sıra dışı, zengin, kaliteli, çekici, misafirperver ve çok kültürlü* algıları; araştırma alanının ekonomik, sosyal ve doğal çevresine verilen düşük puanlarla orta derecede negatif korelasyona sahiptir. Bu algılara sahip olan emekli göçmenler, KDMP çevresine yönelik düşük puanla değil daha çok yüksek puanlarla ilişkilidirler.

Tablo 29 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Algısıyla Çevresel Puanlamalarının İlişkisi

KDMP Çevre Algısına İlişkin Sorular	Çevre Puanlamaları ile İlgili Sorular	Araştırma alanında bulunduğunuz sosyal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?		Araştırma alanında bulunduğunuz ekonomik çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?		Araştırma alanında bulunduğunuz doğal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?	
		K.D.	A.D.	K.D.	A.D.	K.D.	A.D.
İyi-Nötr-Kötü	K.D.		-,334		-,421		-,479
	A.D.		,000		,000		,000
Güzel-Nötr-Çirkin	K.D.		-,373		-,474		-,553
	A.D.		,000		,000		,000
Huzurlu-Nötr-Huzur bozucu	K.D.		-,414		-,086		-,004
	A.D.		,000		,339		,962
Çeşitlilik içeren-Nötr-Tekdüze	K.D.		-,108		-,260		-,287
	A.D.		,227		,003		,001
Canlı-Nötr-Cansız	K.D.		-,456		-,518		-,447
	A.D.		,000		,000		,000
Anlaşılır-Nötr-Karışık	K.D.		-,421		-,459		-,457
	A.D.		,000		,000		,000
Merkezi-Nötr-Kopuk	K.D.		-,325		-,340		-,276
	A.D.		,000		,000		,002
Rahatlık veren-Nötr-Rahatsız edici	K.D.		-,332		-,093		-,030
	A.D.		,000		,297		,735
Doğal-Nötr-Yapay	K.D.		-,173		-,270		-,395
	A.D.		,052		,002		,000
Akılda kalıcı-Nötr-Kimliksiz	K.D.		-,453		-,480		-,546
	A.D.		,000		,000		,000
Düzenli-Nötr-Düzensiz	K.D.		-,289		-,162		,046
	A.D.		,001		,069		,606
Bakımlı-Nötr-Bakımsız	K.D.		-,302		-,139		,003
	A.D.		,001		,119		,973
Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı	K.D.		-,321		-,344		-,492
	A.D.		,000		,000		,000
Temiz-Nötr-Kirli	K.D.		-,336		-,054		,022
	A.D.		,000		,550		,809
Sıra dışı-Nötr-Sıradan	K.D.		-,219		-,297		-,344
	A.D.		,014		,001		,000
Havadar-Nötr-Bunaltıcı	K.D.		-,039		-,060		-,012
	A.D.		,660		,506		,895
Zengin-Nötr-Basit	K.D.		-,431		-,404		-,328

	A.D.	,000	,000	,000
Kaliteli-Nötr-Bayağı	K.D.	-,543	-,593	-,527
	A.D.	,000	,000	,000
Çekici-Nötr-İtici	K.D.	-,606	-,595	-,577
	A.D.	,000	,000	,000
Sakin-Nötr-Hızlı	K.D.	-,176	,057	,040
	A.D.	,048	,526	,658
Ucuz-Nötr-Pahalı	K.D.	-,048	,237	,048
	A.D.	,591	,007	,594
Misafirperver-Nötr-Konuk sevmeyen	K.D.	-,596	-,175	-,193
	A.D.	,000	,050	,030
Çok kültürlü-Nötr-Homojen yapıya sahip	K.D.	-,257	-,319	-,271
	A.D.	,004	,000	,002
Çağdaş-Nötr-Muhafazakar	K.D.	-,468	-,140	-,264
Çağdaş-Nötr-Muhafazakar	A.D.	,000	,117	,003

4.8.3. Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Dair Algılarının Çevreye Yönelik Davranışlarıyla İlişkisi

Emekli göçmenlerin alana ilişkin algılarının çevreye yönelik tutum ve davranışlarıyla ilişkisi incelendiğinde “iyi” algısıyla, “Çevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/ailemle paylaşıyorum.” ifadesinin benimsenmesinin 0,202’lik değerle düşük pozitif korelasyon bağlantısı taşıdığı görülmüştür. “Güzel” algısıyla “Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.” ifadesinin benimsenmesinin 0,281’lik değerle düşük pozitif korelasyonu vardır. “Akılda kalıcı” algısının, “KDMP çevresindeki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak bu alandaki doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.” ifadesiyle -0,318’lik negatif orta korelasyonu bulunur. Bir başka deyişle, bu ifadeyi benimseyenler arttıkça, akılda kalıcı vurgusu yapanlar azalmaktadır. Araştırma alanını “şaşırtıcı” bulanlar “Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.” ifadesinin kabul edilmesiyle orta pozitif korelasyon (0,323) bağlantısı taşımaktadırlar (Tablo 30).

Davranış Soruları		Çevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.	Çevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarımla/ailemle paylaşırım.	Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.	Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.	Doğal kaynakların hızlı tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.	Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.	Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.	KDMP çevresindeki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak Kaz Dağı'ndaki doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.
Algı Soruları									
İyi-Nötr-Kötü	K.D.	,000	-,062	-,144	-,211	,000	,076	,081	,116
	A.D.	1,000	,487	,107	,017	1,000	,397	,367	,194
Güzel-Nötr-Çirkin	K.D.	,082	-,006	-,128	-,216	,000	,091	,097	,214
	A.D.	,359	,944	,153	,015	1,000	,308	,277	,016
Huzurlu-Nötr-Huzur bozucu	K.D.	-,024	-,004	,039	,083	,000	,063	,067	,001
	A.D.	,788	,967	,667	,352	1,000	,484	,456	,990
Çeşitlilik içeren-Nötr-Tekdüze	K.D.	-,096	,018	,148	,215	,000	,034	-,002	-,206
	A.D.	,283	,843	,098	,015	1,000	,701	,983	,020
Canlı-Nötr-Cansız	K.D.	-,043	,027	,062	,096	-,146	,072	,085	-,119
	A.D.	,634	,760	,488	,283	,101	,422	,339	,183
Anlaşılır-Nötr-Karışık	K.D.	-,042	-,006	-,070	-,061	-,207	-,126	-,109	,096
	A.D.	,636	,951	,432	,497	,020	,157	,222	,285
Merkezi-Nötr-Kopuk	K.D.	-,094	-,104	-,059	-,017	-,200	-,012	,000	,002
	A.D.	,295	,245	,511	,853	,024	,892	,993	,985
Rahatlık veren-Nötr-Rahatsız edici	K.D.	-,024	,064	-,018	-,011	,000	,063	,067	,001
	A.D.	,788	,473	,839	,899	1,000	,484	,456	,990
Doğal-Nötr-Yapay	K.D.	-,063	-,091	-,123	-,083	,000	,047	,050	,014
	A.D.	,482	,308	,167	,353	1,000	,602	,578	,872
Akılda kalıcı-Nötr-Kimliksiz	K.D.	-,055	-,049	-,098	-,021	,000	-,066	-,049	-,057
	A.D.	,536	,583	,275	,811	1,000	,462	,584	,527
Düzenli-Nötr-Düzensiz	K.D.	,108	-,011	,193	,253	-,132	-,152	-,121	-,056
	A.D.	,227	,903	,030	,004	,139	,088	,174	,528
Bakımlı-Nötr-Bakımsız	K.D.	,162	,083	,260	,323	,000	-,261	-,222	,028
	A.D.	,069	,352	,003	,000	1,000	,003	,012	,753
Şaşırtıcı-Nötr-Sıkıcı	K.D.	-,085	-,014	,031	,035	-,126	,047	,073	-,177
	A.D.	,344	,873	,725	,694	,159	,603	,417	,047
Temiz-Nötr-Kirli	K.D.	,117	,097	,261	,283	,000	-,290	-,256	,057
	A.D.	,190	,277	,003	,001	1,000	,001	,004	,524
Sıra dışı-Nötr-Sıradan	K.D.	-,100	,018	,139	,121	,000	-,170	-,135	-,318
	A.D.	,262	,837	,118	,175	1,000	,056	,131	,000
Havadar-Nötr-	K.D.	,029	-,002	-,046	-,078	,000	,033	,035	,077

Bunaltıcı	A.D.	,742	,980	,608	,385	1,000	,714	,697	,390
Zengin-Nötr- Basit	K.D.	-,071	-,013	,008	,031	-,127	-,109	-,077	-,126
	A.D.	,430	,887	,927	,728	,154	,222	,387	,158
Kaliteli-Nötr- Bayağı	K.D.	,051	,149	,110	,065	-,158	-,198	-,172	,050
	A.D.	,571	,095	,218	,470	,076	,026	,053	,575
Çekici-Nötr-İtici	K.D.	,026	,029	-,046	-,079	-,149	-,013	,004	,093
	A.D.	,770	,749	,604	,375	,093	,881	,964	,297
Sakin-Nötr-Hızlı	K.D.	-,027	-,044	-,123	-,155	-,130	-,070	-,043	,043
	A.D.	,767	,626	,167	,083	,145	,436	,635	,631
Ucuz-Nötr- Pahalı	K.D.	-,127	-,111	-,164	-,135	-,136	,102	,117	-,074
	A.D.	,154	,216	,066	,130	,127	,252	,189	,408
Misafirperver- Nötr-Konuk sevmeyen	K.D.	-,005	-,048	-,096	-,057	,000	-,059	-,125	,079
	A.D.	,956	,591	,284	,527	1,000	,509	,162	,379
Çok kültürlü- Nötr-Homojen yapıya sahip	K.D.	-,019	-,012	,214	,281	,130	,064	,085	-,198
	A.D.	,832	,895	,016	,001	,145	,471	,344	,026
Çağdaş-Nötr- Muhafazakar	K.D.	,036	,202	,114	,166	,000	,040	,043	-,015
	A.D.	,686	,023	,200	,063	1,000	,653	,632	,868

Tablo 30 Emekli Göçmenlerin KDMP Çevresine Yönelik Algılarının Çevresel Davranışlarıyla İlişkisi

4.9. Zihin Haritalarından Elde Edilen Bulgular

Araştırma alanındaki dokuz yerleşimin her birinde en az iki kişi olmak üzere toplam 30 kişiyle yapılan zihin haritası çalışmasında toplam 90 adet ifadeye yer verilmiştir. Emekli göçmenler Kaz Dağı'yla, KDMP çevresiyle ya da sadece yaşadıkları kırsal mahalleyle özdeşleştirdikleri unsurları belirtirken, birden sekize kadar değişen sayıda ifade kullanmışlardır. En fazla zihin haritası uygulanan kırsal mahalle 11 kişiyle Zeytinli'dir. Pınarbaşı, Ortaoba, Çamlıbel, Kavlaklar ve Avcılar'da ikişer kişiyle zihin haritası uygulaması yapılmıştır. Kimi emekli göçmenler Çanakkale'de bulunan Assos ve Zeus Altarı'nı, kimileri ise Altınoluk ve Akçay'a ait hususları zihin haritalarında göstermişlerdir (Tablo 31). 4 kişi zihin haritasında şekil ve yazı kullanırken diğer 26 kişi sadece yazı kullanmayı tercih etmiştir.

Emekli göçmenlerin zihin haritalarında öncelikle belirttikleri ifadenin 5 kez yazılan "*Edremit Körfezi manzarası*" olması dikkat çekmektedir. Bunu 4'er kez belirtilen "*Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası*", "*zeytin ağaçları*" ve "*su kaynakları*" takip etmektedir. İkinci sırada en çok belirtilen unsurlar 4'er defa olmak üzere "*Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası*" ve "*zeytin ağaçları*" ifadeleridir. "*Edremit Körfezi manzarası*" ikinci sırada en çok belirtilen üçüncü unsurdur. Üçüncü sırada ise en çok belirtilenler "*Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası*", "*zeytin ağaçları*" ve "*doğa*" ifadeleridir. Bir başka değinilmesi gereken husus ise zihin haritalarında belirtilen ve olumsuz anlamda sınıflandırılabilir dört ifadenin olmasıdır. Bunlar; "*yolların dar ve virajlı oluşu*", "*yolların dar ve yokuşlu olması*", "*otobüslerin sık olmayışı*", "*hızla bozulan körfez*" ifadeleridir. (Tablo 31).

Kullanılan ifadeler	Kırsal Mahalleler							
	1.sıra	2.sıra	3.sıra	4.sıra	5.sıra	6.sıra	7.sıra	8.sıra
Güre	Eski binalar	Tarihi cami	-	-	-	-	-	-
	İyi su çeşmesi	Güre Termal Otel	Çam ağacı	-	-	-	-	-
	Termal otel	Kaz Dağı manzarası	İçme suyu	-	-	-	-	-
Zeytinli	Sağlıklı ve bol oksijenli hayat	Kaz Dağı	Zeytin ve nar ağaçları	-	-	-	-	-
	Temiz hava	Zeytin ağaçları	Kaz Dağı	-	-	-	-	-
	Sütüven	Hasanboğuldu	Kaz Dağı	Tahta müze	Zeus Altarı	Assos	Tekne seferleri	
	Zeytin ağaçları	-	-	-	-	-	-	-
	Zeytin ağaçları	-	-	-	-	-	-	-
	Doğa	Hava	Su	-	-	-	-	-
	Sevgi ve su beldesi	Havası	Suyu	Doğası	Hızlı bozulan körfez	-	-	-
	Su kaynakları	Doğa	Ağaçlar	-	-	-	-	-
	Kaz Dağı	Şelaleler	-	-	-	-	-	-
	Doğallığı güzel	-	-	-	-	-	-	-
Pınarbaşı	Zeytin	Bal	Deniz	Güneş	Pazarları	Havası	Ucuz	Sağlıklı
	Kafe Zirve	Kaz Dağı manzarası	Doğa ile iç içe olmak	-	-	-	-	-
Tahtakuşlar	Edremit Körfezi manzarası	Zeytin ve nar ağaçları	-	-	-	-	-	-
	Düşler Vadisi	Dar sokaklar	-	-	-	-	-	-
	Cami	Kerpiç evler	-	-	-	-	-	-
Ortaoba	Etnografya Müzesi	Edremit Körfezi manzarası	-	-	-	-	-	-
	Kaz Dağı manzarası	Körfez manzarası	-	-	-	-	-	-
Çamlıbel	Yolların dar ve virajlı oluşu	Otobüslerin sık olmayışı	-	-	-	-	-	-
	Hasanboğuldu Şelalesi	Zeytin ağaçları	Kaz Dağı	-	-	-	-	-
	Memba su	Oksijen	Deniz	-	-	-	-	-

Kavlaqlar	Kaz Dağı	Körfez	Doğa	Yeşillik	Yabani hayvanlar	-	-	-
	Yolların dar ve yokuş olması	İnsanların cana yakın olması	Körfez manzarası		-	-	-	-
Kızılkeçili	Deniz	Zeytin	Doğa		-	-	-	-
	Zeytin	Deniz	Oksijen		-	-	-	-
	Hava	Kaz Dağı	Yağlık ve yeşil zeytin		-	-	-	-
Avcılar	Manzarası	Denizi	Oltayla balık tutmak	Limandaki balıklar	Limandaki gemiler	-	-	-
	Körfez manzarası	Eski binalar		-	-	-	-	-

Tablo 31 Emekli Göçmenlerin Zihin Haritalarında Belirttikleri İfadeler ve İfade Sıraları

4.9.1. Zihin Haritası Uygulamasına Katılan Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri

Yaş aralığında en çok görülen grup 10 kişiyle 61-65 yaş aralığındakilerdir. Bunu 9 kişiyle 56-60 yaş aralığındakiler takip etmektedir. 76 yaş ve üstünde zihin haritasına katılan sadece bir emekli göçmen bulunmaktadır. 71-75 yaş aralığında katılan emekli göçmen bulunmamaktadır (Tablo 32-Şekil 14).

Zihin haritası uygulamasına katılan emekli göçmenlerin demografik ve sosyoekonomik profilleri incelenmiştir (Tablo 32). 19 erkek, 11 kadın emekli göçmenin zihin haritasına dahil olduğu görülmektedir (Tablo 32- Şekil 15).

Zihin haritasına katılan emekli göçmenlerden en fazla bulunan grup sekizer kişiyle ilköğretim ve lise mezunlarıdır. Lisansüstü eğitime sahip 5 kişi bulunmaktadır ve bu grup zihin haritasına en az katılan emekli göçmen grubunu teşkil etmektedir (Tablo 32- Şekil 16). Anketlerin aksine zihin haritasına en çok katılan emekli göçmen gruplarının ilköğretim ve lise mezunları olması dikkat çekmektedir.

Medeni durum açısından en fazla zihin haritası yapılan grup, anketlerde olduğu gibi evli olanlardır. 23 evli emekli göçmenle bu çalışma yapılmıştır. Kalan zihin haritaları 2 bekar, 2 boşanmış 3 de diğer (yani kocasını-karısını kaybetmiş vs.) emekli göçmenle yapılmıştır (Tablo 32- Şekil 17).

Gelir durumu açısından üç grup arasında eşit bir dağılım gözlenmiştir. 1501-3000 TL arası, 3001-5000 TL arası ve 5001 TL ve üstü gelire sahip onar kişi zihin haritasına katılmıştır. (Tablo 32- Şekil 18).

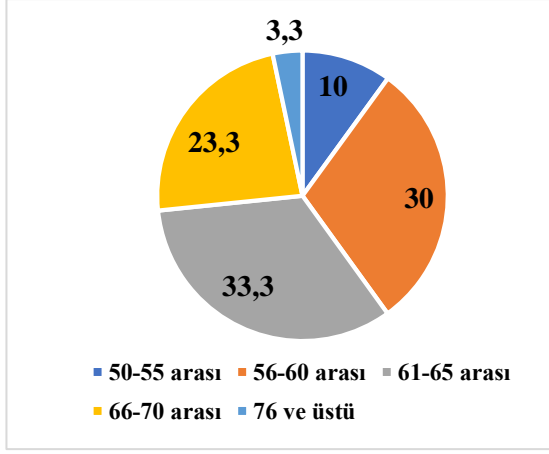
Meslek açısından bakıldığında kamu görevlileri 9 kişiyle ilk sırada gelmektedir. Diğer grubundakiler (2 demir tüccarı, 1 gemi kaptanı, 2 psikolog) 5 kişiyle ikinci sıradadır. İşçiler grubu 4 kişiyle üçüncü sırada bulunmaktadır (Tablo 32-Şekil 19).

Zihin haritasına katılan emekli göçmenlerin dokuzu İstanbul'dan, beşi İzmir'den, üçü de Çanakkale'den araştırma alanındaki yerleşimlerden birine gelmişlerdir. Tekirdağ ve Bursa'dan 2 kişi gelmiştir. Diğer illerden gelen (1 Van, 2 Ankara, 2 Samsun, 1 Edirne, 1 Mersin, 1 Adana, 1 Yalova olmak üzere) 9 kişi zihin haritası çalışmasına katılmıştır (Tablo 32- Şekil 20).

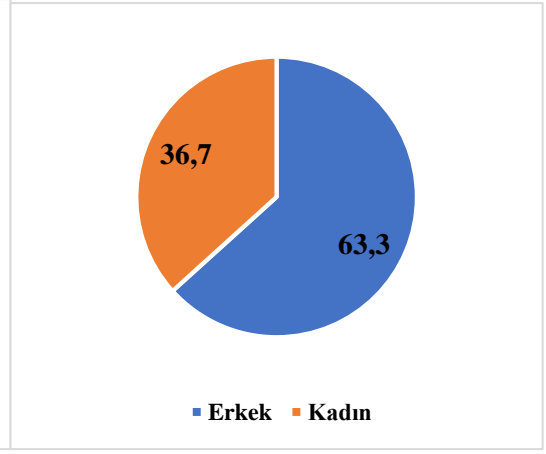
Tablo 32 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Demografik ve Sosyoekonomik Profilleri

<u>Cinsiyet</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Erkek	19	63,3	
Kadın	11	36,7	0,490
<u>Yaş</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
50-55 arası	3	10,0	
56-60 arası	9	30,0	
61-65 arası	10	33,3	
66-70 arası	7	23,3	1,117
76 ve üstü	1	3,3	
<u>Medeni Durum</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Evli	23	76,7	
Bekar	2	6,7	
Boşanmış	2	6,7	1,009
Diğer	3	10,0	
<u>Eğitim</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
İlköğretim	8	26,7	
Lise	8	26,7	
Ön lisans	2	6,7	1,501
Lisans	7	23,3	
Lisansüstü	5	16,7	
<u>Meslek</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
Kamu Görevlisi	12	40	
İşçi	4	13,3	
Esnaf	3	10,0	2,639
Mühendis	3	10,0	
Serbest Meslek	3	10,0	
Diğer	5	16,66	
<u>Gelir Durumu</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
1501-3000 TL arası	10	33,3	
3001-5000 TL arası	10	33,3	0,830
5001 TL ve üstü	10	33,3	
<u>Geldikleri yer</u>	<i>f</i>	Yüzde (%)	sd
İstanbul	9	30,0	
İzmir	5	16,7	
Çanakkale	3	10,0	
Bursa	2	6,7	2,106
Tekirdağ	2	6,7	
Diğer	9	30,0	

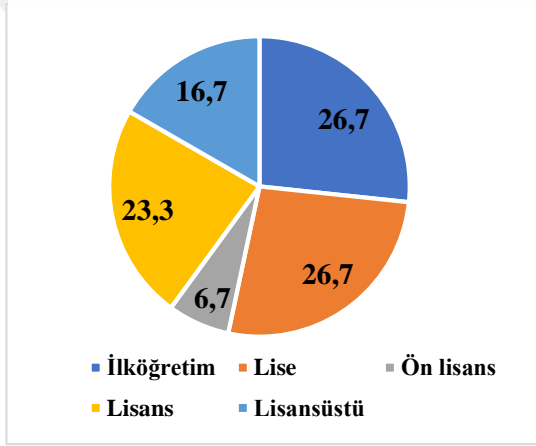

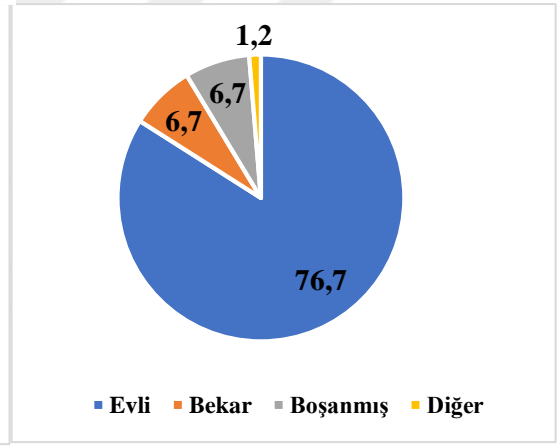
Şekil 14 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

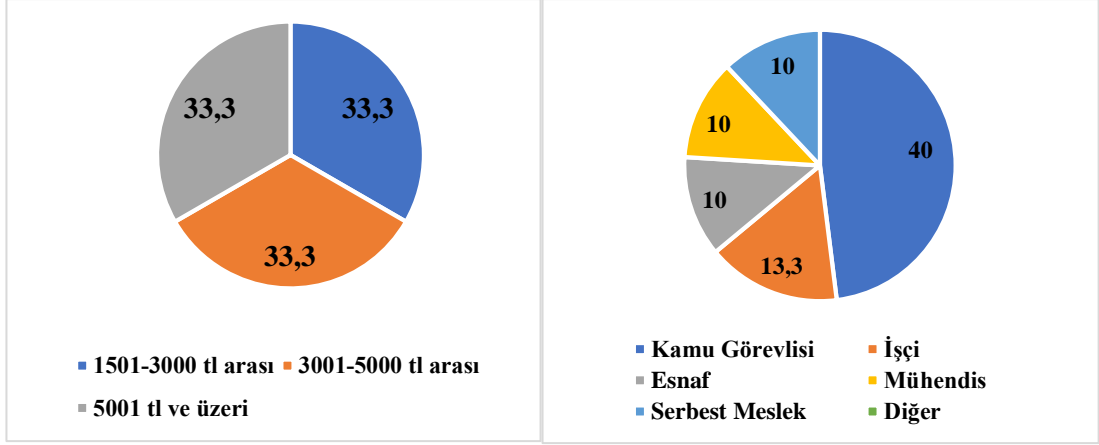
Şekil 15 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Şekil 16 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

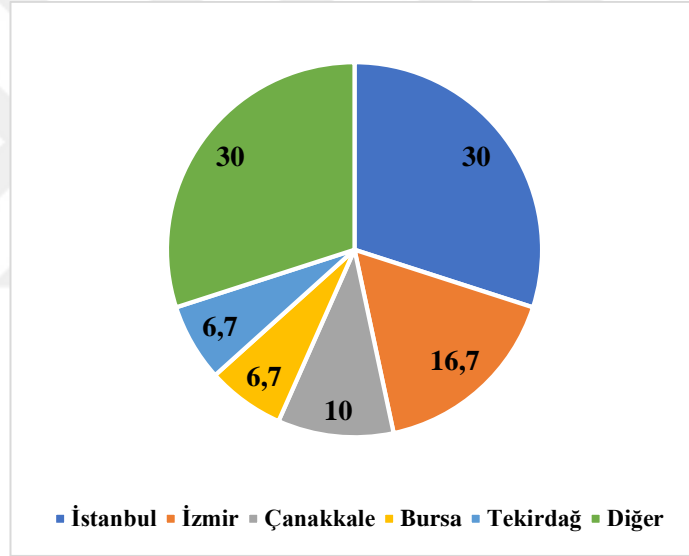

Şekil 17 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Şekil 18 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 19 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Mesleklerine Göre Dağılımı

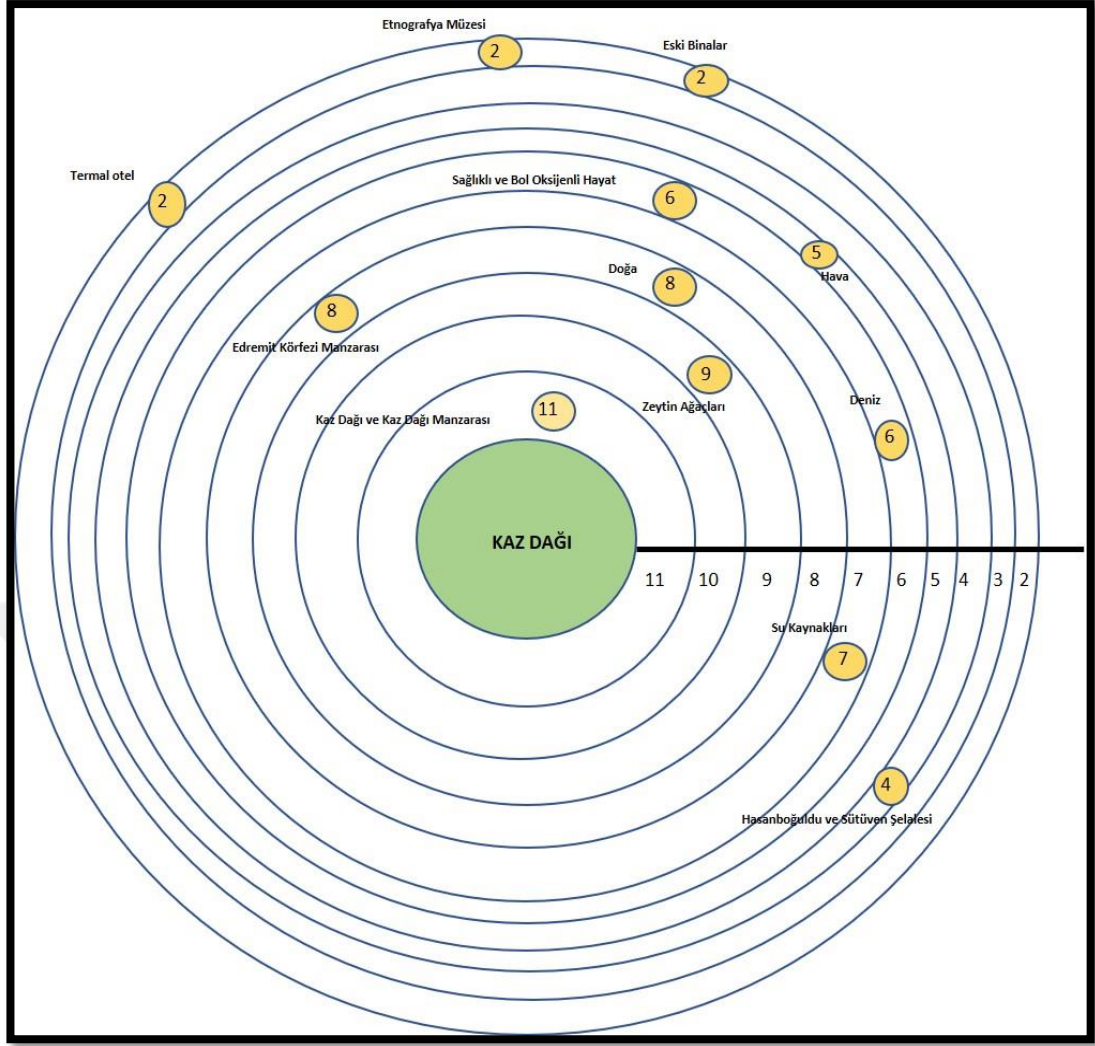
Şekil 20 Zihin Haritasına Katılan Emekli Göçmenlerin Göç Etmeden Önce Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı

4.9.2. Zihin Haritalarında Belirtilen Unsurların Dağılımı, Sıralaması ve Yüzdesi

Emekli göçmenlere uygulanan zihin haritalarında en fazla belirtilen 11 ifade ile “Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası” ifadesidir. Bunu 9 kez belirtilen “zeytin ağaçları” takip etmektedir. “Edremit Körfezi manzarası” ve “doğa” 8 kez zihin haritalarında belirtilmiştir. Bunları 7 kez belirtilen “su kaynakları” ifadesi takip etmektedir. 2’şer kez belirtilen 3 ifade (*Eski binalar, termal otel, Etnografya Müzesi*); 1’er kez belirtilen 20 ifade (*Düşler Vadisi, bal, yabancı hayvanlar, Kafe Zirve, cami, Etnografya Müzesi, yolların dar ve virajlı olması, yolların dar ve yokuş olması, dar sokaklar, kerpiç evler, otobüs seferlerinin sık olmaması, insanların canayakın olması, oltayla balık tutmak, Zeus Altarı, pazarları, limandaki balıkçılar, limandaki gemiler, Assos, tekne seferleri, ucuz*) bulunmaktadır (Tablo 33). Ayrıca, zihin haritalarında birer kez belirtilen ifadelerin çok sayıda olması ve çağrışım burcu tekniğiyle göstermenin anlamsız olmasından dolayı, birer kez gösterilen 20 ifade hariç bütün ifadeler çağrışım burcu tekniğiyle gösterilmiştir (Şekil 21).

Tablo 33 Zihin Haritalarında Belirtilen Öğeler, Sıralamaları, Sıklıkları ve Yüzdeleri

Bahsedilen Öğeler	f	Yüzde (%)
Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası	11	12,2
Zeytin Ağaçları	9	10
Edremit Körfezi manzarası	8	8,88
Doğa	8	8,88
Su kaynakları	7	7,77
Deniz	6	6,66
Sağlıklı ve bol oksijenli hayat	6	6,66
Hava	5	5,55
Hasanboğuldu ve Sütüven Şelalesi	4	4,44
Diğer	26	28,88
Toplam	90	100

Şekil 21 Zihin Haritalarında Belirtilen İfadelere Dayalı Çağrışım Burcu

Çağrışım burcunda dairenin merkezine en yakın olan unsur (Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarası) emekli göçmenler tarafından en çok belirtilen ifadedir. Bir diğer deyişle, emekli göçmenlere yaşadıkları yer ve yakın çevresiyle ilgili algıları sorulduğunda, akıllarına en fazla gelen imge Kaz Dağı ve Kaz Dağı manzarasıdır. Araştırma alanındaki Tahtakuşlar mahallesinde yer alan Etnografya Müzesi, Güre'ye yakın bir konumda bulunan termal oteller ve her kırsal mahallede rastlanan eski binalar iki defa belirtilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Davranışsal coğrafyada da sıklıkla savunulduğu üzere insanların yaşadıkları mekâna yönelik algıları, düşünce ve davranışlarıyla ilişkili olabilmektedir. Bu nedenle, insanların yaşadıkları mekândaki beşeri, ekonomik ve fiziki çevrelerine yönelik davranışlarının mekânsal algı ve imajlarıyla doğrudan bağlantılı olduğunun söylenmesi pek yanlış olmayacaktır. Mekânsal algıların, düşünce ve tutumların söz konusu ilişkisi her insanda olduğu gibi emekli göçmenlerde de görülebilmektedir. Fakat emekli göçüyle ilgili literatürde emekli göçmenlerin mekânsal algıları, düşünceleri ve tutumlarının araştırılmadığı görülmüştür. Bu durum, literatürde büyük bir eksiklik oluşturmaktadır. Çünkü emekli göçmenler birçok yönleriyle özel bir grubu oluşturmaktadır ve göç ettikleri yerdeki çevreyi yoğun bir şekilde etkileyebilmektedirler. Dolayısıyla bu çalışmada emekli göçmenlerin mekânsal algı, düşünce ve davranışlarının incelenmesi ihtiyacı doğrultusunda hareket edilmiştir.

Araştırma örnekleminde yer alan emekli göçmenlerden erkek olanların kadınlara göre daha fazla oldukları gözlenmiştir. Bu durum, ilgili literatürdeki çoğu çalışmaya kıyasla farklılık göstermektedir. Emekli göçü ile ilgili pek çok çalışmada örnekleme yer alan kadın emekli göçmenlerin erkeklere göre daha fazla oldukları görülmüştür (Karakaya ve Turan, 2006; Südaş, 2012; Özerim, 2012; Sander ve Bell, 2014).

Gelir durumu açısından yine literatürde pek karşılaşılmayan bir tablo ortaya çıkmıştır. Örnekleme emekli göçmenlerin % 30'u 3000 TL'ye kadar aylık gelire sahiptir. Bir başka deyişle, araştırma alanındaki her üç emekli göçmendenden biri alt gelirdendir. Bu durum, emekli göçmenlerin orta-üst sınıftan olması savına tezat bir durum sergilemesi açısından önemlidir.

Örnekleme emekli göçmenlerin eğitim durumuna bakıldığında ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim almış olanların yani üniversite eğitimi görmüş emekli göçmenlerin toplam örneklemin yarısından fazlasını oluşturduğu görülmektedir. Fakat yine de yüksek oranda ilköğretim ve lise eğitimine sahip olanların bulunduğu anlaşılmaktadır. Ortaya çıkan bu durum, literatürde alışık olunandan farklı bir yapı sergilemektedir. Çünkü ilgili literatürde emekli göçmenlerin çoğunlukla eğitimleri üst

seviye olan insan topluluğunu oluşturduğu vurgulanmıştır (Williams vd. 1997; O'Reilly, 1995; King vd. 1998; Unutulmaz, 2007; Bolender, 2010; Özerim, 2012). Araştırma alanına yakın bir yerde bulunan Ayvalık'taki emekli göçmenleri konu edinen çalışmada Ayvalık'taki lisansüstü eğitime sahip emekli göçmenlerin oranı % 14,8 çıkmıştır (Südaş, 2012), Bu çalışmanın örneklemindeki emekli göçmenlerin % 14,2'si lisansüstü eğitim almıştır. Kısacası, Südaş'ın (2012) çalışmasına benzer yüzdelerle karşılaşıldığı belirtilebilir.

Emekli göçmenlerin KDMP çevresine Türkiye'nin pek çok şehirden geldikleri görülmüştür. Güneydoğu Anadolu hariç her bölgeden gelen emekli göçmen bulunmaktadır. İstanbul ve İzmir'den KDMP çevresine göç edenlerin toplam örneklemin yarısını oluşturması önemli bir noktadır. Emekli göçü, çalışmanın önceki bölümlerinde belirtildiği gibi gelişmiş alanlardan daha az gelişmiş veya gelişmekte olan alanlara doğru gerçekleşmektedir. Araştırmada da bununla paralel bir sonuç çıkmıştır. Araştırma alanına göç eden emekli göçmenlerin büyük bir kısmı İstanbul ve İzmir'den, yani Türkiye'nin pek çok açıdan gelişmiş büyükşehirlerinden, Kaz Dağı gibi gelişmişlikten öte, farklı yönleriyle öne çıkan bir alanı tercih etmişlerdir. Bu durum da emekli göçmenlerin sakinlik ve huzur arayışıyla doğrudan ilgilidir. İstanbul ve İzmir'de stresli, bunaltıcı, yorucu bir hayatı olan emekliler, coğrafi olarak da bu şehirlere yakın bulunan ve sakinliği, huzuru bulabileceklerini düşündükleri KDMP çevresine göç etmektedirler. Bunun dışında İstanbul, İzmir, Çanakkale, Bursa, Balıkesir ve Tekirdağ gibi araştırma alanına kısa mesafede bulunan alanlardan gelenlerin, toplam örneklemin yaklaşık % 75'ini oluşturması dikkat çekicidir.

KDMP çevresine gelen emekli göçmenlerin hem turist hem yerleşik olarak genellikle günümüzden en az 15-20 yıl önce geldikleri araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. 5 yıl ve daha öncesinde göç edenler azınlıkta kalmıştır. Emekli göçmenlerin büyük bir kısmının bu denli uzun bir zamandır araştırma alanında bulunmalarının sebeplerinden biri bu çevrede daha önce yaşayan akrabalarının/arkadaşlarının bulunabilmesidir. Yaşamlarının erken dönemlerinde aileleriyle bu çevreye gelenler, çalışma dönemleri bittiğinde daha önce olumlu hisler besledikleri bu alana göç etmeyi tercih etmişlerdir. Böylece mekâna ilişkin algıları, göç kararlarında önemli bir rol oynamıştır. 5 yıl ve daha önce gelenlerin azınlıkta kalmasını ise emekli göçmenlerin araştırma alanına yönelik bazı memnuniyetsizlikleriyle ilişkilendirmek mümkündür. Yapılan anketler sırasında emekli göçmenlerin bir kısmı, KDMP çevresindeki doğal

görünümde birtakım bozulmaların olduğunu, eskiye kıyasla doğallık anlamında olumsuz anlamda farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Bahsi geçen emekli göçmenlerin KDMP çevresine ilişkin bakış açılarındaki bu değişim, alana göç etme potansiyeli olan emekli göçmenleri de etkilemekte ve buraya yalnızca turizm amaçlı gelmelerine veya hiç gelmemelerine neden olmaktadır. Bunun dışında, turizm amaçlı gelişlerinde yöreye ilişkin aynı olumsuz bakış açısının potansiyel emekli göçmenlerde de başkalarından etkilenmeksizin ortaya çıkması, ziyaretlerinin sadece turistik olarak kalmasına yol açmaktadır. Bir başka deyişle, bu grubun KDMP çevresine ilişkin mekân algıları göç kararlarında fazlasıyla etkili olmaktadır. Emekli göçünün son yıllarda artış göstermesi gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda (Südaş, 2012), KDMP çevresine göç edenlerin son yıllarda azalması düşündürücü ve üzerinde durulması gereken bir noktadır.

Araştırma örnekleminde yer alan emekli göçmenlerin yarıya yakın bir kısmı, buraya göç etmeden önce yaşadıkları yeri yılda dörtten fazla kez ziyarete gittiklerini ve bu ziyaretlerin nedeninin çoğunlukla akraba/arkadaşları olduğunu belirtmişlerdir. KDMP çevresinde yılda 3-6 ay kadar belirtenlerin oranı da yine en fazladır. Yıl boyunca araştırma alanında kaldığını ve memleketlerini ziyaret etmediklerini belirtenlerin oranının da çok az olması, örneklemdaki emekli göçmenlerin memleketleriyle bağlarını tamamen koparmadıklarını ortaya koymaktadır. Bir diğer deyişle, KDMP çevresinde ikamet ettikleri konutu tek evleri olarak görmemektedirler. Fakat yine de yılın büyük bölümünü memleketlerinde geçirseler bile emekli göçmenler her yıl KDMP çevresine gelme ihtiyacı hissetmektedirler.

Her 10 emekli göçmenden 7'si ailelerinin veya arkadaşlarının memleketlerinde bulunmaları nedeniyle buralara gittiğini belirtmişlerdir. Evlerinin orada olması nedeniyle gittiklerini belirtenlerin oranı yüksek çıkmamıştır. Bu durum, örneklemdaki emekli göçmenlerin KDMP çevresinde yaşadıkları yerle bağlarının kopmadığını göstermektedir.

Emekli göçmenlerin mülkiyet durumu incelendiğinde, neredeyse on kişiden dokuzunun kendi evleri olduğu ortaya çıkmıştır. Geriye kalan kısımdakiler ya kirada oturmakta ya da arkadaşlarının/akrabalarının yanında kalmaktadır. Bir lokasyonda ev sahibi olmanın o lokasyona dair bağlılığı arttıracak gerçeği göz önüne alındığında örneklemdaki emekli göçmenlerden ev sahibi olanların, diğerlerine oranla KDMP çevresine genellikle daha bağlı olduklarını belirtmek mümkündür.

Araştırma alanındaki kırsal mahallelerin hiçbirinde emekli göçmenlerin yerel halktan izole mimari görünülerinin ve sosyal ilişkilerinin olmaması da dikkat çekilmesi gerek başka bir noktadır. Literatürde bazı emekli göçmenlerin gittikleri yerlerde yerel halktan kopuk bir yaşam sürdürdükleri ve güvenli siteleri içeren yapılaşmaları ortaya çıkardıkları görülmektedir (O'Reilly, 1995; 2003; Casado-Diaz, 2004; Platt, 2011). Bununla birlikte, çalışma alanında bunun tam tersi bir durum olduğunu belirtmek mümkündür. Bu durumu ortaya çıkaran en önemli sebeplerden biri, emekli göçmenlerin hatırı sayılır bir bölümünün, Kaz Dağı'na uzun yıllar önce aileleriyle birlikte gelmeleri, uzun zamandır burada bulunmaları yerel halkla yakın sosyal ilişkiler kurmaları ve yerel halktakiler gibi alt-orta gelir grubundan olmalarıdır.

Çalışmada emekli göçmenlerin araştırma alanının doğal çevresini büyük bir çoğunlukla tamamen olumlu veya olumlu bulduğu görülmüştür. Tamamen olumsuz olarak gören kimse yokken olumsuz görenler azınlıktadır. Emekli göçmenlerin alana ilişkin en çok havadar, sakin, doğal ve huzurlu algılarının bulunmasıyla, ayrıca doğal çevreye dair puanlamalarının yüksekliğiyle birleştiğinde bunun tutarlı ve beklenen bir durum olduğu söylenebilir. Bunun dışında örneklemdaki her üç emekli göçmenden birinin KDMP çevresini sıradan bulmaları da önemlidir. Hiçbir emekli göçmenin alanı bunaltıcı ve merkezden kopuk olarak algılamaları bir başka önemli noktadır. Özellikle evrendeki bazı alanlara toplu taşıma bile bulunmamasına (Pınarbaşı) ya da kısıtlı olmasına rağmen (Kavlaklar, Ortaoba) “*merkezden kopuk*” seçeneğinin belirtilmemiş olması ilginçtir. Bu durumun, örneklemdaki emekli göçmenlerden tümünün kendi araçlarının olmasıyla bağlantılı olduğu söylenebilir. Ayrıca, yerel halkla ilgili algıları ise doğal çevredeki kadar olmasa bile olumludur. Söz konusu algıların farklılığı, çalışmanın önceki kısımlarında belirtilen algısal mekânların KDMP çevresindeki emekli göçmenlerde de bulunması ve araştırma alanının tek ve biricik olmamasıyla paralellik göstermektedir.

Örneklemdaki neredeyse her 10 emekli göçmenden 9'unun KDMP çevresine göç ettikten sonra alandaki doğal çevreye yönelik görüşlerinin olumlu veya tamamen olumlu anlamda değiştiği anlaşılmıştır. Her 10 emekliden 7'sinin ise yerel halkla ilgili görüşlerinin olumlu veya tamamen olumlu anlamda değiştiği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, KDMP çevresinin buraya göç eden emeklileri pozitif etkilediği söylenebilir.

Çalışmada elde edilen en önemli sonuçlardan biri, erkeklerin araştırma alanına yönelik düşüncelerinin kadınlara göre daha olumlu olması ve çevreye zarar verenleri daha çok uyarmalarıdır. Öte yandan, kadınlar burayı daha şaşırtıcı ve sıra dışı bulmaktadır. Bu nedenle kadınların alana yönelik olumlu düşüncelerinin ve algılarının, çevreye yönelik bazı davranışlarına erkekler kadar belirgin bir şekilde yansımadağı görülmediğı söylenebilir.

Emekli göçmenlerin araştırma alanındaki doğal çevreye karşı hassasiyetlerinin olduğu görülmektedir. Çevreyi korumaya yönelik pek çok tutumu fazlasıyla benimsedikleri, KDMP çevresine yönelik hassasiyetlerinin de çoğunlukla göç ettikten sonra oluştuğı anlaşılmaktadır. Alanın taşıdığı potansiyeli ve barındırdığı zenginlikleri, yakından görüp yaşadıklarında daha iyi anladıkları ve buna göre davrandıkları anlaşılmıştır. Bu durum aynı zamanda Arı ve Hurley'nin (2010) çalışmasıyla paralellik göstermesi bakımından önemlidir.

Büyükşehirlerden araştırma alanına gelenlerin kasabadan gelenlere oranla alana ilişkin puanlama, düşünce ve davranışta anlamlı bir farklılıkların olmadığı görülmektedir. Bununla beraber, büyükşehirden gelen emekli göçmenlerin kasabadan gelenlere göre alanı daha canlı, anlaşılır ve çekici bulmaları önemli bir noktadır.

Emekli göçmenlerin yıllık olarak KDMP çevresinde kaldıkları sürenin, yerel halkla ilgili düşünceleriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Alanda yıl içinde daha çok kalanlar genellikle yerel halka yönelik olumlu düşünce taşımaktadırlar. Ayrıca, alanı daha sıra dışı ve şaşırtıcı bulanların burada yıl içinde daha çok kaldıkları anlaşılmıştır. Bu durum, emekli göçmenlerin mekânla ilgili bazı algılarının, buralarda vakit geçirdikleri zamanla paralellik gösterdiğini açıklaması bakımından önem taşımaktadır.

Araştırma sonucunda emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik bazı algılarıyla düşüncelerinin ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, KDMP çevresini iyi, güzel, düzenli, bakımlı bulanların doğal çevre hakkında da olumlu düşüncelere sahip olduğu belirlenmiştir. Yerel halkla ilgili olumlu düşünenlerin ise alanı aynı zamanda huzurlu, rahatlık veren, güzel, sakin, canlı ve sıra dışı buldukları ortaya çıkmıştır. Tam tersi olarak örneğin, alanı sıradan, kötü, çirkin ve rahatsız edici bulanlar, daha çok yerel halkla ilgili olumsuz düşüncede olanlardır. Dolayısıyla olumlu algıların, olumlu düşünceleri; olumsuz algıların olumsuz düşünceleri beraberinde getirdiğini belirtmek mümkündür.

KDMP çevresiyle ilgili emekli göçmen algılarının çoğunun hem doğal, hem ekonomik hem de sosyal çevreye yönelik puanlamalarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, araştırma alanındaki sosyal, ekonomik ve doğal çevreye yüksek puan verenler, aynı zamanda alanı iyi, güzel, canlı, anlaşılır, merkezi, şaşırtıcı, sıra dışı, zengin, kaliteli, misafirperver halka sahip ve çok kültürlü bulanlardır. Görüldüğü gibi KDMP çevresine yönelik verilen yüksek puanlarla olumlu algıların paralelligi söz konusudur. Bunun tam tersi yani olumsuz algıların varlığı da verilen düşük puanlarla ilişkilidir.

Algı ve davranışların ilişkisi incelendiğinde çevreye yönelik bazı davranışların ve algıların pozitif veya negatif korelasyona sahip olduğu görülmüştür. Örneğin, *“Alanın doğal ve beşeri çevresinin sahip olduğu kaynaklar eşsizdir ve insanların buna uygun davranması gerekir.”* anlayışını benimseyenler aynı zamanda alanı güzel algılayanlardır. Bir başka örnek ise *“Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.”* davranışını benimseyenlerin alana yönelik düzenli ve temiz algılarının daha fazla olmasıdır. Negatif korelasyon anlamında örnek verilmesi gerekirse *“Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.”* anlayışını benimsemeyenler genellikle alanı kötü ve çirkin bulanlardır. Yine *“Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.”* ifadesini doğru bulmayanlar, aynı zamanda alanın temiz, bakımlı ve sıra dışı olduğunu düşünenlerdir. Tüm bunlar göz önüne alındığında KDMP çevresine dair pek çok algının benimsenen davranışlarla paralel ve ilişkili olduğu anlaşılmıştır.

Emekli göçmenler zihin haritalarında Kaz Dağı havasından çok, Kaz Dağı manzarası, zeytin ağaçları ve Edremit Körfezi manzarasını belirtmişlerdir. Kaz Dağı havası en çok belirtilen sekizinci ifade olmuştur. Fakat bu noktada şunu da belirtmek gerekir: Edremit Körfezi manzarası en çok belirtilen ifade olmasına rağmen Körfezin bozulduğunu zihin haritasında ifade eden emekli göçmenin bulunması ilginçtir. Buna karşın Edremit Körfezi’ne ve Kaz Dağı’na yönelik olumsuz algıları da olmakla birlikte bu algılarının azlığının altının çizilmesi gerekmektedir. Zihin haritalarında gösterilen toplam 90 ifadenin sadece 4’ü olumsuzdur. Bu durum, her ne kadar anketlere katılan emekli göçmenlerden bazıları tarafından son yıllarda KDMP çevresinin bozulmalarına uğradığı belirtilse bile alanla ilgili olumlu algıların çok daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, zihin haritaları ve anketlerdeki düşünce ve algıların benzer olduğu, emekli göçmenlerin çoğunlukla KDMP çevresine olumlu baktıkları

rahatlıkla söylenebilir. Zihin haritalarında bir başka dikkat çekilmesi gereken nokta, zihin haritası uygulamasına katılan emekli göçmenlere yaşadıkları yerle ilgili algılarını belirtmeleri istendiğinde Körfez, Altınoluk ve Akçay'a yönelik unsurları da göstermeleridir. Dolayısıyla emekli göçmenler Kaz Dağı ve Edremit Körfezi'ni ayrılmaz bir bütün olarak görmektedirler.

Araştırma alanında yer alan kırsal mahallelerden biri olan Pınarbaşı'nda yaşayan neredeyse her iki kişiden birinin emekli göçmen olduğu görülmektedir. Mahallede yaşayan gençlerin iş konusunda sıkıntılı olmaları ve başka alanlara gitmeleri, bu oranı ortaya çıkaran en önemli nedenlerden biridir. Pınarbaşı'nda emekli göçmenlerin göç destinasyonunda sahip oldukları konut modelini gösteren en dikkat çekici örneklerden biri de bulunmaktadır (Foto 8).

Foto 8 Pınarbaşı'ndaki Emekli Göçmen Konutundan Bir Fotoğraf

Zeytinli, Güre ve Kızılkeçili ise en fazla emekli göçmenin yaşadığı alanlardır. Bu üç mahalle de tipik kırsal bölge özellikleri göstermekle birlikte kentsel özellikler de taşıyan mekânlardır. Emekli göçmenlerin yaşadıkları konutların kentsel mekânlarda sıklıkla gözlemlenen görünüme sahip olması bu savı desteklemektedir.

Kentsel görünüm, genel çerçevede yaşam tarzı göçünün, özelde ise refah göçü ve emekli göçünün hem nedeni hem de sonucudur. Nedenidir; çünkü yaşam tarzı göçmenleri gittikleri yerde farklı peyzajları ortaya çıkarabilmektedirler. Sonucudur; çünkü, kentsel boyutları olan, aynı zamanda kırsal yönü olan bu alanlar daha fazla

emekli göçmen çekmekte ve alanların kentsel görünümü gittikçe belirginleşmektedir. Ayrıca şu noktayı belirtmek önem taşımaktadır: Güre (Foto 9), Zeytinli ve Kızılkeçili’de (Foto 10) söz konusu şehrsel görünüm izlerinin olmasından dolayı kırsal idilden söz etmek pek mümkün olmasa da araştırma alanında kalan altı yerleşimde (Foto 11, Foto 12 ve Foto 13) Benson ve O’Reilly’nin (2009) ortaya koyduğu sınıflandırmadaki kırsal idil alt türünün açığa çıktığı söylenebilir. Çünkü, Benson ve O’Reilly’nin belirttiği kırsal idil kavramındaki gibi bu alanlarda da emeklilerin sakin, huzurlu bir alan arayışı ve toprağa dönüş hareketi söz konusudur (Benson ve O’Reilly, 2009).

Foto 9 Güre’de Yer Alan Bazı Emekli Göçmen Konutları

Foto 10 Kızılkeçili’deki Kentsel Yapılaşmadan Bir Fotoğraf

Foto 11 Ortaoba’da Yer Alan Kırsal Bir Konut

Foto 12 Kavlaklar’da Bulunan Geleneksel Bir Konut Örneği

Foto 13 Tahtakuşlar'dan Bir Konut
Örneği

İlgili literatürde genellikle emekli göçmenlerin sıcak iklim ve düşük yaşam giderleri motivasyonu ile bu göç türüne katıldığı ortaya çıkmıştır (O'Reilly, 1995; King vd. 1998; O'Reilly, 2003; Casado-Diaz vd. 2004; Karakaya ve Turan, 2006; Unutulmaz, 2007; Özerim, 2008; Südaş, 2008; Kırkulak ve Balkır, 2009; Özerim, 2012; Südaş, 2012). Fakat bu çalışma, KDMP çevresindeki emekli göçmenlerin sıcak iklim ve düşük yaşam giderlerinden çok; manzara, sakinlik, doğa, temiz hava ve su kaynaklarını ön plana aldığını ortaya çıkarmıştır. Göç motivasyonu açısından iklimin araştırma alanında bulunan emekli göçmenler için geçerli olmamasının nedeni, bu çalışmada da ortaya çıktığı gibi emekli göçmenlerin daha çok İstanbul, İzmir, Çanakkale, Bursa, Balıkesir ve Tekirdağ gibi Kaz Dağı'na benzer veya daha sıcak iklimlerin egemen olduğu yerlerden gelmeleridir. Literatürde çoğunlukla belirtildiği üzere soğuk iklimden sıcak iklime geçiş burada söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle, araştırma alanındaki emekli göçmenler açısından sıcak iklimin göç sebebi olarak pek benimsendiği söylenemez. Düşük yaşam giderlerinin bu çalışmada göç motivasyonu olarak ön plana çıkmamasının göstergesi araştırma alanında bulunan emekli göçmenlerin alışverişlerinin ucuz mu pahalı mı olduğunu irdeleyen algı sorusunda yarıya yakın bir kesimde nötr ya da pahalı ifadelerinin tercih edilmesidir. Özetle, emekli göçmenlerin buldukları çevrede alımlarını ucuz yaptıklarına yönelik baskın bir kabulden söz etmek mümkün değildir.

Sağlık organizasyonunun, KDMP çevresinde yeterli olmaması büyük bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Zeytinli, Güre, Ortaoba ve Kızılkeçili dışında diğer kırsal mahallelerde sağlık ocağı bulunmaması emekli göçmenler açısından sorun

oluşturmaktadır. Sağlık ocağı bulunmayan mahallelere haftanın belirli günlerinde sağlık personelleri gelmektedir. Fakat bu durum yöredeki insanlar için yeterli olmamakta ve insanlar en yakınlarında bulunan sağlık ocaklarını veya Edremit'teki hastaneleri tercih etmektedirler. Böyle bir olumsuzluğun araştırma alanında mevcut olması, Bolender'in (2010) belirttiği üzere emekli göçmenleri destinasyona çekebilen güçlü sağlık organizasyonunun bu alanda etkili olmamasına yol açmaktadır.

O'Reilly'nin 1995 yılında belirttiği emekli göçmen sınıflandırması dikkate alındığında araştırma alanındaki emekli göçmenlerin büyük çoğunluğunun *mevsimsel ziyaretçiler* ve *geri dönenlerden* oluştuğu görülmektedir. Bu grup, yılın 3 ila 6 ay arası süreçte araştırma alanındaki mahallelerinde kalmaktadır. Yılın büyük bir kısmında araştırma alanında kalan *yerleşikler* de kaydadeğer sayıda bulunmaktadır. Fakat yıl boyunca KDMP çevresinde kalan *gurbetçiler* azınlıkta kalmıştır. Bu durum, daha önceki açıklamayla paralellik göstermektedir. Örnekteki emekli göçmenler, memleketleriyle ve KDMP çevresinde yaşadıkları yerle bağlarını koparmamakta ve memleketleriyle araştırma alanı arasında yıl içinde gidip gelerek bu bağların mevcudiyetini göstermektedirler.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında yapılan anket ve zihin haritaları sırasında bazı emekli göçmenler, 2012 yılında Büyükşehir Belediye Kanunu'nun çıkmasıyla birlikte köylerin idari statülerinin değişip Edremit ilçesine bağlı birer kırsal mahalle olmalarının bazı düzensizliklere yol açtığını belirtmişlerdir. Söz konusu alanlar köy tüzel kişiliği idaresi altında iken daha bakımlı, düzenli ve temiz olduğunu, Edremit Belediyesi'nin ise bu konuda gereken özeni göstermediğini söylemişlerdir. Araştırma alanındaki doğanın değerinin bilinmesi sadece halkın veya emekli göçmenlerin hassasiyetiyle oluşabilecek bir durum değildir. Yerel yönetimlerin de bu hassasiyete ortak olması şarttır. Edremit Belediyesi'nin alanın milli park olmasından dolayı, çevresel hassasiyetin bütüncül olarak sağlanması amacıyla belediye temizlik hizmetlerini alandaki yerleşimlere daha etkili bir şekilde götürmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle milli park statüsü kağıt üstünde kalmamalı ve uygulamada da titizlikle yerine getirilmelidir. Söz konusu sıkıntılara çözüm bulunması, KDMP çevresine daha fazla emekli göçmen gelmesine önayak olabilecektir. Emekli göçmenlerin daha çok gelmesinin iki açıdan önem taşıdığını belirtmek mümkündür: Birincisi, araştırma

bulgularından da anlaşılacağı gibi emekli göçmenler, araştırma alanındaki doğal çevreye duyarlıdır. Bu nedenle, doğal çevreyle alakalı olarak daha hassas ve daha özenli bir toplum yapısının ortaya çıkacağı söylenebilir. Bu hassasiyetin, yerel yönetimleri etkileme ihtimali de emekli göçmen sayısı ile paralel olarak artacaktır. Bir diğer önemli konu, KDMP çevresinde alışılmamış bir durum söz konusu olsa bile emekli göçmenlerin genellikle orta ve üst gelir grubundan olmalarıyla bağlantılıdır. Daha çok emekli göçmenin KDMP çevresine gelmesi, bölgedeki ekonomiyi canlandıracak ve yeni iş olanaklarının ortaya çıkmasını sağlayabilecektir. Bu durum, Pınarbaşı'nda görüldüğü gibi mahallelerini ekonomik nedenlerden dolayı terk edip başka yerlere giden yerel halktan bazı insanların tekrar memleketlerine dönmeleri ihtimalini kuvvetlendirecektir.

KDMP'deki alan kılavuzlarının bir kısmı tarafından, buralara daha fazla emekli göçmen çekebilmek adına bu topluluğa özel etkinlikler ve tanıtımlar yapılmalıdır. Daha önce belirtildiği gibi emekli göçmenler karakteristik özellikler içeren bir topluluktur ve bu nedenle, onların ilgisini cezbedebilecek şekilde bir kılavuzluk yapılması gerekmektedir. Bunun dışında, alana göç etme potansiyeli olan emekli göçmenlerin alandaki dikkat çeken doğaya zarar verilmemesi adına KDMP çevresine yönelik, çevre sorumluluğu aşılatabilecek anlatımlar yapılmalıdır. Ayrıca Bolender'in (2010) ortaya koyduğu gibi, emekli göçmenlerin ikamet ettiği bazı destinasyonlarında geleneksel olmayan emekli göçü çekicilikleri bulunmaktadır. Özellikle sağlık organizasyonları bunların en başında gelmektedir. KDMP çevresinde de özellikle Güre Kaplıcaları gibi sağlık açısından faydalı olması dolayısıyla emekli göçmenlere fazlasıyla hitap edebilecek unsurların tanıtımlarda ön plana çıkarılması, öte yandan yine sağlık organizasyonları içerisinde bulunan bakım evlerinin KDMP çevresinde kurulması alana daha fazla emekli göçmen çekilebilmesini sağlayacaktır.

Bu çalışma, emekli göçmenlerin KDMP çevresine yönelik düşünce, algı ve tutumlarına odaklanmıştır. Çevresel düşünce, algı ve tutumun bir de yerel halk boyutu bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu özel alanda yaşayan yerel halkın çevreye yönelik tutum, algı ve düşüncelerini içeren çalışma yapılması son derece önem taşımaktadır. İki grup arasında karşılaştırma yapılabilmesi açısından da böyle bir araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Rowles ve Watkins'in (1993) daha önce belirtilen emekli göçü destinasyonu gelişim aşamaları, küçük topluluklarda uygulanabilecek bir modeldir. Bu çalışmada

emekli göçmenlerin mekân algıları ön plana alınmıştır. Fakat bu gelişim aşamalarının detaylı olarak araştırıldığı bir çalışmanın Türkiye bazında KDMP çevresi gibi küçük topluluklarda yapılması mekânların emekli göçü açısından hangi aşamada ve ne durumda bulduklarının anlaşılmasına sebep olmasıyla kalmayıp; göç çalışmalarına, coğrafya bilimine ve emekli göçü literatürüne büyük katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat, N. (2002). *Bitmeyen göç: Konuk işçilikten ulus ötesi yurttaşlığa*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akengin, H. Ayaydın, Y. (2017). Mekânı algılama ve zihin haritalarının geliştirilmesi üzerine bir araştırma. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 36, 48-56.
- Akgün, B. (2009). *Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) ve yakın çevresinde ekoturizm modeli üzerine araştırmalar* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akkılıç, M. E. Günalan, M. (2007). Edremit Körfezi'nde turizm problemleri ve çözüm önerileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ. İ. B. F. Dergisi*, 12 (9), 121-127.
- Aksoy, B. Koç, H. (2012). Türkiye'de öğrenim gören lisans öğrencilerinin zihin haritasında Avrupa Birliği algısı (Ankara ili örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 196, 107-123.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (20), 292-303.
- Alba, R. Rumbaut, R. G. Marotz, K. (2005). A distorted nation: Perceptions of racial/ethnic group sizes and attitudes toward Immigrants and other minorities. *Social Forces*, 84 (2), 901-919.
- Aliağaoğlu, A. (2007). Davranışsal coğrafyaya bir örnek: Öğrenci merkezli Balıkesir şehir imajı. *Fırat üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 17-44.
- Aliağaoğlu, A. Çildam, S. Y. (2017). Balıkesir'de şehirselleşme: Şehirselleşme problemlerinin tespitine yönelik bir araştırma. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22 (37), 35-52.
- Aliağaoğlu, A. Uzun, A. (2017). Üniversite öğrencilerinin şehir imajlarına yönelik bir araştırma: Balıkesir Üniversitesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (1), 39-58.
- Altundal, M. Ö. Somuncu, M. (2017). *Küresel bir eğilim olarak refah göçü: Dağlık alanlarda yeni mekân organizasyonunu anlamak*. Türk Coğrafya Kurumu 75. Kuruluş Yılı Uluslararası Kongresi, Ankara.
- Amedeo, M. D. Golledge, R. G. (2003). Environmental perception and behavioral geography. G. L. Gaile, C. J. Willmott (Ed.) *Geography in America: At the Dawn of the 21st Century* (ss. 133-148), Oxford: Oxford University Press.
- Anonim. (2018). *The housing market is recovering in the Costa del Sol*. Erişim tarihi: 15.06.2018, <http://www.ignacio-acosta-sorge.com/the-housing-market-is-recovering-in-the-costa-del-sol/>.

- Anonim. (2018). *Kuşadası nerede nasıl gidilir?* Erişim tarihi: 15.06.2018, <https://gezievreni.com/kusadasi-nerede-nasil-gidilir>.
- Andersson, L. Dahlgren, B. (1974). Spatial perception and degree of realization: a case-study in the geography of decision-making. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, 56 (1), 28-43.
- Arı, Y. (2004a). *Effects of cultural diversity on ecological sustainability at national parks of Balıkesir: A comparative analysis*, Proceedings of The Third Turkey-Romania Geographic Academic Seminar, Balıkesir.
- Arı, Y. (2004b). *Environmental impacts of Cilbak rituals at Kazdağı National Park, Turkey*. Proceedings of The Third Turkey-Romania Geographic Academic Seminar, Balıkesir.
- Arı, Y. (2009). *Eko turizm mi ego turizm mi? Kazdağı (Balıkesir) örneği*. V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Ankara.
- Arı, Y. (2017). Çevresel determinizmden politik ekolojiye: Son 100 yılda Dünya’da ve Türkiye’de insan-çevre coğrafyasındaki yaklaşımlar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22 (37), 1-34.
- Arı, Y. Hurley, P. (2010). Doğal zenginlikler ve politik ekolojik dönüşümler: Edremit Körfezi örneği, Balıkesir. *TUCAUM, VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara.
- Arı, Y. Köse, A. (2009). Cultural diversity and nature: Nature conservation at Kazdağı National Park. K. Donert (Ed.), *Mensch und buch Verlag*, Berlin: Herodot Book Series.
- Arı, Y. Soykan, A. (2006). Kazdağı Milli Parkı’nda kültürel ekoloji ve doğa koruma. *Türk Coğrafya Dergisi*, 44, 11-32.
- Ayaşlıgil, T. (2012). Kazdağları’nın peyzajı ve rekreasyon potansiyeli. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 353-358. Balıkesir.
- Ayhan, Ç. K. Özkök, F. Yılmaz, O. (2012). SWOT analizi uygulanarak Kalkım Beldesinin (Kaz Dağı) kırsal turizm potansiyelinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 435-442. Balıkesir.
- Aymankuy, Y. (2012). Turizmde destinasyon yönetimi ve pazarlaması açısından Kazdağları (Kazdağları yöresi için uygulanabilir bir destinasyon yönetim örgütü önerisi. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 405-416. Balıkesir.
- Bakırtaş, İ. Tekinşen, A. (2004). Dünya Savaşları ve Büyük Buhran arasındaki etkileşimin ekonomi politiği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 83-100.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Balkır, C. Böcker, A. G. M. (2015). A comparison of residence, social security and citizenship strategies of Turkish return migrants and Dutch retirement migrants in Turkey. A. B. Karaçay, D. Ş. Sert, Z. G. Göker (Ed.), *Waves of diversity: Socio-political implications of international migration in Turkey* (ss. 179-224). Istanbul: The ISIS Press 2015.
- Balkır, C. Kırkulak, U. B., (2014). Antalya’da Yaşayan Yerleşik Yabancı Emekli Göçmenlerin Yerel Ekonomiye Etkisi. M. Tuna (Ed.), *Türkiye ve yeni uluslararası göçler* (ss. 1-25). Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Bartram, D. Poros, M. V. Monforte, P. (2017). *Göç sürecinde temel kavramlar*. Ankara: Hece Yayınları.
- Bekaroğlu, E. Yavan, N. (2013). Modern Türk Coğrafyasının tarihsel gelişiminde Batılı coğrafya okullarının etkisi: Ampirik bir analiz. *Beşeri Coğrafya Dergisi*, 1 (1), 51-66.
- Benson, M. O’Reilly, K. (2009). Migration and the search for a better way of life: A critical exploration of lifestyle migration. *The Sociological Review*, 57 (4), 608-625.
- Benson, M. O’Reilly, K. (2016). From Lifestyle migration to lifestyle in migration: categories, Cconcepts and ways of thinking. *Migration Studies*, 4 (1), 20-37.
- Bergman, E. F. (1995). *Human geography, cultures, connections and landscapes*. Printice Hall: USA.
- BM. (2017). *International Migration Report*. New York.
- Bolender, B. C. (2010). *Fields of dreams or diamonds in the rough: unconventional retirement migration* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kansas State University, Manhattan, Kansas.
- Bozok, D. (2004). *Ekoturizm ve Kaz Dağı’nda bir uygulama*. I. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir.
- Bozok, D. Kahraman, K. (2015). Kırsal turizmde yöresel yemek kültürünün rolü: Balıkesir. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5 (1), 85-90.
- Böcker, A. G. M. Balkır, C. (2012). Migration in later life. Residence, social security and citizenship strategies of Turkish return migrants and Dutch retirement migrants in Turkey. C. Grütters, A. Terlouw (Ed.), *Nijmegen migration law working papers series* (ss. 1-93). Nijmegen: Radboud University.
- Bunting, T. E. Guelke, L. (1979). Behavioral and perception geography: A critical appraisal. *Annals of the Association of American Geographers*, 69 (3). 448-462.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Casado-Diaz, M. A. (2006). Retiring to the Costa Blanca: A cross-national analysis. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 32(8), 1321-1339.

- Casado-Diaz, M. A., Kaiser, C., Warnes, A. M., (2004). Northern European retired residents in nine Southern European areas: Characteristics, motivations and adjustment, *Ageing&Society*, 24, 353-381.
- Coşkun, R. Altunışık, R. Yıldırım, E. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Couclelis, H. Golledge, R. (1983). Analytic research, positivism, and behavioral geography. *Annals of the Association of American Geographers*, 73 (3). 331-339.
- Cürebal, İ. Efe, R. Sönmez, S. Soykan, A. (2012). *Kazdağları ekosistemi ve ekolojisi. Kazdağları Ulusal Çalıştayı, Bildiriler Kitabı, 2-3 Haziran 2012*, 93-110. Güre-Edremit.
- Çok, A. T. (2018). 1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve Türk basınına yansımaları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çevirgen, A. (2007). Edremit yöresinde ekoturizme yönelik bir talep araştırması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (12)- 45-67.
- Day, F. A. Barlett, J. M. (2000). Economic impact of retirement migration on the Texas Hill Country, *Journal of Applied Gerontology*, 19 (1), 78-94.
- Demir, E. Saatçioğlu, Ö. İmrol, F. Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Curr Res Educ*, 2 (3), 130-148.
- Demirbaş, G. (2012). *Kadınların mekân algısı ve mekânı kullanma biçimleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Demirci, A. (2014). Literatür Taraması. Y. Arı, İ. Kaya (Ed.), *Coğrafyada araştırma yöntemleri* (ss. 73-107). Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Deniz, A. Özgür, E. M. (2010). Rusya'dan Türkiye'ye uluslararası göç: Antalya'daki Rus göçmenler, *Ege Coğrafya Dergisi*, 19 (1), 13-30.
- Dereli, D. Arı, Y. (2012). Kazdağı Milli Parkı'nda ziyaretçi yönetimi. *Kazdağları III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 179-186. Balıkesir.
- Doğan, S. Özasan, Y. (2017). Kırsal alan gelişimi açısından kırsal turizm ve kırsal turizmin dünyadaki durumu. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 61-78.
- Emekli, G. (2004). *Yeni bin yılda sürdürülebilir turizmin Kaz Dağı ve yakın çevresi için önemi*. I. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir.
- Emiroğlu, B. D. (2013). *Kazdağı yöresinde yaşayan yerel halkın kırsal turizme bakışının değerlendirilmesi: Adatepe ve Mehmetalan köyleri örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Erbilen, Ü. S. (2012). Kentsel mekân algılamasına bir örnek: Gazimağusa (İsmet İnönü Bulvarı). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 157-166.
- Erniş, İ. I. Y. (2012). *Fiziksel elemanların yüzer yapılarda mekân algısına olan etkileri: Çevre ve insan davranışı ilişkisi bağlamında irdelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eşen, S. Ö. (2007). *Kentsel donatı elemanlarının çevresel imge üzerine etkileri: Kuşadası sahil bandı örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Fidell, L.S. Tabachnick, B. G. Preparatory Data Analysis. J. A. Schinka, W. F. Velicer (Ed.), *Handbook of Psychology* (ss. 115-142). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Fournier, G. M. Rasmussen, D. W. Serow, W. J. (1988). *Elderly migration: For sun and Money. Population Research and Policy Review*, 7, 189-199.
- Gemalmaz, Ş. (2008). *Kentsel mekân algısında yapay aydınlatmanın kullanımı ve kent imajı ile ilişkilendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Golledge, R. (2008). Behavioral geography and the theoretical/quantitative revolution. *Geographical Analysis*, 40 (3), 239-257.
- Green, P., (2014), Contested realities and economic Circumstances: British later-life migrants in Malaysia. *Contested Spatialities, Lifestyle Migration and Residential Tourism*, Abingdon: Routledge.
- Gustafson, P. (2001). Retirement migration and transnational lifestyles. *Ageing & Society*, 21, 371-394.
- Haas, W. H., Serow, W. J., (1993). Amenity retirement migration process: A model and preliminary evidence, *Gerontologist*, 33 (2), 212-220.
- Harari, Y. N. (2015). *Hayvanlardan tanrılara sapiens insanlık türünün kısa bir tarihi*. İstanbul: Kolektif Kitap.
- Hoggart, K., Buller, H., (1995). Retired British home owners in rural France, *Ageing & Society*, 15 (3), 325-353.
- Huber, A. O'Reilly, K. (2004). The construction of Heimat under conditions of Individualised modernity: Swiss and British elderly migrants in Spain. *Ageing & Society*, 24, 327-351.
- Hunt, M. E. Marshall, L. J. Merrill, J. L. (2002). Rural areas that affect older migrants. *Journal of Architectural and Planning Research*, 19 (1), 44-56.
- IOM. (2017). *World Migration Report*. Cenevre.
- IUCN (2011). *What is a protected area*. Erişim tarihi: 30.10.2018, <https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about>.

- Jordan, T. (1978). Perceptual regions in Texas. *Geographical Review*, 68 (3), 293-307.
- Kara, B. (1997). *Kentsel mekanların algılanması ve mekânsal imaj ile Bornova Kenti meydanı örneğinde bir bilişsel haritalama çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karadağ, A. Turut, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin kentsel çevre algısı üzerine bir araştırma: İzmir örneği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 11 (1), 31-51.
- Karakaya, E. Turan, A. H. (2006). Türkiye'ye yabancı emekli göçü: Didim'in yeni sakinleri ve bölgeye ekonomik etkileri. *İktisat-İşletme-Finans*, 21(246), 122-132.
- Karğı, S. (2010). *Kıyı turizminden alpinizme sürdürülebilir turizm (Burhaniye Edremit Kaz Dağı örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Karn, V. A. (1977). *Retiring to the seaside*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Kavak, M. (2015). *Edremit Körfezi kuzey kıyılarında yerel halkın ekoturizme yönelik bilinç algısı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6 (1), 47-48.
- Kırkulak, B., Balkır, C. (2009). Turkey, the new destination for international retirement migration. H. Fassmann (Ed.), *Migration and mobility in Europe: Trends, patterns and control*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- King, R., Warnes, A. M., Williams, A. M. (1998). International retirement migration in Europe, *Population, Space and Place*, 4 (2), 91-111.
- King, R., Warnes, A. M., Williams, A. M. (2000). *Sunset lives: British retirement migration in Southern Europe*, Oxford: Berg.
- Korpela, M. (2010). Me, myself and i: Western lifestyle migrants in search of themselves in Varanasi, India, *Rasaala*, 1 (1), 53-73.
- Larimore, A. E. (1969). Environment and spatial perception: An approach to research in African rural geography. *Canadian Journal of African Studies*, 3 (1), 276-280.
- Lefebvre, H. (1991). *Production of space*. Oxford: Basil Blackwell.
- Lewis, L. A. Degani, A. Hudson, T. (1980). The measurement and explanation of the spatial perception of Africa: A Nigerian viewpoint. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 62 (1), 33-38.
- Lynch, K. (2017). *Kent imgesi* (İ. Başaran, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Matthews, M. H. (1984). Cognitive Maps: A comparison of graphic and iconic techniques. *Journal Article*, 16 (1), 33-40.

- Milli Parklar Kanunu (1983), T. C. Resmi Gazete, 18132, 11 Ağustos 1983.
- Mutluer, M. Südaş, İ. (2005). Yabancıların Türkiye’de mülk edinimi: Coğrafi bir yaklaşım. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14 (1), 45-50.
- O’Reilly, K. (1995). A new trend in European migration: Contemporary British migration to Fuengirola, Costa del Sol, *Geographical Viewpoint*, 23, 1995, 27.
- O’Reilly, K., (2003). When is a tourist? The articulation of tourism and migration in Spain’s Costa Del Sol, *Tourist Studies*, 3 (3), 301-317.
- O’Reilly, K. (2007). Intra-European migration and the mobility-enclosure dialectic. *Sociology*, 41 (2), 277-293.
- Ono, M., (2008). Long-Stay Tourism and International Retirement Migration: Japanese Retirees in Malaysia, Yamashita et al., eds. *Transnational Migration in East Asia Senri Ethnological Reports*, 77, 151–162.
- Özel, N. (1999). Kaz Dağı orman vejetasyonu üzerine fitososyolojik ve fitoekolojik araştırmalar. *Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Yayınları, Teknik Bülten Serisi*, 11.
- Özerim, M. G. (2008). *Avrupa’da uluslararası emekli göçü ve yeni bir varış ülkesi olarak Türkiye* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özerim, M. G. (2012). Emekli göçleri rotasında Türkiye: Avrupalı emekli göçmenlerin Türkiye algıları ve Türkiye’yi tercih etme nedenleri. *Journal of Yasar University*, 28 (7), 4766-4787.
- Özgen, N. (2010). Bilim olarak coğrafya ve evrimsel paradigmaları. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19 (2), 1-25.
- Öztura, E. (2010). *Truva Tarihi Milli Parkı, Kaz Dağı Milli Parkı ve Spil Dağı Milli Parkı ziyaretçilerinin Türkiye’de milli park kavramı ve eğitimi üzerine görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Özyakışır, D. (2013). *Göç: Kuramsal ve bölgesel bir uygulama*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Platt, K. W. (2011). *Gringotenango: The U.S. retirement migration to Antigua, Guatemala* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) University at Albany, State University of New York, New York.
- Punch, K. F. (2005). Sosyal araştırmalara giriş: Nicel ve nitel yaklaşımlar (D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Rodriguez, V. Fernandez-Mayoralas, G. Rojo, F. (1998). European retirees on the Costa del Sol: a cross-national comparison. *International Journal of Population Geography*, 4(2), 183-200.

- Rodriguez, V. Fernandez-Mayoralas, G. Rojo, F. (2004). International retirement migration: Retired Europeans living on the Costa Del Sol, Spain. *Population Review*, 43 (1), 1-36.
- Rowles, D. G. Watkins, J. F. (1993). Elderly migration and development in small communities. *Growth and Change: A Journal of Urban and Regional Policy*, 24 (4), 509-538.
- Saatcı, G. (2012). Turistik çekicilik unsuru olarak milli parklar: Kazdağları üzerine üzerine kavramsal bir analiz. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 451-456. Balıkesir.
- Sander, N. Bell, M. (2014). Migration and retirement in the life course: an event history approach. *Journal of Population Research*, 31 (1), 1-27.
- Sardinha, J., (2013). Lifestyle migrants in Central Portugal: strategies of settlement and socialisation. M, Janoschka, H, Haas (Ed.), *Contested Spalities Lifestyle Migration and Residential Tourism* (ss. 16), Rutledge: Abingdon.
- Satıl, F. Tümen, G. Dirmenci, T. Çelik, A. Arı, Y. Malyer, H. (2006). Kazdağı Milli Parkı ve çevresinde (Balıkesir) etnobotanik envanter çalışması 2004-2006. *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi*, 5, 171-203.
- Serengil, Ş. M. (2000). Kapıdağ Yarımadası`nda bulunan ikinci konutların turizm amaçlı değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Soykan, A. Arı, Y. (2004). *Kazdağı Milli Parkı`nda eko-turizm kılavuzu eğitimi*, I. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir.
- Sunil, T. S. Rojas, V. Bradley, D. E. (2007). United States' linternational retirement migration: The reasons for retiring to the environs of Lake Chapala, Mexico. *Ageing&Society*, 27, 489-510.
- Südaş, İ. (2009). Uluslararası emekli göçünün Türkiye'nin kıyı kentleri üzerindeki etkileri, *5. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 135-146. Ankara.
- Südaş, İ. (2012). *Avrupa Ülkelerinden Türkiye'nin batı kıyılarına yönelik göçler: Marmaris, Kuşadası ve Ayvalık ilçelerinde karşılaştırmalı bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Südaş, İ. Mutluer, M. (2010). Daha iyi bir hayata doğru: Yaşam biçimi göçü. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19 (1), 31-47.
- Südaş, İ. Mutluer, M. (2008). Ekonomik etkileri açısından Türkiye'nin turizm merkezlerine yönelik Avrupalı göçleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 17 (1-2), 51-59.
- Tağıl, Ş. (2012). Kazdağı Milli Parkı'nda arazi örtüsü organizasyonunu kontrol eden jeomorfometrik faktörler: Bir CBS yaklaşımı. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 4 (2), 37-47.

- Taşkın, C. (2012). Kazdağı Milli Parkı'nda alan kılavuzluğu uygulaması. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 187-192. Balıkesir.
- Temurçin, K. Keçeli, K. (2015). Bir davranışsal coğrafya çalışması: Isparta şehri örneğinde uluslararası öğrencilerin kentsel mekân algısı. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 117-138.
- Todisco, E. (2006). Ageing: Theories and measurement. Elders on the move: migration of retired people. Some notes from Italy. *ASEF-Alliance Workshop, 5-7 Ocak 2006*, Singapur.
- Truly, D. (2002). International retirement migration and tourism along the Lake Chapala riviera: Developing a matrix of retirement migration behaviour. *Tourism Geographies*, 4 (3), 261-281.
- Tuan, Yi-Fu. Images and mental maps. *Annals of the Association of American Geographers*, 65 (2), 205-213.
- Tunçel, H. (2012). Türk öğrencilerin zihin haritalarında İslam ülkeleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 83-103.
- Tur, A. A. (2005). Los otros inmigrantes: residentes Europeos en el sudeste Español. G. Jimenez, J. F. R. Gomez (Ed.), *Movimientos migratorios contemporáneos* (ss. 161-180), İspanya: Universidad de Alicante.
- TÜİK. (2018). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi*. Erişim tarihi: 20.07.2018, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>
- Tümertekin, E. Özgüç, N. (1978). *Beşeri coğrafyaya giriş*. İstanbul: İÜ Coğrafya Enstitüsü Yayınları.
- Tümertekin, E. Özgüç, N. (2016). *Beşeri coğrafya: İnsan, kültür, mekân*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Uçkun, G. Yüksel, A. Demir, B. Dinçel, G. (2012). Sürdürülebilir kalkınmada turizmin rolü ile devlet desteklerinin Kaz Dağı turizminde etkinleştirilmesi önerisi. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 623-629. Balıkesir.
- Unutulmaz, K. O. (2007). *International retirement migration in Turkey: Dynamics, implications and prospects* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Koç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uzun, A. (2012). Kazdağları literatürüne eleştirel bir bakış. *III. Ulusal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, 121-126. Balıkesir.
- Ülkeryıldız, E. Arslan, Z. D. Akış, T. (2009). Öğrenci zihin haritalarında kente ilişkin deneyimle değişen çevre algısı. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), 72-82.
- Ündücü, C., Erdoğan, M., Işık, Ö. (2009). Avrupa'da uluslararası emeklilik göçü ve bütünleşme kapsamında yönetime katılım üzerine inceleme: Costa Del Sol, Tuscany, Algarve ve Malta örneği, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 159-188.

- Walters, W. H. (2000). Types and patterns of later-life migration. *Geografiska Analler*, 82 (3), 129-147.
- Warnes, A. M. Williams, A. (2006). Older migrants in Europe: A new focus for migration studies, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 32 (8), 1257-1281.
- Williams, A. M. King, R. Warnes, T. (1997). A place in the sun: International retirement migration from Northern to Southern Europe. *European Urban and Regional Studies*, 4 (2), 115-134.
- Williams, A. M., King, R., Warnes, A., Patterson, G. (2000). Tourism and international retirement migration: New forms of an old relationship in Southern Europe. *Tourism Geographies*, 2 (1), 28-49.
- Williams, A.M. Hall, C. M. (2000). Tourism and migration: New relationships between production and consumption, *Tourism Geographies*, 2 (1), 5-27.
- Yavan, N. (2014a). Örneklem ve Örneklem Yöntemleri. Y. Arı, İ. Kaya (Ed.), *Coğrafyada araştırma yöntemleri* (ss. 155-174). Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Yavan, N. (2014b). Nicel Araştırmalarda Veri ve Veri Toplama Teknikleri. Y. Arı, İ. Kaya (Ed.), *Coğrafyada araştırma yöntemleri* (ss. 219-266). Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Ç. N. (2005). *Tarlabaşı`nda yaşayan çocukların çevresel algı süreçlerinin bilişsel haritalar yöntemiyle irdelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek-1 Anket Formu

ARAŞTIRMA ANKETİ
<i>Değerli katılımcı,</i>
<i>Bu anket formu, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı'nda yürütmekte olduğum "Emekli Göçmenlerin Yaşadıkları Yöreyle İlişkin Mekânsal Algıları: Kaz Dağı Milli Parkı ve Yakın Çevresi Örneği" isimli yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Yüksek lisans tezi için veri oluşturacak bu anket formunda, isim, adres ve telefon gibi özel bilgilerinizi sorulmamaktadır. Ankette elde edilen bilgiler sadece araştırma kapsamında kullanılacak olup, herhangi bir kişi ya da kuruluşa <u>paylaşılmayacaktır</u>. Araştırmayla ilgili herhangi bir soru sormak veya araştırma sonuçları hakkında bilgi almak isterseniz aşağıda verilen iletişim kanalları yoluyla bağlantı kurmanız mümkündür. Ankete olan katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.</i>
OĞUZHAN ÖZKAN
Balıkesir Üniversitesi Çağış Kampüsü Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Oda No: 429 Altıeylül/BALIKESİR
Cep Tel No: 0534 519 87 34 İş Tel No: 0266 612 10 00 Dahili No: 1429 e-posta: oguzhanozkan23@gmail.com

1. KDMP çevresini ilk kez ne aracılığıyla öğrendiniz? aile/akraba aracılığıyla arkadaş/tanıdık aracılığıyla sosyal medya/internet aracılığıyla yazılı/görsel medya aracılığıyla afiş/reklam/billboard aracılığıyla
2. KDMP çevresine ilk kez ne zaman geldiniz (Yıl): Turist olarak: .... Yerleşik olarak: .....
3. KDMP çevresine göç etmeden önce nasıl bir yerde yaşıyordunuz? kırsal bir alanda kasabada şehirde büyükşehirde
4. KDMP çevresinde oturduğunuz evin mülkiyet durumu nedir? kiralık kendi evim akrabamın/arkadaşımın yanında ikamet ediyorum diğer (belirtiniz)...
5. KDMP çevresinde oturduğunuz evi kendiniz mi yaptırınız yoksa orada yaşayan bir köylüden mi satın

- aldınız? kendim yaptırıldı köylüden satın aldım hiçbiri
6. KDMP çevresinden önce yaşadığınız şehri ziyaret sıklığınız nedir? yılda 1 kez yılda 2-4 kez yılda 4'ten fazla ziyaret etmiyorum
7. KDMP çevresinden önce yaşadığınız şehri ziyaret sebebi açısından hangisi ağır basmaktadır? aile ve arkadaşlar sağlıkla ilgili nedenler psikolojik nedenler işle ilgili nedenler evimin orada olması diğer (belirtiniz)...
8. Ne kadar zamandır KDMP çevresinde yaşıyorsunuz? 0-1 yıl arası 1-2 yıl arası 2-3 yıl arası 3-4 yıl arası 4 yıl ve üzeri
9. Yılın kaç günü KDMP çevresinde bulunuyorsunuz? 3 aya kadar 3-6 ay arası 6-12 ay arası Yıl boyunca

		Tamamen Olumlu	Olumlu	Nötr	Olumsuz	Tamamen Olumsuz
10.	KDMP çevresinde yaşadığımız çevrenin doğal peyzajı hakkındaki düşünceleriniz nasıldır?					
11.	KDMP çevresinde ikamet ettiğiniz çevrede yaşayan yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?					
12.	KDMP çevresinde bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce doğal çevreyle ilgili düşünceleriniz nasıldır?					
13.	KDMP çevresinde bulunduğunuz yerin doğal çevresiyle ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?					
14.	KDMP çevresinde bulunduğunuz yeri ilk kez ziyaret etmeden önce yerel halkla ilgili düşünceleriniz nasıldır?					
15.	KDMP çevresinde yaşayan yerel halkla ilgili düşüncelerinizde şu an bir değişiklik varsa nasıl bir değişim söz konusu?					
16.	KDMP çevresine göç etmeden önce geldiğiniz yerde, çevrenizden bu alanla ilgili herhangi bir bilgi aldıysanız bu bilginin niteliği nasıldır?					
17.	Geldiğiniz yerde yerel halkın yabancılarla karşı bakış açıları genel olarak nasıldır?					

En Düşük En Yüksek

		1	2	3	4	5
18.	KDMP çevresinde bulunduğunuz sosyal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?					
19.	KDMP çevresinde bulunduğunuz ekonomik çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?					
20.	KDMP çevresinde bulunduğunuz doğal çevreyi tüm yönleriyle dikkate alıp puanlamanız gerekseydi kaç puan verirdiniz?					

21. KDMP çevresinde bulunduğunuz yerle ilgili aşağıda verilen olumlu/olumsuz veya nötr özelliklerden birini işaretleyiniz.

KDMP çevresinde bulunduğum yeri şöyle tanımlarım

	Olumlu	Nötr	Olumsuz	
İyi	☐	☐	☐	Kötü
Güzel	☐	☐	☐	Çirkin
Huzurlu	☐	☐	☐	Huzur Bozucu
Çeşitlilik içeren	☐	☐	☐	Tekdüze/Sıradan
Canlı	☐	☐	☐	Cansız
Anlaşılır	☐	☐	☐	Karışık
Merkezi	☐	☐	☐	Kopuk
Rahatlık veren	☐	☐	☐	Rahatsız edici
Doğal	☐	☐	☐	Yapay
Akılda Kalıcı	☐	☐	☐	Kimliksiz
Düzenli	☐	☐	☐	Düzensiz
Bakımlı	☐	☐	☐	Bakımsız
Şaşırtıcı	☐	☐	☐	Sıkıcı
Temiz	☐	☐	☐	Kirli
Sıra dışı	☐	☐	☐	Sıradan
Havadar	☐	☐	☐	Bunaltıcı
Zengin	☐	☐	☐	Basit
Kaliteli	☐	☐	☐	Bayağı
Çekici	☐	☐	☐	İtici
Sakin	☐	☐	☐	Hızlı
Ucuz	☐	☐	☐	Pahalı
Misafirperver	☐	☐	☐	Konuk sevmeyen
Çok Kültürlü	☐	☐	☐	Homojen yapıya sahip
Çağdaş	☐	☐	☐	Muhafazakâr

KDMP çevresine geldikten sonra ve gelmeden önce çevreye yönelik tutumlarınızla ilgili değişimi inceleyen aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Sorular	Bu davranışı uyguluyorum /fikri benimsiyorum ve bu davranışı/düşünceyi KDMP çevresine göç ettikten sonra edindim	Bu davranışı KDMP çevresine göç etmeden önce de uygulardım/Bu düşünceyi KDMP çevresine göç etmeden önce de benimserdim.	Bu davranışı uygulamıyorum/düşünceyi benimsemiyorum
22.	Çevreye zarar verdiğini gördüğüm birini tereddütsüz uyarırım.		
23.	Çevreyle alakalı tüm bildiklerimi tanıdıklarım/ailemle paylaşıyorum.		
24.	Bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına özen gösteririm.		
25.	Daha pahalı olsa bile çevreye zararı olmayan ürünleri tercih ederim.		
26.	Doğal kaynakların hızla tüketilmesi dünyanın geleceği için önemli bir sorundur.		
27.	Çevre kendi kendini yenilediği için insanların atıkları çevre için problem olmaz.		
28.	Doğadaki soyu tükenen canlıların çok abartıldığını düşünüyorum; çünkü doğada zaten çok sayıda canlı türü vardır ve		

	bunlardan birinin/birkaçının soyunun tükenmesinin pek bir önemi olmaz.			
29.	KDMP çevresindeki doğal ve beşeri kaynaklar eşsizdir. Dolayısıyla insanların bunu göz önüne alarak bu alandaki doğal ve beşeri çevreye yönelik tutumlarını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenlemeleri gerekir.			

30.Yaş 50-55 yaş arası 56-60 yaş arası 61-65 yaş arası 66-70 arası 71-75 yaş arası 76 yaş ve üzeri

31.Cinsiyet erkek kadın

32.Medeni durum evli bekar boşanmış diğer

33.Gelir durumu: 1500 tl ve altı 1501-3000 tl arası 3001- 5000 TL arası 5001 TL ve üstü

34.Meslek:.....

35.Eğitim Durumu ilköğretim ortaokul lise Önlisans lisans lisansüstü

36. Eklemek istedikleriniz (Varsa):.....

Ek 2 Zihin Haritası Örnekleri

